

Täysistunto

Torstai 25.6.2020 klo 12.01—19.38

Täysistunto alkoi klo 12.01. Täysistunto keskeytettiin klo 14.05. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.38.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (12.01—14.05 ja 17.59—19.38) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.00—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Matti Vanhasen vapautuspyyntö Sitran hallintoneuvoston jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 18/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaalin ajankohdasta ilmoitetaan myöhemmin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 neljännen lisätalousarvioesityksen (HE 88/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 88/2020 vp

Hallituksen esitys HE 97/2020 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 23-27/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2020 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/2020 vp.

Keskustelun aloittaa valiokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinen.

Keskustelu

12.01 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta käsitteli ripeästi ja hyvässä yhteishengessä tämän neljännen lisätalousarvioesityk-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

sen ja sen täydennyksen. Huomattava on, että oppositiopuolueilta tähän liittyy kolme vastalauseita, mutta näihin itse määrärahoihin ei mainittavia erimielisyyksiä sisälly. Näitä siten esitellään erikseen vastalauseiden pohjalta.

Vuoden 2020 neljännellä lisätalousarvioesityksellä käynnistetään mittava, noin 5,5 miljardin euron toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan talouden elpymistä koronaviruskriisin akuutin vaiheen päättyessä. Elvytyspaketti lisää määrärahoja kuluvana vuonna noin 3,6 miljardia euroa, kun valtuuksien myötä osa lisämenoista kohdistuu tuleville vuosille. Elvytystoimenpiteiden yhteydessä tehdään myös verotusta koskevia muutoksia, jotka vähentävät valtion tuloja lähes 1,3 miljardia euroa vuonna 2020.

Tällä elvytyskokonaisuudella tavoitellaan kysynnän lisäämistä, Suomen pidemmän aikavälin kasvunäkymien parantamista, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä sekä koko maan voimavarojen, kriisinkestävyyden, omavaraisuuden ja osaamispohjan vahvistamista. Määrärahoja lisätään näin ollen muun muassa koulutukseen, innovaatioihin, liikenneväylien ja maaseudun kehittämiseen, korjausrakentamiseen sekä energiatehokkuuden parantamiseen. Kokonaisuuteen kuuluu niin ikään kuntia tukevia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata peruspalvelujen järjestäminen ja helpottaa poikkeustilanteesta aiheutuvia talousongelmia.

Hallituksen esitykseen sisältyy edelleen myös akuutin kriisinhoidon jatkotoimenpiteitä, joilla pyritään säilyttämään työpaikkoja ja estämään pidemmän aikavälin haittoja. Näitä toimia ovat muun muassa yrityssektorilla käyttöön otettava uusi kustannustuki 300 miljoonan euron edestä, josta on keskusteltu tuon lakiehdotuksen yhteydessä täällä laajalti, Business Finlandin avustusvaltuuksien korottaminen jäljellä olevien hakemusten käsittelyä varten 180 miljoonalla eurolla sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomitus 250 miljoonan euron määräisenä. Nyt ehdotettavat toimenpiteet täydentävät hyvin jo aiemmin päätettyä yritystukien kokonaisuutta.

Valtiovarainvaliokunta pitää lisäbudjettiesitystä tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena ja siihen sisältyvää elvytyspakettia oikeansuuntaisena. Talouden elvyttäminen on syytä aloittaa heti akuutin vaiheen päättyessä, jotta taloudellinen taantuma jää mahdollisimman lyhyeksi ja kuoppa matalaksi. Hallituksen toimintalinja vastaa siten valtioneuvoston tilanteesta teettämien raporttien talouspolitiikan strategisia linjauksia. Valiokunta viittaa myös mietintöönsä julkisen talouden suunnitelmasta, jossa se on käsitellyt laajemmin kriisistä irtautumista ja julkisen talouden vakauttamista.

Valiokunta toteaa, että koronavirusepidemian myötä Suomen talous heikkenee merkittävästi ja julkinen talous velkaantuu erittäin nopeasti. Tuoreen valtiovarainministeriön talousennusteen mukaan talous supistuu kuusi prosenttia kuluvana vuonna, ja jos muistellaan sitä haarukkaa, että alkujaan olivat 6:sta 16:een jopa nämä arviot, niin ollaan onnistuttu pitämään tuo pienempänä kuin pelättiin. Vaikka ennusteisiin liittyy edelleen poikkeuksellisen suurta epävarmuutta, elvytystoimien rinnalla on välttämätöntä päättää myös julkista taloutta pidemmällä aikavälillä vakauttavista toimista, joilla Suomi palautetaan kriisin jälkeen kasvun, korkean työllisyyden ja kestäväen julkisen talouden uralle. Näin ollen on tärkeää, että hallitus valmistelee mahdollisimman nopeasti tiekartan, jossa määritellään eri toimenpiteiden potentiaali vahvistaa taloutta hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Eri-tyisen oleellista on päättää ripeästi rakenteellisista uudistuksista ja työllisyyttä tukevista toimenpiteistä. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei talouden liikkumavaraa rajoiteta liiaksi ja ettei elpymistä vaikeuteta liian aikaisilla sopeutustoimilla.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Valtion nettolainanoton tarve kasvaa noin 5,3 miljardilla eurolla tämän lisäbudjetin tuloksena, ja kokonaisnettolainanotoksi tänä vuonna arvioidaan noin 18,9 miljardia euroa, ja valtionvelan määräksi vuoden lopussa noin 125 miljardia euroa eli noin 55 prosenttia bruttokansantuotteesta. Valiokunta toteaa, että valtionvelan nopeasta kasvusta huolimatta poikkeuksellisen alhainen korkotaso ja ammattitaitoinen varainhankinta ovat hillinneet valtion korkokulujen kasvua. Itse asiassa arviohan on, että korkokulut tältä vuodelta olisivat 927 miljoonaa euroa, ja kun muistamme, että 90-luvun laman jälkeen pahimpana vuonna 98 korkokulut olivat 5,6 miljardia euroa, eli kuusinkertaiset verrattuna tähän tilanteeseen, niin tämä osoittaa, kuinka tämä kansainvälinen talouden vakaus tai siihen liittyvät rahoitusmarkkinajärjestelyt helpottavat Suomen tilannetta tässä kriisivelkaantumisen hoidossa.

Kuntien pelastuspaketti on ollut erityisen tervetullut. Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus esittää kuntataloutta monipuolisesti tukevaa, yhteensä 1,5 miljardin euron toimenpidekokonaisuutta. Siihen sisältyy kuntien peruspalveluiden valtionosuuden määräaikainen korottaminen 550 miljoonalla eurolla, harkinnanvaraisen valtionosuuden korottaminen 50 miljoonalla eurolla, kuntien yhteisövero-osuuden määräaikainen korottaminen valtionosuuden luovuttamisella noin 410 miljoonan euron edestä sekä sairaanhoitopiireille kohdistettava suora valtionavustus 200 miljoonaa euroa. Lisäksi muihin kuntia tukeviin toimiin osoitetaan yhteensä noin 300 miljoonaa euroa, joukkoliikennetukeen sekä avustuksiin varhaiskasvatukseen ja yleissivistävään koulutukseen ja niin edelleen.

Tämä tukipaketin suora osa kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin jaetaan niin, että kolmasosa menee asukasluvun mukaisesti ja kaksi kolmasosaa kohdennetaan kunnallisveron tuoton heikentymisen perusteella, ja tällä on haettu mahdollisimman oikeudenmukaista jakoa kunnille niiden talousongelmien hoitamiseksi. Valtionosuuden korotukseen sisältyy myös noin 112 miljoonan euron lisäys, joka jaetaan kunnille alle 18-vuotiaiden asukkaiden määrän mukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoitus kohdistetaan aidosti lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen, sillä koronaepidemian ja siihen liittyvien rajoitusten arvioidaan lisäävän avun tarvetta ja palveluiden kysyntää. Valiokunta painottaa erityisesti matalan kynnyksen palveluiden lisäämistä ja tehostamista sekä aikaisessa vaiheessa tarjottua tukea.

Kuntien tukemisessa on tärkeää erottaa koronakriisin välittömät vaikutukset ja kuntatalouden pitkän aikavälin rakenteelliset ongelmat, kuten kuntien voimakas eriytymiskehitys, kuntien tulojen ja menojen pitkään jatkunut epätasapaino tai rakennuskannan ja infrastruktuurin heikentymisestä johtuvat suuret investointipaineet. Valiokunta muistuttaa, että pitkän aikavälin haasteet edellyttävät muun muassa työllisyyden vahvistamista, rakenteellisia uudistuksia sekä kuntien tuottavuutta vahvistavia toimia.

Koronakriisin välittömään helpottamiseen sairaanhoitopiireille ohjattava 200 miljoonan euron avustus on tärkeä, ja se helpottaa myös palaamista normaalioloihin koko terveydenhuollon osalta. Valiokunta painottaa, että tämän määrärahan riittävyttä on arvioitava uudelleen syksyn lisäbudjettivalmistelussa, kun epidemian aiheuttamat taloudelliset vaikutukset ovat tarkentuneet.

Koulutuksen osaltahan ovat erityisen tervetulleita opetuksen ja tutkimuksen lisäpanokset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan ja sitten erityisesti tuo korkeakoulupaikkojen lisääminen. Kyse on kertaluonteisesti yhteensä 124 miljoonan euron lisäyksellä, jolla tavoitellaan 4 800 aloituspaikan lisäämistä. Se jakautuu ammattikorkeakouluille ja yliopistoille. Valiokunta pitää tärkeänä, että aloituspaikkojen riittävyttä ja kohdentamista

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

arvioidaan myös jatkossa ja huolehditaan siitä, että koulutus ja osaaminen vastaavat mahdollisimman hyvin kriisin jälkeen tarvittavaan osaamistarpeeseen. Erityisen tärkeää on vahvistaa korkeakoulujen perusrahoitusta, mikä luo pohjaa pitkäjänteiselle ja laadukkaalle tutkimukselle ja sen myötä kansainväliselle menestykselle.

Liikenne- ja viestintäpuolelle tehdään merkittävät investointipanostukset, ja valiokunta on tyytyväinen näihin niin elvytyksen kuin myös ilmastotavoitteiden toteutumisen sekä teollisuuden investointien kannalta. On niin ikään myönteistä, että uudet liikenneinvestoinnit ja perusväylänpidon toimet jakautuvat alueellisesti varsin kattavasti ja edistävät näin eri alueiden työllisyyttä, elinvoimaa ja kilpailukykyä. Edelleen on kiinnitettävä huomiota mitataan korjausvelkaan, ja sinne tarvitaan jatkossa lisäpanostuksia.

Kaikkienensa valiokunta on siis hyväksynyt tämän hallituksen esityksen tarkistuksin, jotka ilmenevät tarkemmin mietinnöstä, ja loppuehdotuksena esittää, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi näillä edellä todetuilla muutoksilla ja hylkää lisätalousarvioaloitteet ja päättää, että vuoden 20 neljättä lisätalousarviota sovelletaan 1. heinäkuuta alkaen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Arvoisat edustajat! Tämä keskustelu toteutetaan siten, että meillä on tässä puolentoista tunnin debattiosuus, joka jakaantuu kahteen 45 minuutin osaan siten, että ryhmät voivat vaihtaa debatin puolessavälissä debatoijia, ja debatin jälkeen siirtyään yleiskeskusteluun, jossa etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Muiden puheenvuorojen pituus on enintään kolme minuuttia, mutta ehdotan, että tähän otetaan yksi viiden minuutin puheenvuoro listalta, edustaja Heinonen. Ja nyt muuten voidaan debattikone käynnistää. — Edustaja Heinonen, 5 minuuttia.

12.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Olin varautunut jo debattipuheenvuoroon, mutta puheenvuoro kyllä löytyy tähän vaikeaan, poikkeukselliseen tilanteeseen. [Naurua]

Meillä on käsittelyssä ennätyksellisen suuri lisätalousarvio, ja totta kai menokohteet ovat sinänsä hyviä, kuten yleensä, mutta se, kuuluvatko ne sitten korona-elvytykseen, onkin ehkä hieman eri asia. Velkaa otetaan tänä vuonna jo nyt, puoliväliin vuotta tultaessa, 20 000 miljoonaa eli 20 miljardia, ja vuosi on vasta siis puolivälissä. Koko vuoden menoista jo lähes kolmasosa rahoitetaan siis velanotolla. Te, arvoisa hallitus, saitte edellisiltä hallituksilta hyvän perinnön, ja se on mahdollistanut elvyttämisen koronakriisin iskiessä.

Mutta meidän, kokoomuksen, huoli on se, että te ette, arvoisa hallitus, ole pystyneet tekemään yhtään todellista työllisyysastetta pysyvästi parantavaa toimenpidettä, ja tämä on tämän lisätalousarvion isoin huoli. Nämä menokohteet, niin kuin totesin, ovat valtaosin perusteltuja, kuten aina, miksi eivät olisi, ja tämä hallitus, kuten sen edeltäjät ja seuraajatkin, pystyy ilman budjettirajoitetta helposti kyllä osoittamaan varmasti kaksinkertaisen, jopa kolminkertaisen, määrän perusteltuja menokohteita esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen, sosiaaliturvaan, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja infrastruktuurin kehittämiseen. Tähän ennätysmäiseen velkalisäbudjettiin kohdistamamme kritiikin ydin onkin pääosin muualla. Hallitus ei ole samalla pystynyt päättämään ensimmäisestäkään konkreettisesta toimesta, jolla työllisyysastetta nostettaisiin, jolla kestävä kasvua vahvistettaisiin, kestävyysvajetta kurottaisiin umpeen ja lisävelkaantuminen saataisiin vakautettua tai päättyämään 2030-luvulla.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta kokoomus joutuu tänään esittämään epäluottamus-
ta Sanna Marinin vasemmistohallitukselle. Epäluottamuslause-ehdotus, jonka teen, kuu-
luu näin:

”Hallitus ei ole pystynyt päättämään ennätysmäiseen velkaantumiseen johtavan lisäta-
lousarvion yhteydessä ensimmäisistään konkreettisista reformeista, joilla työllisyysas-
tetta nostetaan pysyvästi, kestävää kasvua vahvistetaan, kestävyysvajetta kurotaan um-
peen ja lisävelkaantuminen saadaan päättymään edes 2030-luvulla. Näin ollen eduskunta
toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.”

Me olemme pitkään odottaneet näitä työllisyystoimenpiteitä, jo ennen koronakriisin al-
kua. Nyt jo eronnut valtiovarainministeri Kulmuni totesi monet kerrat, että näitä työllisyys-
toimia tulee. Näin hän totesi vuosi sitten kesällä, seuraavan kerran vuosi sitten syksyllä, jäl-
leen loppuvuodesta, jälleen keväällä, ja nyt juhannuksen alla tämä hallitus totesi jälleen,
että nämä työllisyystoimet päätetään joskus tulevaisuudessa. Voisi todeta, että niitä odotel-
lessa.

Me emme, arvoisa puhemies, kokoomuksessa enää voi katsoa tätä holtitonta menoa, jos-
sa rahaa vain jaetaan eikä olla lainkaan huolissaan siitä, millä tavalla rahaa saadaan tämän
velkaantumisen maksamiseen ja tämän hyvinvointiyhteiskunnan vahvistamiseen. Se on
vain yksinkertaisesti niin, että velan varaan rakennettu hyvinvointiyhteiskunta ei tule ole-
maan kestävä. Emme tule pärjäämään tulevaisuudessa sillä tavalla, että meidän palvelut ra-
hoitetaan suurella velanotolla. Se ei ole, arvoisa hallitus, edes reilua tulevia sukupolvia,
lapsiamme ja lapsenlapsiamme, kohtaan. He joutuvat muuten maksamaan tämän ison ve-
lan, jota nyt otetaan. Ja meidän kritiikkimme ei kohdistu siis siihen, että koronakriisin ai-
kaan ei olisi ollut tarpeen ottaa velkaa. Kyllä, työpaikkoja on pitänyt pelastaa, ihmisiä on
pitänyt auttaa tämän koronakriisin yli ja myös terveydenhuollon ja vanhustenhuollon ase-
maa turvata tässä tilanteessa. Ei meidän kritiikkimme ole siinä, vaan meidän kritiikkimme,
arvoisa puhemies, on nimenomaan siinä, että tämä hallitus ei ole pystynyt päättämään yh-
destäkään työllisyystoimesta. Sen takia tämä hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

12.18 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myönteistä, että jäl-
leen kerran tässä lisätalousarviossa tuetaan työllisyyttä ja työpaikkojen säilyttämistä, tue-
taan lasten ja nuorten hyvinvointia ja ikäihmisten hyvinvointia, annetaan kriisiapua kun-
nille. Tämä on erittäin tärkeää toimintaa tässä ajassa. Ja, puhemies, kyllähän se siltä vai-
kuttaa, että se on tärkeää: tässä salissa on aika lailla yksimielisyys siitä, että juuri näitä toi-
mia tarvitaan nyt.

Ymmärrän sinänsä, puhemies, että kokoomukselta voi hieman parranpärinää tulla, niin
kuin oppositiolta ehkä edellytetäänkin, mutta se, mikä minulle jäi edelleen epäselväksi,
kun kuuntelin tätä edellistäkin puheenvuoroa, on se, mikä on opposition ja erityisesti ko-
koomuksen todellinen vaihtoehto. [Sari Sarkomaa: Työlinja!] Te toisaalta sanotte, että on
holtitonta menoa ja velkaa otetaan, mutta käytännössä te ette esitä yhtään konkreettista toi-
mea, mihin te tätä rahaa ette holtittomasti jakaisi. Ettekö tukisi yrityksiä, ettekö tukisi las-
ten ja nuorten hyvinvointia, ettekö lisäisi koulutuksen aloituspaikkoja? [Puhemies: Aika!]
Puhemies, minä olen tutkinut kokoomuksen vastalauseen, ja tähän en saa vielääkään vas-
tausta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan siitä, että nyt ollaan vastauspuheenvuoroissa, de-
batissa, ja 1 minuutti koskettaa ihan jokaista.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

12.20 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun ikäiseni ja sitä vanhemmat muistavat Romanian kommunistidiktattori Nicolae Ceaușescun, jolla oli pakkomielle maksaa valtionvelka pois viimeistä lanttia myöten ja kaiken muun kustannuksella. Aivan tällä tavalla velkaan ei tietenkään pidä suhtautua. Velalle on paikkansa, kun tulee yllättäviä tai äkillisiä menoja. Oleellista kuitenkin on, että vipaamisesta ei tule pysyvä tapa rahoittaa pysyviä menoja. Oleellista on, että kun omat varat eivät riitä menoihin, toissijaisia menoja on lykättävä ja karsittava. Oleellista on, että on velanhoitosuunnitelma. Valtion tapauksessa velanhoitosuunnitelma tarkoittaa sitä, että on tiekartta tilanteeseen, jossa tulot ovat menoja suuremmat. Kaikki tämä puuttuu hallitukselta. Se puuttui ennen koronaa ja etenkin sen jälkeen. Ei ole kykyä priorisoida menoja, ei ole suunnitelmaa eikä keinoja tuottavan työn lisäämiseen. Ja nyt salin vasen laita on jo keksinyt, ettei velkoja tarvitse edes maksaa takaisin ja velkaantumisesta [Puhemies koputtaa] puhuminen on populistisempää.

12.21 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen kritiikin kärki on siis nimenomaan siinä, että hallituksen esityksestä puuttuvat kaikki toimet, joilla saataisiin pysyvästi työllisyyttä nostettua Suomessa, ne rakenteelliset uudistukset. Ja mitä kokoomus on tehnyt? Me olemme esittäneet jo viime vuonna ja me olemme esittäneet tämänkin lisätalousarviokeskustelun yhteydessä lukemattomia toimia työllisyyden parantamiseksi. Ekonomistit arvioivat viime syksynä meidän pakettimme tuovan 60 000 uutta työpaikkaa. Me olemme painavoittaneet sitä, nyt uskalletaan puhua jo yli 100 000 työpaikasta.

Ja miksi tämä on niin tärkeää? Se johtuu siitä, että meidän kilpailukykyämme on heikennemässä. 2008—2009 kävi niin, että Suomen kilpailukyky laski merkittävästi suhteessa meidän kilpailijamaihimme, josta seurasi kymmenen vuoden taantuma. Nyt Suomen Pankki arvioi, että meillä on käymässä samalla tavalla. Olemmeko me todella niin vastuuttomia, ja onko hallitus niin vastuuton, että me emme näe tätä, te ette tunnusta tätä, vaan te aiotte päättää tavoitteesta ensi syksynä? Emme me [Puhemies koputtaa] kaipaa tavoitteita, me kaipaamme päätöksiä työllisyystoimista, jotta Suomi ei taas syöksy siihen kymmenen vuoden taantumaa. [Pia Viitanen: Sitä ei pitäisi tehdä!] Siksi tarvitaan nyt niitä toimia, [Puhemies: Aika!] jotka samalla oikeuttaisivat myöskin tähän velanottoon.

12.22 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Tämä viiden miljardin lisäbudjetti merkitsee mallikasta siirtymistä kriisin hoidosta elvytykseen. Lisäksi tässä otetaan mallikkaalla tavalla huomioon myös lasten ja nuorten, kokonaisten perheiden, hyvinvointiin liittyviä asioita. Esimerkkejä elvyttämisestä ovat yritysten kustannustuki, kuntien tukeminen, koulutus, tutkimus ja tuotekehitys, asuntotuotanto, maatilatalouden kehittäminen, energiantuotanto. Elvytystä luultavasti joudutaan jatkamaan, tosin tarkemmin kohdentaen kuin tähän asti, ja selvää on, että yrityskohtaisia panoksia voidaan joutua lisäämään, kun yritykset, jotka tarvitsevat tukea, ovat ehkä jatkossa suurempia.

Talous alkaa elpyä jossain vaiheessa itsestään, ja kasvu vahvistuu. Olennaista on löytää keinot tuottavuuden ja työllisyyden lisäämiseksi, ja tällä hallituksella on kykyä löytää keinoja työn tuottavuuden ja työn määrän lisäämiseksi, [Puhemies koputtaa] se on yhteistä hyvinvointia. [Ben Zyskowitz: Milloin ne keinot tuodaan esille? — Timo Heinonen: Niitä toimia odotellessa!]

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

12.24 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lisätalousarviossa nimenomaan panostetaan tulevaisuuden työhön ja tuottavuuden kasvattamiseen. Nyt ennätysmäisesti lisätään aloituspaikkoja sellaisille aloille, joilla on niitä tulevaisuuden töitä. [Oikealta: Ja lääkärit!] — Lääkäreiden koulutus ja hammaslääkäreiden koulutus pitäisi ehdottomasti myös saada kuntoon, kun tähän asiaan palataan. Se on selkeä epäkohta, mutta siihen palataan. — Tässä myös satsataan liikenneinfraan, joukkoliikenteeseen, kävelyyn, uusiin kasvaviin kaupunkiseutuihin, joita me tarvitsemme tässä maassa useampiakin, kansallisiin kaupunkipuistoihin.

Tämä vaikuttaa varsin tasapainoiselta kokonaisuudelta. Elinkeinopolitiikan osalta tämä Suomen Malmijalostuksen pääomittaminen on aika heikosti perusteltu, kun ajatellaan, että kaikkien ekonomistien mukaan osaamiseen investoiminen on meidän tulevaisuuden kannalta oleellista. Mutta kokonaisuutena tämä paketti on aivan oikean suuntainen, ja ihan mielenkiinnolla kuulisin, miten kokoomus sitten toimisi itse, kun tässä eivät nämä mitkään osaamiseen satsaavat toimenpiteet tunnu kelpaavan. [Ben Zyskowicz: Kuka niin sanoi?]

12.25 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo tässä väitti, että ekonomistit ovat laskeneet heidän työllisyysesityksilleen 60 000 työpaikan vaikutuksen. Se ei ole totta. Jokainen voi käydä kokoomuksen nettisivuilla tarkistamassa, että puolet tästä on pelkkää ilmaa, jolle ei ole pystytty laskemaan mitään vaikutuksia, [Pia Viitanen: Ei ainuttakaan työllisyystoimea kokoomuksella!] ja siellä on vain kaksi toimenpidettä, joille silloin, siinä tilanteessa, ekonomistit laskivat merkittävät työllisyysvaikutukset. Ne ovat ansiosidonnaisen leikkaus ja eläkeputken poisto. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Tässä tilanteessa, kun suomalaiset ovat joutuneet vastentahtoisesti työttömiksi, te leikkaisitte heiltä ansiosidonnaista ettekä päästäisi ihmisiä eläkkeelle, kun muutenkin on ikääntyneillä suuria vaikeuksia päästä hyvässäkin tilanteessa töihin. [Paavo Arhinmäki: Tämä on se kokoomuksen kylmä kyyti! — Timo Heinosen välihuuto] Tässä tilanteessa tarvitaan ekonomistien esitysten mukaisesti kysyntätoimia eikä tarjontatoimia. Nämä teidän toimenne ovat siihen menneeseen maailmaan. Tässä tilanteessa ne heikentäisivät työllisyyttä. Toivoisin, että kokoomus tässä salissa puhuisi totta eikä väittäisi tällaisia asioita, joista ekonomistitkin ovat eri mieltä. [Kokoomuksen ryhmästä: Oho! — Timo Heinonen: Kova väite!]

12.26 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Nyt yritetään pelastaa taloutta, rakennetaan siltä tämän kuopan yli, lähdetään pikkuhiljaa elvyttämään. On selvää, että sopeuttaminenkin on edessä, että sopeuttamisen tiekarttaa pitää piirtää. Tämä korkotaso ei ole ikuisesti olemassa. Meidän pitää myöskin pystyä hoitamaan nämä velat. Työllisyystoimet ovat entistä tärkeämpiä, niihinkin pitää palata pian.

Mutta kun tässä puhutaan epäluottamuksesta, että ilman budjettirajoitetta holtittomasti esitetään menoja, niin silloin vähintä, mitä voi odottaa, on se, että itse ei niitä menoja esittäisi. [Timo Heinonen: Nimenomaan!] Teidän vastalauseessanne on nämä kaikki mukana. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Perussuomalaisissa on kutakuinkin kaikki mukana. Se, mikä tässä tosin ei ole mukana, on se esitys, että lennätetään tyhjiä lentokoneita, mitä kovaan ääneen tässä pyydettiin, [Välihuutoja] esitettiin muutama viikko sitten, ja siltä osin on toki hyvä, että taru on todellisuutta ihmeellisempää. Toivoisin sen sijaan [Puhemies ko-puttaa] kyllä keskustelua siitä — ja toivottavasti voidaan siihen palata — miten voitaisiin tehdä pitkän linjan sopimus siitä, [Puhemies: Aika!] minkälainen on investointiympäristö

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Suomessa, minkälainen on yritysten verotus, jotta voitaisiin [Puhemies koputtaa] luoda sitä pitkän tähtäimen näkymää.

12.27 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattien kritiikki tätä lisätalousarviota kohtaan ei ole yksittäisissä määrärahalisäyksissä, joissa on sinällään ihan hyviä, tärkeitä kohteita — siellä esimerkiksi lapsiin ja nuoriin tehdään satsauksia — vaan siinä, että tästä puuttuu selkeä suunnitelma, millä tavalla talous on tarkoitus tasapainottaa. Tästä puuttuu myöskin selkeä suunnitelma, millä tavalla on tarkoitus saada työllisyys kasvuun. Meillä on tuore Tilastokeskuksen luku: työllisiä on nyt 96 000 vähemmän kuin vuosi sitten tähän aikaan — 96 000 vähemmän. Se on niin valtava luku, että voisi kuvitella, että tämä hallituksen lisätalousarvion painopiste olisi ehdottomasti siinä, millä tavalla pystytään lisäämään työpaikkoja, millä tavalla pystytään säilyttämään työpaikat Suomessa. Sen sijaan hallitus on tehnyt tänne sellaisia määrärahalisäyksiä, joita ei ole katettu koko niitten keston ajaksi, muun muassa sinällään [Puhemies koputtaa] ihan tarpeellinen aloituspaikkojen lisäys, mutta ei kuitenkaan määrärahoja siihen, että [Puhemies: Aika!] nuoret saisivat suoritettua tutkintonsa loppuun.

12.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on äärimmäisen tarpeellinen työllisyyden kannalta. Jos me emme nyt vahvistaisi viranomaisten resursseja, loisi luottamusta siitä, että saamme pidettyä homman hanskassa myös ensi syksynä, niin se loisi sellaisen epävarmuuden talouteen, joka tuhoaisi työpaikkoja. Siksi tämä lisätalousarvio on aivan välttämätön: määrärahalisäykset kunnille, sairaanhoitopiireille ja yrityksille.

Arvoisa puheenjohtaja Orpo, minusta te nyt pikkuisen selitätte pois sitä, mikä teidän alkuperäinen kantanne tähän lisätalousarvioon oli. Minäpä lainaan. Kun lisätalousarvio julkistettiin, te sanoitte: ”Lisätalousarviolla piti hoitaa koronakriisiä, mutta siitä tulikin holtitonta rahanjakoa.” Eli Orpon mielestä vielä kesäkuun alussa tämä lisätalousarvio oli holtitonta rahanjakoa, ja lisäsitte, että ”tätä vastuutonta rahalinkoa emme voi hyväksyä”. Sanoitte, että ette voi hyväksyä tätä lisätalousarviota. Nyt näyttää siltä, että eduskunta suurelta osin tämän lisätalousarvion hyväksyy. [Puhemies koputtaa] Hyvä, että olette tässä muuttanut kantaanne.

12.30 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman ei tunnu nyt millään käsittävän sitä, miten valtion asioita hoidetaan. [Välihuutoja — Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta] Talous on kokonaisuus, se on kokonaisuus, niin kuin edustaja Lindtmanillakin kotona, että mietitään tulot ja menot. [Pia Viitanen: Niinpä!] Mutta te siellä vasemmalla mietitte täällä salissa ollessanne ensisijaisesti vain menoja ja sitä, miten niitä yhteisiä verovaroja tai velkarahoja tuhlaataan. Mutta kun pitää myöskin huolehtia ja miettiä niitä tuloja. Siksi se on holtiton, siksi se on vastuuton, koska teillä ei ole sitä tulopuolta sieltä, ja se on se, mitä me peräänkuulutamme.

Minusta on käsittämätöntä, että sanotaan, että minä en puhu täällä totta, edustaja Saramo. [Jussi Saramo: Sen voi tarkistaa!] Me olemme nimittäin esittäneet useaan otteeseen työllisyystoimet. Eduskunnan tietopalvelu, jota käsittääkseni tämä talo pitää luotettavana, on arvioinut niiden keinojen työllisyysvaikutuksiksi yli 30 000. [Jussi Saramo: Ei ole!] Sen lisäksi on muita ekonomistiarvioita meidän muista keinoista, joilla päästään jo yli 60 000:een. [Puhemies koputtaa] Me olemme tehneet vastuullisia vaihtoehtoja, ja ne ovat

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

teidän käytössänne, [Puhemies: Aika!] ottakaa ne mukaan sinne, niin silloin tämä [Puhemies koputtaa] ei ole holtiton eikä vastuuton.

12.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä lisätalousarviolla pyritään tässä koronaviruksen keskellä pelastamaan yritykset, pelastamaan ihmiset, huolehtimaan siitä, että nuorilla ja lapsilla on tulevaisuutta. Kun katsoo sitä, minkälaisen vastaanoton tämä kriisipaketti sai oppositiopuolueilta, niin edustaja Räsänen sanoi, että valintatalossa heräteostoksia luottokortilla, edustaja Orpo sanoi, että holtiton rahalinke ja edustaja Halla-aho sanoi, että tämä on haisevan konkurssipesän rosvoaminen. [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvin sanottu!] Näiden jälkeen olisi voinut kuvitella, että olisi löytynyt aika lailla leikattavaa tästä esityksestä. No, minkä verran, edustaja Orpo, kokoomus esittää tähän muutoksia? Nolla euroa. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa! — Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] Minkä verran esittää kristillisdemokraatit? Nolla euroa. [Sari Essayah: Ei pidä paikkaansa!] Perussuomalaiset sentään esittävät 0,0007 prosentin muutoksen.

12.32 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Lähdetään siitä talouden yleisestä kuvasta, mikä tällä hetkellä on. Meillä ovat työllisyys- ja talousnäkymät aika synkät, mutta toivottavasti ne ovat kohenevat.

Ja sitten, mitä tulee tähän valtion velkaantumiseen, niin pitäisi käsittää se, että olennainen asia siinä on valtion velkasuhde eli bkt-suhde velkaan tai toisinpäin, ja jos me haluamme puolittaa tällaisen velkasuhteen, niin meidän pitää puolittaa velka tai sitten meidän pitää tuhlaata bkt. Tässä on kaksi tapaa, ja optimaalinen valtion velanottosuhte on noin puolet bkt:n kasvusta joka vuosi, mutta niin kuin nähdään, niin tänä vuonna otetaan aika paljon enemmän, mutta toivottavasti ensi vuonna vähemmän otetaan velkaa.

Keskeinen taloushaaste on talouden velkakestävyys hoito eli menojen sopeutus. Vaikka velanhoitokustannukset ovat ihan kohtuullisia tällä hetkellä, niin meillä on ongelma se, että valtio velkaantuu holtittomasti eli valtiontalous on alijäämäinen. Täytyisi tehdä työllistäviä toimenpiteitä, vaikka työtulovähennyksen huomattava nosto. Tällä saataisiin lisää työllisyyttä, lisää tuloja. Sitä kautta valtion velkasuhde saataisiin [Puhemies koputtaa] jälleen taittumaan.

12.33 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä lisätalousarvioesityksestä voi sanoa, että sen voi jakaa kahteen osaan: ensinnäkin koronaviruksen korjaamiseen, ja toinen puoli on sitä, että lähdetään elvyttämään taloutta, jotta saamme meidän, voi sanoa, elinkeinoelämää ja taloutta ja työpaikkoja turvattua.

Olemme nyt niin syvällä talousahdingossa, että emme selviä tästä millään muulla kuin työllä [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja yrittäjyydellä. Sen takia tarvitaan väistämättä konkreettisia työllisyyttä parantavia toimia, ja niitä hallitus on tuomassa myös syksyn aikana. [Ben Zyskiewicz: Tervetuloa istumaan tänne!] Me tarvitsemme myös konkreettista tiekarttaa siitä, miten Suomi siirtyy kestäväan talouteen pitkällä aikavälillä ja millä se velanotto saadaan vakautettua. Mutta kun ajatellaan tätä talousarviota, niin tässähän on kysymys nyt rahasta: mihin tämä 5,5 miljardia, ennätyksellisen suuri määrä käytetään, ja tästä asiasta näyttää, että ei ole momentteihin tehty oppositiosta muutoksia — ei kokoomuksesta, ei kristillisdemokraateista [Vasemmalla: Ei ole tehty!] — ja pieni summa [Puhemies koputtaa] vain perussuomalaisten muutoksia. Tämä on arvokas asia, että voimme olla yhtä

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

mieltä [Puhemies koputtaa] nyt korona-aikana, minkälainen lisätalousarvio [Puhemies: Aika!] täällä tehdään. [Paavo Arhinmäki: Kyllä!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

12.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Minustakin olisi todella mainiota, jos tämä kriisi olisi siinä vaiheessa, että nyt voisimme jo ryhtyä keskittymään siihen, miten jälkihoidosta selviydytään, mutta valitettavasti en usko, että kriisi on siinä vaiheessa. Eiliset työllisyysluvut oikeastaan todistavat sen puolesta, että hallituksen esitys ja koko eduskunnan hyväksyntä tälle lisäbudjetille on sekä mittakaavaltaan että ajoitukseltaan oikea. Työllisyyden heikentyminen on nyt samassa mittakaavassa kuin finanssikriisin jälkeen mutta on tapahtunut selvästi nopeammin. Työttömien ja lomautettujen yhteismäärä olisi eilisen tilaston mukaan jo yli 17 prosenttia. Se kertoo siitä, että kysyntään ja ihmisten epävarmuuteen, luottamukseen liittyvät tekijät ovat iso tekijä tällä hetkellä erityisesti kotimaisen kulutuskysynnän osalta, ja tämä budjetti kaiken kaikkiaan pyrkii tätä epävarmuutta lieventämään ja elvyttämään. Ja kun en ollut lisäbudjettia valmistelemassa, niin uskallan myös kehua hallitusta siitä, että mittakaava ja ajoitus olivat oikeat, eikä edes näemmä näihin kohteisiin ole tässä eduskuntakäsittelyssä tulossa muutoksia. Ne on nopeasti valmisteltu, mutta hyvä yhteisymmärrys näistä on.

Mutta se, mitä tapahtuu jatkossa: Epidemia toivottavasti Suomen osalta on selätetty, mutta maailmassahan se myllää vahvemmin kuin tähän asti vielä kertaakaan. Lähes kaikkialla kansantuotteen tuleva ennuste näyttää olevan miinus 5, 6, 7, miinus 8 prosenttia. Ei tarvitse olla taloustieteilijä ymmärtääkseen, että siitä tulee seuraamaan se, että muitakin kuin lentolippuja jätetään tilaamatta. Tulee jäämään paljon tilauksia, joissa meidän teollisuus on toimittajana, saamatta lähiaikoina, ja pahoin pelkään, että tämän, voi sanoa, epidemiasta aiheutuvan terveyskriisin jälkeen talouskriisin kuvaa emme ole vielä nähneet.

Yhdyn täysin kaikkeen siihen, mitä on sanottu työllisyystoimenpiteistä. Hallitus on tähän mennessä osaratkaisun eläkeputkeen liittyen tehnyt. Se päätös noin 5 000:n osalta on jo aiemmin tehty, ja syksyn budjettikäsittelyssä huolellisen valmistelun jälkeen työllisyystoimia täytyy tehdä ja asettaa vielä aikaisempaa korkeampi tavoite. Se tavoite pitää tietysti mitoittaa tämän velkasuhteen kääntämisen mittakaavatarpeen mukaan. Tällä hetkellä se mittakaava-arvio viimeisten ennusteiden mukaan on 5 miljardia vuoteen 2030 mennessä, mutta tämä on kyllä liikkuva maali. Emme me vielä tiedä, mikä se on, ja tämä vaatii kyllä tässä tilanteessa sitä, että emme lyö lukkoon tiettyjä parametrejä, minkä mukaan toimimme, vaan hyväksymme, valitettavasti, sen, että tässä on aika paljon vielä liikettä tapahtumassa.

Pahoin pelkään, että kun syksy alkaa, niin meillä tämän kriisin käsittely eri muodoissaan jatkuu, toivottavasti ei enää terveystilanteen osalta, mutta talouden osalta, [Puhemies koputtaa] ja se, että tämä budjetti kuitenkin pääsisällöltään hyväksytään yksimielisesti, on erittäin hyvä asia.

12.38 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää itsepäisesti kiinni ideologisesta ja tavallisille kansalaisille vahingollisesta hallitusohjelmasta ja velkaannuttaa ennennäkemättömällä tavalla koronasta riippumatta. Eiväthän valtiot koskaan maksa lainojaan pois, neuvoi vasemmistoliiton ryhmäpuheenjohtaja, edustaja Arhinmäkikin. Muistutan edustajatoveria, että entinen Neuvostoliittokin maksoi velkansa

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

pois syksyllä 2013, jolloin Arhinmäki itse toimi ministerinä. Viimeisestä erästä saimme 5 miljardia dollaria, ja nyt tässä lisätalousarviossa on menopuolella yli 5 miljardia euroa.

Tunnustaako hallitus ohjelmansa vanhentuneen? Ymmärretäänkö velkasuhde? [Paavo Arhinmäki: Mikset esitä poistoja?] Tuleeko hallitukselta talouden sopeuttamista ohjaava tiekartta, vai onko todella niin, että tässäkin asiassa edetään edustaja Arhinmäen edustamalla punaisella tiekartalla kohti velkalinkoa?

12.39 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen talouspolitiikka on kuin Ruotsin koronastrategia: hyvää vain omien mielestä. Jos tämä meidän reseptimme eli se, että meillä on ennätyskorkeat julkiset menot, ennätyskorkea veroaste ja Euroopan jäykimmät työmarkkinat, olisi kansainvälinen menestysresepti, niin kuulkaa, kaikki maailman maat seuraisivat meitä. Tällä viikolla tuli tieto siitä, kuinka Suomi on erittäin korkeiden kustannusten maa. Tavallisella kotitaloudella, tavallisella perheellä ei jää juuri mitään säästöön. Ja nyt kun otetaan vielä tämä koronan jälkeinen tilanne, jossa tässä maassa on nyt 200 000 työtöntä työnhakijaa ja valitettavasti meidän näkymä vain heikkenee, niin koko ajan täällä vain odotellaan. Yhtä ainutta reformia ei ole, ei yhtä ainutta reformia, joka toisi uskoa nuorille, muualta tulleille ihmisille esimerkiksi, että he saisivat ensimmäisen mahdollisuuden työelämään. Velkaa osataan ottaa ja rahaa osataan jakaa, mutta miten olisi, jos panostettaisiin siihen, että ihmisillä olisi varaa käyttää rahaa, heillä olisi työtä ja sitä kautta toimeentulo?

12.40 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronan jälkeiset toimet ovat olleet hallitukselta ihan merkittäviä, ja tästä kiitokset. Täytyy lähteä pikkuhiljaa liikkeelle, ensin elvytystoimilla ja sitten investoinneilla.

Me kaikki tiedämme, että meidän väyläverkostossa on korjausvelkaa, meidän tarvitsee sitä vähentää, ja tällä tavalla elinkeinoelämän verisuonistoa kehitetään. Suomi elää viennistä, ja me oletamme tietenkin, että vienti lähtee uudelleen vetämään ja tällä tavalla parannamme Suomen työllisyyttä, myös tietyillä investoinneilla ja satsauksilla koulutukseen.

Pidän erittäin merkittävänä tätä koko rahasummaa: elvytystoimiin kaiken kaikkiaan 3,6 miljardia. Tätä ei näköjään oppositio hyväksy. Mutta niin kuin on tässä todettu, ei teidän vastalauseissanne ole minkään näköisiä momenttimuutoksia. Teillä on vain lausumia siellä olemassa. Tämä osoittaa sen, että te olette samalla linjalla. Hallituksen toimenpiteet ovat merkittäviä teidänkin mielestänne.

12.41 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin meillä on historiallisen iso lisätalousarvio, 5,5 miljardia. Näistä hyvistä toimista, mitä hallitus nyt tekee — tämä on aika koko Suomen paketti:

Ensimmäisenä voisi ottaa tämän ison kuntaosion. Kunnat ovat olleet ahdingossa koronan takia. Siihen laitetaan 1,4 miljardia, että meidän päivittäiset arkiset palvelut siellä kunnissa toimivat.

Toinen iso kokonaisuus on todellakin tie- ja väyläverkosto. Sekin koskettaa koko Suomea.

Kolmantena asiana, mitä oppositio haastaa, kyllähän meillä aika iso paketti on yritystoiminnan tämänhetkisten ongelmien ratkaisuun kustannustuessa ja muussa, mutta tulevaisuuteen esimerkiksi malminjalostuksen sijoitukset ja akkuteknologiaan tulevat asiat, kou-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

lutukseen tulevia asioita, niillä haetaan uusia, erinomaisia aloituksia uusille toimialoille. Yhtä lailla tällä tullaan vientiä ja yritystoimintaa kiihdyttämään.

Todellakin odottelen vähän niitä lukuja, mitkä ne muuttuneet luvut sitten ovat kokoomukselta ja myös kristillisdemokraateilta. Millä te haluatte muuttaa ne?

12.43 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viimeksi tänään olemme kuulleet valiokunnassa, kuinka koronatoimet ovat onnistuneesti auttaneet selviämään kevään yli. Samoin kuulimme myös haasteista muun muassa freelancereiden ja itsensä työllistävien tukimuotojen osalta. Töitä siis myös koronatoimissa riittää yhä. Perustulo tai negatiivisen tuloveron kokeilu tuo toivottavasti näille ryhmille pysyvämpiä ratkaisuja.

Kokoomus kysyy, millä huolehdimme tulonmuodostuksesta. Elvytyspaketilla on nimenomaan pidetty yrityksiä pystyssä, jotta työpaikat säilyvät ja kriisi ei pitkity. On panostettu tulevaisuuden kilpailukykyyn vahvistamalla satsauksia koulutukseen ja korkeaan osaamiseen ja tutkimukseen. Osaaminen on pienen vientivetoisen maan menestyksen edellytys. Siksi on tärkeää huolehtia, ettei Suomi ajaudu osaaajapulaan väestön ikääntyessä. Elvytystoimissa vahvistamme kilpailukykyä myös sillä, että toimet kohdistetaan hiilineutraalin yhteiskunnan rakentamiseen. Tämä työ on kaikilla edessä tulevaisuudessa.

12.44 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhasen puheenvuoro oli viisas ja rauhoittava ja kuvasi hyvin tämän tilanteen, josta vallitsee joltinenkin yksimielisyys nyt. On järkevää käyttää alijäämää, alijäämän lisäämistä, puskuroimaan tätä šokkia. Ja niin kuin ekonomistit kaikissa maissa muistuttavat, sen jälkeen on oltava uskottava sopeutusohjelma. Vihriälän raportissa myös sanotaan, että se pitää esittää samaan aikaan kun näistä elvytystoimista päätetään ja panna toimeen mahdollisimman pian tämän vaalikauden aikana, kun talous alkaa elpyä. Muistakaa sekin kohta Vihriälän raportista.

Mutta, arvoisa hallitus, se syy, miksi minä en jaksa uskoa, että te kykenette tähän, on se, että olen jo nähnyt teidän toimivan vastaavassa tilanteessa, jossa ei ole taantumaa mutta on suuri rakenteellinen ongelma. Se oli silloin, kun hallitus aloitti eikä kukaan ollut korona-kriisistä kuullutkaan. [Puhemies koputtaa] Te panitte vain rahaa menemään, [Pia Viitanen: Kokoomus pisti vielä enemmän!] ei tehty mitään sopeutumistoimia tai työllisyysreformia, vaikka oltiin [Puhemies: Aika!] juuri siinä tilanteessa. — Kiitos.

12.45 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kyllä tunnistaa joitakin näitä ongelmia, esimerkiksi kaoottisen kuntatilanteen, mutta ei selvästikään aivan näe syitä siellä taustalla. Koronahan ei toki ole mikään syy kuntien surkeaan tilanteeseen, mutta korona on toki hallitukselle tarjonnut eräänlaisen savuverhon, [Välihuutoja] jonka takana ottaa velkaa ja laittaa sitä, tuutata sitä joka suuntaan, mihin sitä tavallisesti ei riitä. Tämä on hyvin tyypillistä. Mutta se, että te huudatte täällä näiden momenttimuutosten perään, juuri osoittaa, että te ette edes ymmärrä, mitä tarkoittaa rakenteellinen ongelma tai krooninen menokohde. Te ette suostu tarkastelemaan näitä asioita lainkaan.

Te kysytte, mistä hyvästä te leikkaisitte. Ei tämä ole oikea kysymys. Kyllä me keksimme täällä lisää hyviä kohteita, joihin te voisitte laittaa veronmaksajien, työssä käyvien ihmisten verorahoja. Kysymys ei ole siitä, vaan teidän työllisyyspolitiikkanekin on sitä, että laittatte lisää veronmaksajien rahoja julkisen sektorin paisuttamiseen. Ei tässä ole mitään

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

mieltä. Ainoastaan työllisyysviranomaisille lisää rahaa, kuntakokeiluja, [Puhemies koputtaa] lisää rahaa siihen, [Paavo Arhinmäki: Miksi ette esitä leikkauksia?] että saadaan maaan ihmisiä, jotka eivät koskaan työllisty. Tämä on toivotonta.

12.46 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koetetaan suhteellistaa tätä tilannetta. Meillä oli siis 55 miljardin budjetti tälle vuodelle, ja nyt käytetään 12 miljardia enemmän näihin koronakriisistä aiheutuviin suoriin kuluihin ja talouteen. Työllisyyden, työpaikkojen ylläpitämiseen menee 2—3 miljardia suoraan ja sitten lisäksi verojen subventointiin. Se on noin 2 000 euroa per asukas. Jos ajattelette, niin se ei ole mikään mahdoton summa siihen, että pidetään pyörät pyörimässä, pidetään mahdollisimman monta työpaikkaa ja yritystä hengissä. Se on työllisyyspolitiikkaa. Se on myös niihin tuleviin 100 000:een tai 200 000:een työpaikkaan, joihinka pyritään, ja siihen, että me pidämme nykyiset työpaikat elossa. On paljon kalliimpaa lähteä konkurssien jälkeen rakentamaan uutta kuin että säilytetään mahdollisimman moni olemassa olevista työpaikoista, ja tämä on hallituksen strategia, joka on aika hyvin toiminut tähän saakka. Nyt tarvitaan niitä lisätoimia pysyvien työtilaisuuksien luomiseksi [Puhemies koputtaa] ja kasvun vauhdittamiseksi. [Ben Zyskowicz: Hyvä, niitä odotellessa!]

12.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Purra piti juuri minusta arvokkaan puheenvuoron siitä, että jos perussuomalaiset tekisivät tämän paketin, me tekisimme tämän hyvin toisella lailla. Jos katsoitte esimerkiksi meidän viime kauden... [Paavo Arhinmäki: Nyt teillä oli mahdollisuus siihen!] — Malttakaa, edustaja Arhinmäki, ihan hetki. Rauhoittukaa. [Paavo Arhinmäki: Minä olen hyvin rauhallinen! — Naurua] — No hyvä. Voisitte vaikka siinä rauhallisuudessanne perehtyä siihen perussuomalaisten vaihtoehtobudjettiin. — Me rakennamme hyvin toisella tavalla koko tämän mallin [Paavo Arhinmäki: Nyt puhutaan lisätalousarviosta!] ja me satsaamme ensisijaisesti suomalaisiin kohteisiin. Me muun muassa rakentaisimme toisella tavalla sen, että saastuttaja maksaa, eliikkä panostaisimme niihin maihin ja velvoittaisimme ne maat maksamaan tämän teidän ilmastohömpötyksenne, jotka todella saastuttavat. Teillähän oli keinoina sitten tähän työllisyyteen ilmeisesti kävely ja puistot, kuulin aikaisemmin — se nyt ei hirveän työllistävää ole. Teidän kannattaisi perehtyä siihen, niin näkisitte, miten me rakentaisimme sen toisin. Näihin yksittäisiin momentteihin on ihan mahdotonta sitä tehdä, [Puhemies koputtaa] kun tämä on täysin väärin rakennettu.

12.49 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran palaan tähän kokoomuksen vaihtoehtoon. Sen vaihtoehtoon keskeinen sisältö on työllisyystoimet, jotka me olemme listanneet, jotka on eduskunnan tietopalvelu arvioinut, ja viimeisten arvioiden mukaan on todennettavissa jopa yli 100 000 uuden työpaikan vaikutukset. Ne ovat toimeenpantavissa. Siellä on osa sellaisia toimia, jotka purisivat heti mutta olisi helppo tehdä.

Huoli on siis siinä, että hallitus kerta toisensa jälkeen lykkää todelliset työllisyystoimet kauemmas. Nyt te olette sanoneet, että päätetään uudesta tavoitteesta syksyllä. Ei sitä voi lykätä. Teidän pitäisi nyt tehdä päätöksiä siitä, mitä valmistellaan, kun tämä on nyt jo näin pitkällä, ja syksyn riihessä tehdä konkreettisia päätöksiä. Jos te ette pysty siihen syksyllä, sitten ovat edessä kuntavaalit. Te ette pysty yhtään mihinkään sitten, kun on puoliväliriihi, kehysriihi seuraavana keväänä, ja sitten ollaankin jo liian lähellä seuraavia vaaleja. Se kil-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

pailukyky heikkenee nyt ja se työttömyys syöksyy nyt, ja jos kilpailukyky laskee, niin se on [Puhemies koputtaa] pysyvä rakenteellinen ongelma meidän kilpailukyvyllle, ja se linkoaa meidän velkaantumisemme taivasiin, ja tämä ei ole hallinnassa. [Puhemies: Aika!] Tästä kokonaisuudesta kokoomus on huolissaan.

12.50 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En voi olla ihmettelemättä sitä, että kun olemme eläneet tässä raskasta koronakevättä, joka on kohdannut yhteiskuntaa ja koetellut terveydenhuoltoa ja taloutta ja totta kai työllisyyttäkin, niin odottaako kokoomus nyt, että sen sijaan, että olemme keskittyneet näihin akuutteihin koronan hoitotoimenpiteisiin ja esitämme nyt 5,5 miljardin elvytyspakettia, jotta voimme toimia toisin, ettemme tee niitä samoja virheitä, mitä edellisten niin sanotusti lamojen aikana on tapahtunut, niin olisiko sen sijaan oltu huolehtimatta ihmisistä tänä korona-aikana [Kokoomus: Ei!] ja keskitytty näihin rakenteellisiin työllisyystoimiin. Täällä valtiovarainministeri Vanhanen viisaasti totesi, että ne tehdään harkiten, huolellisesti, ja budjetin yhteydessä palataan niihin työllisyystoimiin. [Ben Zyskiewicz: Syksyllä!] Tämä on mielestäni vastuullista politiikkaa sen sijaan, että te esitätte, että tämä olisi täytynyt tehdä nyt akuuttina virusaikana.

12.51 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa kyllä ehdin jo perua puheenvuoroni, mutta käytän sen nyt, kun se tässä minulle annettiin.

Ihmettelen kyllä tätä keskustelua, mitä täällä nyt käydään. Me olemme kriisin oloissa. Me olemme edelleen kansainvälisen talouskriisin oloissa, joista pieni Suomi, pieni kansantalous yrittää nyt muun muassa tämän elvyttävän lisätalousarvion avulla päästä eteenpäin. Tie eteenpäin on aivan selvä. Budjettiriihessä päätetään, tarvitaanko lisäelvytystä, päätetään työllisyystoimenpiteet ja polku velanhallinnan eteenpäinviemiseksi syksyllä. Tämä on aivan selvä. Tämä on aivan selvä ainakin itselleni. En tiedä, onko se sitä oppositiolle. [Paavo Arhinmäki: Ei tunnu olevan!]

Mutta mikä on opposition linja? Kyllä minä ihmettelen tätä kokoomuksen antamaa kritiikkiä, ja kyllä perustellusti voi kysyä ja moni suomalainen yrittäjäkin kysyy, että mikä se kokoomuksen talouspoliittinen linja on. Vastustatte näitä lisäyksiä. [Timo Heinonen: Ei!] Vastustatte näitä lisäyksiä, mitä nyt tässä lisätalousarviossa on tehty. Vastustatte elvytystä. [Paavo Arhinmäki: Puheissa!] Mitä tekee suomalainen yrittäjä, kun äänestää jatkossa kokoomusta? Ei ole mitään tietoa siitä, haluatteko te elvyttää vai ettekö, [Puhemies koputtaa] haluatteko tukea kotimaista kysyntää vai ettekö. Voisitteko nyt olla vähän selvempiä tämän oman kantanne suhteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sitten edustaja Heinonen ja sen jälkeen ministeri Vanhanen.

12.52 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, työpaikkoja, yrityksiä, hyvinvointia on pitänyt turvata tässä, ja kokoomus on itse asiassa kohdennettuja lisäyksiä tehnyt tämän kriisin aikana. Aika usein on käynyt niin, että hallitus on tullut kokoomuksen linjalle, mutta valitettavasti aika usein liian myöhään. [Ben Zyskiewicz: Viimeksi ravintolat!] Myös nämä menokohteet: emme ole niitä kritisoineet, mutta meidän vaihtoehdossamme on velkaantumista 0,7 miljardia eli 700 miljoonaa euroa vähemmän kuin hallituksen esityksessä, kun pysytään totuudessa. [Välihuutoja] Nämä menokohteet ovat valtaosin perusteltuja, kuten aina — miksi eivät siis olisi? Mutta meidän huo-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

lemme on se, että hallitus ei ole samaan aikaan pystynyt päättämään ensimmäisistään konkreettisista toimista, joilla työllisyysastetta nostettaisiin, kestävä kasvua vahvistettaisiin, kestävyysvajetta kurottaisiin umpeen [Paavo Arhinmäki: Akuutin koronaviruksen keskellä!] ja lisävelkaantumisen, arvoisa puhemies, saataisiin päättämään edes 2030-luvulla. Näitä hallituksen [Puhemies koputtaa] työllisyystoimia me odotamme. Tämä hallitus on pystynyt tekemään työllisyystoimia 5 000, [Puhemies: Aika!] mutta edessä on miinusmerkki. Työpaikat ovat vähentyneet teidän päätöksillänne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

12.54 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Puhemies! Hallitus tekee, niin kuin aikaisemmin on päätetty syksyn budjettiriihessä, myös niitä työllisyystoimia, joita täällä peräänkuulutetaan, ja sen lisäksi asettaa aikaisempaa korkeammat tavoitteet, jotka edellyttävät sitten myös valmistelua. Eli tavoitteenasettelu ei tarkoita sitä, että syksyn budjettiriihen päätöksistä luovuttaisiin.

Mutta tässä työllisyyskeskustelussa tietysti ehkä kansalaisten silmissä sekoittuu se, ovatko työllisyystoimia ainoastaan säännöksiin ja järjestelmään liittyvät, työvoiman tarjontaa lisäävät päätökset vai myös muut, elvytykseen ja talouspolitiikkaan liittyvät päätökset. Hallitus on tehnyt runsaasti sentyyppejä päätöksiä, jotka luovat tilaa uudelle kasvulle ja työllisyydelle. Eli työllisyyspolitiikassa tarvitaan paitsi työvoiman tarjontaa, tarvitaan tuottavuuden lisäystä, tarvitaan myös julkisen vallan puolelta — niin kuin kaikkialla maailmassa tehdään — sellaisia päätöksiä, jotka ikään kuin luovat tilaa uudelle kasvulle, ja näin mennään. Työllisyyspolitiikkaa ei pidä minusta rajoittaa myöskään tässä poliittisessa keskustelussa vain näihin työvoiman tarjontaa lisääviin kohtiin. [Ilkka Kanerva: Entä työmarkkinajärjestöt?] Ne ovat tärkeitä, mutta ne eivät yksin koskaan riitä.

12.55 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviossa ehdotetaan tukea, jolla turvataan lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden toiminta. Se on hyvä ja tärkeä. Koronakriisin ja siihen liittyvien rajoitustoimien seurauksena suomalaisten lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden kassavirta on vähentynyt merkittävästi ja toimintaedellytykset ovat vaikeutuneet. Suomesta Ruotsiin ja Ruotsista Suomeen suuntautuvassa liikenteessä matkustajamäärät ovat niin alhaiset, ettei näitä liikenneyhteyksiä ole kannattavaa operoida. Samaa aikaan on usein 50 rekkaa jokaisen matkustajalautan autokannella, mikä on tärkeää Suomen huoltovarmuudelle ruoan ja lääkkeiden suhteen.

Valtioneuvosto tulee tekemään vielä asetuksen, jossa on tarkemmat toimintaohjeet. Ollisi tärkeää varmistaa, että tämä tuki maksettaisiin takautuvasti 19. kesäkuuta alkaen. Huoltovarmuuskuskuksen tuki loppui nimittäin 18. kesäkuuta, ja on olennaista, että tuota ajanjaksoa ei tule, sillä se vaarantaa varustamoiden elinvoiman ja edellytykset selvittää talven yli ensi vuoden huippusesonkiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan tähän vielä kolme puheenvuoroa ja sitten tehdään niin sanottu hillitty vaihto tässä näin. Seuraavana on edustaja Östman, sitten edustaja Guzenina, ja sitten otetaan tähän vielä [Ilkka Kanerva: Kanerva!] edustaja Kanerva. [Naurua — Paavo Arhinmäki: Näinkö tämä menee?]

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

12.57 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 20 miljardia lisää julkista velkaa — 20 miljardia. Emme puhu mistään pienestä kuopasta tai, edustaja Arhinmäki, pienestä luottokorttilimiitistä. Taloushistoriassa valtioiden maksukyvyn rajana on pidetty 90 prosentin velkaantumisasetta. Tällä velkatahdilla raja häämöttää.

Aiemmin kunnia-asia oli, että lapsille ja lapsenlapsille haluttiin usein omasta hyvästä tinkien jättää perintöä. Nyt jälkipolville on jäämässä paitsi vinoutunut ikärakenne myös jättivelat. Ulosmittaako tämä sukupolvi ahneuksissaan itselleen liikaa paitsi luonnosta myös taloudesta hukaten samalla sen, mitä aiemmat sukupolvet ovat rakentaneet? Lisääntyvä velkaantuminen ei ole kestävä ratkaisu. Me kristillisdemokraatit odotamme hallitukselta kattavia työllisyys- ja taloudenvakauttamistoimia sekä rakenneuudistuksia jo tänä vuonna. Kannattaa lukea ryhmämme lausumat ja lisätalousarvioaloitteet.

12.58 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri puhui juuri hyvin viisaasti, ja tämän pohjalta onkin minun mielestäni hyvä kysyä — korjaan, valtiovarainministeri. [Naurua — Antti Lindtman: Kerran pääministeri, aina pääministeri! — Eduskunnasta: Olisiko Vanhanen korjannut Guzeninan erehdyksen?] Te istuite siinä, ja teidän ette halunnut olla varapääministeri. — Mutta jatketaan. Elikkä valtiovarainministeri Vanhanen puhuu hyvin viisaasti, ja tämän pohjalta onkin syytä kysyä, onko kokoomus oppositiossa ollessaan unohtanut, miten työtä luodaan. Minun mielestäni se on hyvin relevantti kysymys. Eli vastustatteko panostuksia yrityksiin, koulutukseen, ihmisiin, palveluihin, luottamuksen vahvistamiseen — ne ovat aivan ratkaisevia — sekä panostuksia vientiin. Niitäkö te vastustatte? Toivottavasti ei kuitenkaan näin.

Tämä kokonaisuuden mittaluokka, kohteet ja ajoitus ovat aivan linjassa sen kanssa, mitä asiantuntijat laajasti suosittelevat, [Puhemies koputtaa] eli akuutit kriisitimet, kohdenneet toimet sosiaalisen kriisin torjuntaan ja talouden [Puhemies: Aika!] elpymistä tukevat panostukset.

12.59 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen, tiedämme kumpikin, että julkisen vallan parhaimminkaan osuvat työllisyystoimenpiteet eivät ole tällaisessa tilanteessa niitä, jotka tuovat, luovat uuden työllisyysbuumin maahamme. Muun muassa innovatiiviset toimenpiteet ovat pitkällä tähtäimellä kyllä, totta kai, ratkaisuja, joilla edesautetaan työllisyyttä, mutta nyt ollaan tilanteessa, jossa tarvitaan yritysveltoisia ratkaisuja työllisyyden tason, rakenteen selvästi muuttamiseksi. Tällä hetkellä vilpittömästi sanon työllisyysratkaisujen puutteesta, että on hätkähdyttävää ollut nähdä, missä ne viipyvät, miksi niitä ei ole tullut. Sen vuoksi kysyn teiltä, kun tunnette hyvin asian, että näettekö te, että työmarkkinajärjestöjen merkittävä vastuunkannon lisäämisen velvoite olisi tässä tilanteessa myöskin sellainen, jolla työmarkkinakentässä saataisiin uudistuksia aikaan, paikallinen sopimus niihin erityisesti mukaan lukien.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua tähän debattiin, painamaan vastauspuheenvuoropainiketta.

13.01 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolta tv-ruudun takaa tätä keskustelua seuranneena: työllisyyskän ymmärrettävistä syistä nousi sitten tähän keskustelun keskiöön. Ihmettelen tätä kokoomuksen työllistämistä, kun täältä luetaan kolme ensimmäistä kohtaa: porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysturva, luovu-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

taan työttömyysputkesta, edistetään paikallista sopimista. [Ben Zyskowiec: Kyllä!] Missä ovat ne työllistämistoimenpiteet? [Välihuutoja] Onko kokoomuksen linja se, minkä edustaja Lepomäki omassa tviittauksessaan totesi, että lopetetaan maakunnissa tyhjiillä lentokoneilla lentäminen? Eli viedään edellytykset suomalaiselta vientiteollisuudelta maakunnista liikkuu ympäri Eurooppaa, kun tämä lentoliikenne tällä hetkellä on muutenkin vaikeuksissa. Onko tämä kokoomuksen linja suomalaisen vientiteollisuuden osalta? [Ben Zyskowiec: Välihuuto]

13.02 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat halunneet antaa hallitukselle työrauhan koronakriisin hoidossa kevään aikana. Me olemme tukeneet hallitusta tartuntojen estämiseen tähtäävissä toimenpiteissä ja tehneet myös ehdotuksia talouden toimintaedellytysten säilyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että julkinen velka kasvaa näin väliaikaisesti normaali vuosia enemmän, mutta kun ainakin epidemian ensimmäinen aalto näyttää olevan nyt rauhoittumassa, niin meidän on alettava suunnitella tulevaisuutta myös pidemmällä aikavälillä. Suomen julkinen talous ei saa ajautua syöksykierteeseen kiihtyvän velkaantumisen myötä, ja olen kyllä erittäin huolissani tämän hallituksen toiminnasta ja ohjelmasta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee jatkossa asettaa menokohteet tähtäysjärjestykseen. Sen tulee karsia kunnille määrättyjä velvoitteita, ja sen on pidättäydyttävä ei-välttämättömistä uusista menoeristä. Niihin kuuluvat [Puhemies koputtaa] myös EU:n miljardien eurojen takausvastuut maahanmuuton ja kehitysavun kustannuksista puhumattakaan.

13.04 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin syntyy sellainen käsitys, että meillä olisi jotenkin kovin erilainen käsitys siitä, mitä nyt pitäisi tehdä, mutta kun katsoo niitä konkreettisia muutosesityksiä, joita on tehty, niin tilanne ei enää olekaan samankaltainen. Niin oppositio kuin hallitus näyttää olevan sitä mieltä, että hallituksen esitys nyt tehtävästä lisätalousarvioesityksestä kohdistuu ja myös mittaluokaltaan osuu oikeaan. Kritiikki tuntuu siinä osuvan ennen kaikkea siihen, onko tehty työllisyystoimia tai niitä rakenteellisia uudistuksia ja onko niitä tehty [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole!] oikeaan aikaan. Nyt on syytä myös huomata, että tähän aikataulumuutokseen on osin vaikuttanut koronakriisi, joka on osunut paitsi Suomeen niin koko maailmaan, mikä varmasti on syytä myös oppositiossa tiedostaa. [Ben Zyskowiec: Välihuuto] Hallitus on sitoutunut tekemään lisää uudistuksia myös työllisyyden edistämiseen liittyen, niitä kyllä syksyllä on luvassa, ja on niitä jo tehtykin. Esimerkiksi työttömyyseläkeputken alarajan nostaminen vuodelle on jo tehty, arvioitu työllisyysvaikutus 5 000 henkilötyövuotta. [Sanni Grahn-Laasosen välihuuto]

13.05 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä lisätalousarviosta puuttuvat kaikki olennaiset vastuulliseen ja kestäväan taloudenpitoon puuttuvat keinot. [Pia Viitanen: Mitäs teidän vastalauseesta löytyy?] Rahaa pannaan surutta liikoon, ja ministerit kilvan ylpeilevät sillä, kuka heistä kuluttaa eniten. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Lapsikin osaa tällä tavoin käyttää rahaa, mutta lapsille te olette, arvonn hallitus, varanneet maksajan roolin. Taito tuoda kelvollisia esityksiä, jotka tuovat työtä ja vievät maan talouden takaisin raiteilleen, [Paavo Arhinmäki: Sitä ei kokoomukselta löydy!] vaatii taitoa, mutta sitä teillä ei tunnu olevan.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Täällä edustaja kysyi, mitä ovat ne työllisyyskeinot. Kyllä, paikallinen sopiminen: va-pauttakaa sopiminen suomalaisille työpaikoille. [Pia Viitanen: Kuinka paljon työpaikko-ja?] Miksi te haluatte pitää sen ay-liikkeen tiukassa pihdissä? Miksi ei suomalaisilla työ-paikoilla voi vapaasti sopia siitä, kuinka työtä tehdään? Se lisää työllisyyttä. Muitakin kei-noja on, mutta te käytätte aikanne peukaloiden pyörittämiseen ja rahan törsäämiseen. Mik-si te makaatte siellä ettekä tee mitään? [Paavo Arhinmäki: Koronakriisin aikana ei ole teh-ty yhtään mitään!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman ja tämän jälkeen ministeri Vanhanen.

13.06 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen puheen-vuoro oikeastaan aika hyvin tiivistä kokoomuksen oppositiopolitiikan. Eli niin kuin Orpo aiemmin, Kopra tässä kauhisteli tätä rahan jakoa, vaikka samaan aikaan tosiasiaa edus-kunta erittäin laajasti hyväksyy tämän lisätalousarvion. Se on selvää, jos nyt oikein ymmär-rän, että ennen kuin kunnat tai sairaanhoitopiirit olisivat saaneet nämä tarpeelliset rahat tai ennen kuin olisimme saaneet sitä resurssia, jolla me tuemme esimerkiksi koulupudokkuu-den vaarassa olevia suorittamaan näyttötutkintoa, niin kokoomus olisi halunnut päätökset esimerkiksi toimeentulotuen ja työttömyysturvan leikkauksista — tähän kohtaan. [Jukka Kopran välihuuto]

Arvoisa puhemies! Olen kyllä enemmän valtiovarainministerin ja hallituksen linjoilla siinä, että tämä työllisyys- ja rakenneuudistus valmistellaan huolella kokonaisuutena ja siellä tarvitaan työvoiman tarjontatoimia, mutta tarvitaan myös osaamisen vahvistamista, esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentamista, [Puhemies koputtaa] johon Vihriälän työ-ryhmä viittasi. Eli mennään juuri niiden askelmerkkien mukaan, joita asiantuntijat ovat [Puhemies: Aika!] hallitukselle suositelleet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

13.07 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu tuo ihan oikealla ja terveellisellä, hyvällä tavalla esille myös ne ideologiset erot, joita meillä on aina liittynyt suomalaiseen politiikkaan, ja varsinkin työmarkkinoihin liittyvät erot. Edus-taja Kanerva hyvin peräänkuulutti, mikä tässä on järjestöjen vastuu. Kyllä sitä vastuuta on sekä työllisyystoimien osalta että myös tammöisen perinteisen kokonaiskilpailukyvyyn nä-kökulmasta. Itse kyllä pahoin pelkään, että se heijastusvaikutus, joka tulee tuolta maail-mantalouden ja meidän vientimaiden kansantuotteiden laskusta, tulee herättämään todella suuria kysymyksiä siitä, millä me saamme vientiä pidettyä yllä.

Mutta kyllähän tästä keskustelusta, kun käy nämä vastalauseet lävitse, on hyvä muuta-ma huomio tehdä:

Ensinnäkin, kokoomus, kaikesta kritiikistä huolimatta te vastalauseessanne asetatte ra-jan sinne, että julkinen velkataso ei saisi ylittää 80:tä prosenttia. Tämä on minusta aika hy-vin arvioitu, tämä on realistinen arvio, mutta sehän tarkoittaa sitä, että tekin mielessänne tiedostatte sen, että tämän kriisin syvyys on sellainen, että 40—50 miljardia tulee velkaa li-sää tämän kriisin alkuvaiheeseen verrattuna. 40—50 miljardia on se, mikä tämän vuosi-kymmenen näkymä on, ja se kertoo tästä mittakaavasta.

Sen sijaan te, perussuomalaiset, analyysissanne hyväksytte, että väliaikaisesti voidaan velkaantua. Minä pahoin pelkään, että tämä ei ole väliaikaista vaan velkaantumisen on tä-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

män vuosikymmenen ongelma. Teidän analyysissanne tässä vastalauseessa, kun arvioitte näitä tulevaisuuden uhkia, sanotaan, että huolestuttavin riski liittyy tähän epidemian toiseen aaltoon ja siihen liittyen kotimarkkinoilla joudutaan taas vähän sulkemaan. Se on ilman muuta tärkeä riski, mutta kyllä se huolestuttavin taloudellinen riski — ja tässä oikeastaan finanssikriisin kokemukset antavat taustaa — liittyy tähän maailmanmarkkinaan ja meidän eurooppalaisten vientimarkkinoiden kehitykseen [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta tulevaan takapotkuun siitä, kuinka paljon menetämme.

13.09 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat todella huolissaan tästä talouden kokonaiskuvasta. Meitä hirvittää se suunta, jossa otetaan lisää velkaa ja samalla tulee lisää veroja. Mikä on suomalaisen työn tulevaisuus? Työntekijöiden ostovoima heikkenee, verotus kasvaa, kilpailukyky heikkenee. Te verotatte yritykset kuoliaiksi, ja ne reformit, ne uudistukset, mitä oikeasti tässä maassa tarvitaan, jäävät yhä uupumaan. Toki kannustamme yhä, että hallitus ryhtyisi pikaisesti muutokseen.

Perussuomalaiset ovat tuoneet esiin sellaista epäkohtaa, että kun näiden eräiden maahanmuuttajaryhmien työttömyys on yhä ihan valtavaa ja pääkaupunkiseudulla kaikista sosiaaliturvamaksuista jo noin 40 prosenttia menee maahanmuuttajille, niin hallitus reagoi tähän vain lennättämällä uusia teini-ikäisiä — valitettavasti aika pitkäksiin aikaa [Puhemies koputtaa] mahdollisesti sosiaalihuoltoon joutuvia ihmisiä — tänne lisää. [Puhemies koputtaa] Mikä on teidän ratkaisunne? [Paavo Arhinmäki: Tämä on se suurin huoli koronan keskellä!]

13.11 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarvion panostukset infraan, työllisyyteen ja koulutukseen ovat ekonomistien suositusten mukaisia. Ne rakentavat siltaa tulevaisuuteen. Opposition toivomat sopeutukset olisivat täysin vastuuttomia ja ennenaikaisia keskellä koronavirusta ja johtaisivat inhimilliseen ahdinkoon ja haittaisivat talouskasvua. Perussuomalaiset sekä toivoivat panostuksia kunnille että peräänkuuluttivat leikkauksia julkiselle sektorille. Aika ristiriitaista, ja vieläpä samassa puheenvuorossa [Vasemmalta: Näin on!] ja kuntia kurittavan koronaviruksen keskellä. Kokoomus kutsui lisätalousarviota aiemmin holtittomaksi rahalingoksi, mutta heidän eivät löytäneet lopulta yhtään euroa poistettavaksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä huomautamme, että elpymistä ei pidä vaikeuttaa liian aikaisilla sopeuttamistoimilla. [Ben Zyskowiezin välihuuto] Nyt pitää tukea tavallisia ihmisiä ja yrityksiä selviämään koronaviruksen yli. Pitää tukea kuntia, koulutusta sekä lapsia ja nuoria. Selviämme talouskriisistä vain elvyttämällä. [Puhemies koputtaa]

13.12 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi aiheuttaa monenlaista velkaa: paitsi rahallista, myös hoitovelkaa. Annan syksyille hieman evästyksiä ja toivon, että kiinnitätte erityistä huomiota siihen, että ihmiset pääsevät hoitoihin, pääsevät leikkauksiin, hoitojonot vetävät ja hoitotakuun puitteissa toimitaan. On erittäin huolestuttavaa, mikäli koronan toinen aalto tulee, ja todennäköisesti myös tulee, ja meidän on valmistauduttava kaikin mahdollisin keinoin.

On huolestuttavaa, että terveydenhuollon sektori, jota me varmasti kaikki pidämme äärettömän tärkeänä, on koronakuilussa jäänyt sinne kuilun pohjimmaiseksi. Hoitajat eivät ole saaneet koronaisia, päinvastoin heidän työehtojaan ja työssäoloaan on tiukennettu. Toivoisin, että huomaisitte hallituksessa myös tämän asian ja ehkäpä myös mainitsisitte

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

jossakin puheessanne sen terveydenhuoltosektorin tärkeyden. Koronalisä olisi kuulunut hoitajille, aivan kuten Puolustusvoimat aikoo korottaa rauhanturvaajien tulevia palkkioita, [Puhemies koputtaa] koska heitä ei tahdota saada kentälle. Hoitajatkin ovat kohta kadonneet. [Antti Lindtman: Kannattiko leikata ne lomarahat!]

13.13 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koen itse olevani aluepolitiikan puolustaja ja kannatan hajautettua yhteiskuntaa, ja kyllä täytyy todeta, että silloin vuosina 11—15 kokoomuksen ollessa pääministeripuolueena vallan kahvassa seurasin, että ette kyllä todellakaan pyöritellyt silloin peukaloita. Silloin lakkautettiin varuskuntia, kuntapalveluista leikattiin miljarditolkulla, suurella kuntauudistuksella pyrittiin lakkauttamaan 200 kuntaa ja seutukaupunkia.

Tässä lisätalousarviossa halutaan nyt tehdä asioita toisin. Tässä on tulossa miljardiluokan investoinnit, millä on tarkoitus olla vipuvarsivaikutus ja saada nimenomaan yksityisiin yrityksiin lisää työpaikkoja. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Täällä laitetaan metsäteollisuuden infraan rahaa — siellä on esimerkiksi tosi suuret kuljetusketjut, mitkä toimivat siellä — on ilmastorahastoa, malminjalostusta, asuntotuotantoa, Makeraa, energiatukia, laivanrakennusta, lämmitystapamuutosta ja vaikka mitä. Tämä on koko Suomen asia, ja tässä ajatellaan ei vain tiettyjä kaupunkikuntia [Puhemies koputtaa] vaan nimenomaan alueita ja maakuntia.

13.14 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyys- ja taloustilanne on kiistatta koronaviruksen jäljiltä huolestuttava, ja siksi hallitus jatkaa tällä neljännellä lisätalousarviolla koronaviruksen jälkihoitoa kestäväällä tavalla. Lisätalousarvion kestäväällä elvytyksellä panostamme samaan aikaan sekä ilmastonmuutoksen torjuntaan että työllisyyden parantamiseen. Tutkimus vuoden 2008 talouskriisin jälkeisestä elvytyksestä osoitti, että vihreään elvytykseen käytetyt rahat loivat kolme kertaa enemmän työpaikkoja kuin fossiiliseen talouteen laitetut veroeurot.

Työelämäprofessori Vesa Vihriälän työryhmä on nostanut tehokkaana elvytyskeinona esiin muun muassa vihreän teknologian edistämisen tutkimuksen ja tukien avulla, raideinvestoinnit ja muun päästöttömän liikenteen kehittämisen sekä rakennusten energiaremontit ja uusiutuvan energian edistämisen. Muun muassa juuri näitä toimia hallitus nyt tällä lisätalousarviolla toteuttaa. Sen lisäksi nämä koulutuspanokset tulevat tuomaan meille niitä tulevaisuuden osaajia, joilla tätä kestäväää yhteiskuntaa rakennetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen — poissa. No, mutta siellä edustaja Zyskowicz. [Ben Zyskowicz: Olemme vähän samannäköisiä! — Naurua]

13.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo ennen tätä koronavirusta tämä hallitus tuli tunnetuksi siitä, että se lykkäsi jatkuvasti työllisyystoimia, mutta sillä ei tietystikään ollut mitään vaikeuksia laittaa miljoonia menemään. Kun koronavirusi iski — jonka epidemian hallitus on sinänsä hoitanut hyvin, kuten olen monasti sanonut — niin silloin nämä miljoonat vaihtuivat miljardeiksi. Täällä luetellaan kaikkea hyvää, mitä näillä miljardeilla saadaan. Ei kai se ole mikään vaikea asia? Minä luulen, että me pysyisimme tässä salissa sopimaan helposti 10 miljardia lisää hyviin kohteisiin, [Pia Viitanen: No niinhän te olette tehneet!] ehkä paljon enemmänkin. Ongelmahan on se, kuten

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

täällä monta kertaa on todettu, että hallitus lykkää kaikkia niitä työllisyystoimia, kestävää kasvua tukevia toimia ja on toistaiseksi keskittynyt vain näihin menonlisäyksiin.

Nyt keskusta ja valtiovarainministeri Vanhanen ovat virittäneet aikamoisen tikittävän aikapommin tuonne hallituksen alle, kun ovat luvanneet, että syksyllä työllisyystoimia tehdään. Toivotamme ministeri Vanhaselle ja keskustalle menestystä. Vai tyydyttekö edelleen olemaan vasemmistopolitiikan tukipuolueena?

13.17 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Purra täällä salissa aikaisemmin otti ansiokkaasti esiin sekä kuntien tilanteen että julkisen sektorin. Salin vasemmasta reunasta vähän irvaillaan tälle aiheelle. Suomessa on OECD:n vertailun mukaan maailman toiseksi suurin julkinen sektori. Ero Ranskaan on hitusen hieno. Samalla Suomi on euroalueen kallein maa. Suomen kalleus ei ole sattumaa. Se on seuraus kustannusrasituksesta, joka viime kädessä seuraa liian raskaasta julkisen sektorin taakasta.

Tähän lisäbudjetin jälkeisiin: me tulemme kokemaan veronkorotuksia ja lisää veronkorotuksia. Edustaja Lohikoski totesi, että tavallisia ihmisiä autetaan tällä lisätalousarviolla selviämään. Eikö hyvänä sopeutustoimena juuri tälle ryhmälle olisi esimerkiksi polttoaineveron korotuksesta luopuminen, joka on jo tälle kesälle tulossa?

13.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon vain lyhyesti tähän kuntien tilanteeseen, kun Slunga-Poutsalo otti sen esiin — en ehtinyt sitä edellisessä puheenvuorossa sanoa.

Olin hieman huolestunut, muun muassa, yhtenä edustajana, edustaja Purran puheenvuorosta — hän on siis hallintovaliokunnan puheenjohtaja, joka vastaa muun muassa kuntien asioista — kun hän totesi, että korona ei ole syy kuntien kaoottiseen tilanteeseen. Voin kyllä kuntapäättäjänä kertoa, että kuntien taloudessa oli tietysti aikaisemminkin vaikeuksia, mutta kyllä tämän koronan myötä siellä isot alijäämät ovat tulossa. Esimerkiksi omaankin kuntaani 100 miljoonaa, Helsinkiin puoli miljardia, ja noin 3 miljardia kaiken kaikkiaan, ja osa siitä nyt, noin puolitoista, tulee tällä lisätalousarviolla hoidetuksi. Eli kyllä se tämän vuoden kuntien kaoottinen tilanne on hyvin pitkälle tästä koronasta johtuvaa, ja sen takia toivoisin, että tätä ei nyt vähäteltäisi kuntataloudessa vaan annettaisiin nyt tuki niille toimille, joilla hallitus nyt tukee kuntia. Niitä tarvitaan varmasti vielä lisää.

13.19 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin vilpittömästi yhtyä edustaja Lindtmanin puheeseen kuntien tukemisesta. Myöskin panostukset lapsiin ja nuoriin, panostukset koulutukseen ja panostukset ennen kaikkea kunnille — tätä lisätalousarviota ovat kunnat nimenomaan odottaneet ja toivoneet pitkän aikaa. [Vasemmalta: Juuri näin!] Maakuntiin tulevilla tie- ja muilla väylähankkeilla nimenomaan parannetaan työllisyyttä koko Suomessa.

Ja kun katsoo tuota lisätalousarviota ja opposition siihen jättämiä vastalauseita, niin juuri näihin myöskin oppositio yhtyy. Ei siellä ole muita esityksiä oikeastaan. Mielellään kuulisii oppositiolta, mitä te todella haluatte muuttaa tästä lisätalousarviosta. Kyllä keskustan mielestä työllisyys on tärkeä asia, ja varmasti palataan myöskin syksyn budjettiriihessä niihin toimenpiteisiin, millä työllisyyttä parannetaan jatkossa.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

13.20 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan sitaattila: ”Edessä oleva sopeutus pitää tehdä näiden kahden kanssa päällekkäin ja samaan aikaan.” Näin sanoi viisaasti valtiovarainministeri Vanhanen tarkoittaen näillä kahdella kotimaista elvytystä ja eurooppalaista elvytystä ja sitä, että sopeutus siis pitää tehdä näiden kanssa päällekkäin ja samaan aikaan. Eli niitä päätöksiä, joilla tuloja pysyvästi tuodaan menojen tasolle, pitää tehdä samaan aikaan ja päällekkäin.

Ei tietenkään sillä ole väliä, tehdäänkö päätökset nyt vai syyskuussa, [Paavo Arhinmäki: Se tuntuu olevan ainoa kritiikki!] mutta Juha Sipilä tiesi vuosi sitten hyvin, kun sopi hallitusohjelmasta, että tällaisessa vasemmiston kanssa toimivassa hallituksessa niitä pysyvästi tuloja tuovia päätöksiä ei saa tehtyä muuten kuin jos ne tehdään samassa paketissa menolisäysten kanssa — puolueiden intressit ovat niin erilaiset, toiset haluavat jakaa rahaa, toiset luoda myös pysyviä tuloja. Tästä syystä hallitusohjelmassa lukee, että ei [Puhemies koputtaa] pysyviä menolisäyksiä ilman päätöksiä pysyvistä tuloista. Miksi, valtiovarainministeri Vanhanen, olette [Puhemies: Aika!] luopunut tästä? Miten vältätte loukun, jossa te puhutte sopeutuksista, [Puhemies koputtaa] pääministeri Marin väläyttää yritysverokorotuksia ja lopulta ei tehdä yhtään mitään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja minuutti on minuutti. — Seuraavaksi edustaja Ranne.

13.21 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Parhaatkin tarkoitukset voidaan pilata huonolla suunnittelulla ja toteutuksella. Valtiovarainvaliokunnan mukaan nopea elvytys torjuu koronataantumaa. Tarkoitus on hyvä: nopea elvytys on toteutettavissa nopeasti, vaikuttaa nopeasti ja ennen kaikkea se on lopetettavissa nopeasti. Lisätalousarvioon pakatut elvytystoimet eivät täyty oikein mitään edellä lueteltuja nopeuden edellytyksiä. Eritoten toimet ovat hitaita ja poliittisesti erittäin vaikeita lopettaa. Siksi ne eivät olekaan elvytystä, vaan julkisen sektorin edelleen paisuttamista velaksi. [Pia Viitanen: Mitä niistä vastustatte?] Kun joka tapauksessa joudutaan elvyttämään velaksi, ehdottomasti nopein ja vaikuttavin tapa olisi laskea kuluttajien ja taloudellisen toimeliaisuuden veroja ja veronluonteisia maksuja. Tarvittaessa toimia voidaan säätää ja lopettaa nopeasti. Erittäin korkean kokonais- ja marginaaliveroasteen maassa veronalennukset voivat jopa rahoittaa itsensä. Ilman verokiilan pienentämistä Suomen taloutta ei saada nousuun millään määrällä velkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tässä vaiheessa ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

13.22 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen:** Hyvä puhemies! Kun tulín ministeriksi, niin hahmotin lähivuosien tehtävää aivan niin kuin edustaja Mykkänen äsken totesi, mutta en ottanut kantaa siihen, että pitää ikään kuin samassa istunnossa, samassa päätöksessä tehdä tämä kaikki. Ei, ei todellakaan. Minä kuulun niiden poliitikkojen joukkoon, joiden mielestä asiat pitää ennen päätöksentekoa valmistella hyvin. Nyt oli tärkeää, että sekä nämä ylläpitopäätökset että elvytyspäätökset, joista tämä lisäbudjetti jakautuu suunnilleen kahteen osaan, olivat päätettävissä, ne olivat hyvin valmisteltuja. En yhdy siihen, että noin vain 10 miljardiakin olisi voitu laittaa lisää. En usko, että sellaisia konkreettisia elvytyskohteita olisi löytynyt niin paljoa. Tähän kaivettiin kaikki sellaiset kohteet, jotka ovat toteutuskelpoisia tällä lisäbudjetin aikataululla.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Tämän päälle meillä on elvytystoimia sekä kotimaisella että EU-tasolla, joita pitää molemmilla tasoilla tehdä. Niiden täytäntöönpanoon menee oma aikansa, ja tämän ison vaiheen kanssa samaan aikaan pitää valmistella sopeutustoimia. Pitää arvioida nämä työllisyystoimet, joista tässä on paljon ollut puhetta, mutta joudumme arvioimaan, kun tämä tilannekuva selkeytyy, myös finanssipolitiikan roolia tulevina vuosina, mutta sen aika ei ole tällä hetkellä. Itse tiedostan, että finanssipolitiikassakin joudutaan, en puhu laajemmin kiristämisestä, mutta joudutaan arvioimaan se, millä tavalla tämä velkasuhteen kääntäminen tapahtuu tämän vuosikymmenen aikana, miten pitää ajoittaa se, ja tämä pitää valmistella huolella. Siinä mielessä me joudumme valmisteluprosessissa samaan aikaan sekä toimimaan elvytyksen kanssa että luomaan tilannekuvan pohjalta selviytymisstrategiaa eteenpäin, ja hallitus on kertonut sen, että tätä selviytymisstrategiaa tehdään. Näitä askelmerkkejä jälleenrakentamisen osalta valmistellaan ja niiden kanssa aikanaan kyllä palataan eduskuntaan.

13.25 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen lukenut lisätalousarviosta panostuksista muun muassa koulutukseen, nuoriin, ja näen siitä selkeästi sen, että hallitus haluaa nähdä sellaisen kaaren ja kaavan, missä velan maksajia löytyy tulevaisuudessa paljonkin. [Oikealta: Niitä tarvitaan!] Samalla olen huomannut, että lisätalousarviossa tehdään panostuksia tutkimukseen, tuotekehitykseen, innovaatioihin ja kaikkeen siihen liittyvään toimintaan, ja koen, että silläkin on pitkässä juoksussa suoranaista vaikutusta siihen, miten taloutta tulevaisuudessa elvytetään ja velkoja maksetaan. Nämä ovat hyviä asioita.

Olen huolissani itse asiassa vain yhdestä asiasta, kun katson tulevaisuuteen. Emme kai me ole missään vaiheessa menossa sellaiseen suuntaan, että kansallisuusomaisuutta lähdetäisiin myymään velkojen maksamiseksi? [Puhemies koputtaa] Onko tämä ajatus nyt poissa meiltä, [Vilhelm Junnila: SDP:n linja!] ja onko tämä elvyttäminen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

13.26 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä ei ole laajaa hyvinvointiyhteiskuntaa ilman korkeaa työllisyysastetta, ja koronakriisi kaikesa yllättävyydessään ei ole minkäänlainen syy jättää niitä työllisyystekoja tekemättä. Hallituksella ei ollut työllisyystoimia ennen koronaa, ja nyt vakavasti näyttää siltä, että tulevassa budjettiriihessäkään niistä ei kyetä sopimaan. Julkisuudesta olemme saaneet lukea, että silloin asetetaan uusia tavoitteita, ja niistähän ei ole ollut pulaa hallituksella alusta alkaenkaan. On ollut korkeat tavoitteet työllisyysasteen osalta, on ollut korkeat ilmastotavoitteet, mutta ongelmana on ollut se, että ne teot puuttuvat. Meillä on nyt massiivinen velka käsissämme. On ymmärrettävää, että koronan johdosta joudutaan velkaa ottamaan, mutta samanaikaisesti meidän täytyisi kyetä täällä tekemään sellaisia rakenteellisia ratkaisuja, jotka vahvistavat kykyä maksaa velkaa tulevaisuudessa takaisin ja jotka luovat tulevaisuudenuskoa. Minä en näe sitä tässä budjetissa. [Hussein al-Tae: Luettelin juuri niitä!] Hoidetaan koronakriisiä, se on välttämätöntä, mutta samaan aikaan pitäisi luoda tulevaisuudennäkymää, [Puhemies koputtaa] niin että esimerkiksi lomautetut ihmiset voisivat kokea, että tulevaisuudessa heillä olisi mahdollisuus työllistyä. [Puhemies koputtaa] Tarvitaan perhevapaauudistusta, paikallista sopimista, [Puhemies: Aika!] kotitalousvähennyksen laajentamista — tulevaisuudenuskoa.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

13.27 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin valtiovarainministeri Vanhaselta: Kun olitte 2009 pääministeri ja olimme silloinkin lamassa, niin silloin alennettiin ruuan arvonlisäveroa 5 prosenttiyksikköä. Se olisi varmaan tässäkin kohtaa erittäin hyvä siirto, koska varsinkin pienituloisten tuloista menee iso osa ruokaan ja sillä olisi suora vaikutus ostovoimaan. Saksa muun muassa alentaa ruuan arvonlisäverotuksen niinkin alas kuin 5 prosenttiin, ja meillä ollaan 14:ssä edelleen. Me erittäin ankarasti verotamme täällä Suomessa siis ihmisten syömistä. Olisiko tässä edes yksi sellainen toimenpide, jota voisi harkita kaikkein pienituloisimmille ihmisille?

13.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa. Ensinnäkin edustaja Zyskowicz epäili näiden liikenneinvestointien järkevyyttä. Kannattaa hieman syvemmälle katsoa. Hyvin moni niistä palvelee metsäteollisuuden kuljetuksia. Esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen ylijohtaja Antti Asikainen omissa tutkimuksissaan on tullut tulokseen, että joka ainoan puumotin, joka Suomessa jalostetaan kuitupuusta selluksi tai sahatavaraksi tai sitten rakennushirsiksi tai joksikin muuksi, lisäarvo yhteiskunnalle, joka ainoan motin lisäarvo, on 242 euroa. Tämä investointi liikennehankkeisiin on varmasti sitä suurinta viisautta, mitä tämä hallitus pystyy tekemään: luonnonvaroihin investointi. Ja joka ainoa investointi, joka luonnonvaroihin investoidaan, on varmasti ilmaston kannalta paras vaihtoehto, koska muualla maailmassa näitä asioita ei niin hyvin osata.

Toinen asia on sitten nämä koulutukseen tehtävät investoinnit. Pitää myös uskoa tulevaisuuteen, ja toivon hartaasti sitä, että kun nyt tuntuu olevan kuntapuolesta paljon huolestuneita ja joku tuntuu tietävän, ettei ole mitään murhetta, niin kannattaa oman kunnan papereita hieman katsella, koska sieltä se korona valitettavasti vastaan kävelee. [Puhemies koputtaa] Vastaus on yllättävän lähellä, kun viitsii vain tutkia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiuru Pauli ja sen jälkeen ministeri Vanhanen.

13.29 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllistäminen on tärkeää ja uusien mahdollisuuksien ja uskon luominen. Täällä ympäristö- ja luonnon-suojelupuolella kohdassa 35 on osoitettu rahoitusta määräaikaisiin tehtäviin luonnonsuojelusektorille. Sinänsä hyvä — kysyntää on paljon. Ongelma on tietysti, että nämä tehtävät ovat pätäköt, määräaikaista.

Meillä on hieno kansallispuistoverkosto. Niiden käyttö on lisääntynyt kymmenessä vuodessa 100 prosenttia. Hallitusohjelman mukaan kansallispuistoverkkoa laajennetaan. Kannustan hallitusta sellaisiin toimenpiteisiin, joilla luontoyrittäjiä ja ohjelmapalveluyrittäjiä saadaan lisäämään tarjontaa, saadaan uusia yrittäjiä alalle. Siellä on ihan selvästi piilevää kysyntää varsinkin nyt, kun kotimaanmatkailu lisääntyy, ja sitten kun rajat aukeavat, niin ulkomailta kysyntä lisääntyy varmasti.

13.31 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Eri kriiseistä ja niiden jälkihoidosta pitää oppia ja toisaalta ottaa myös esimerkkiä. Finanssikriisin jälkeen olennaisimmat elvytyskeinot liittyivät verotukseen. Se katsottiin silloin vahvimaksi, ja lisäksi oli vahvoja panostuksia rakentamisen käynnistämiseen, muun muassa 10 prosentin avustus asuntoyhtiöiden rakentamiseen ja niin edelleen, ja myös viennin rahoitukseen satsattiin paljon. Pankit taattiin tässä salissa 50 miljardilla eurolla, ja lisäksi annettiin valtuus

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

4 miljardin euron pankkien pääomittamiseen, jota ei onneksi tarvittukaan. Mutta jokainen kriisi on erilainen. Tuolloin ruuan alvi ei ollut oikeastaan elvytyskeino, koska se oli sovittu hallitusohjelmassa. Kriisi ehkä vaikutti jonkin verran sen ajoitukseen. Mutta sen sijaan yritysten Kela-maksun poisto oli elvytysaikaan osuva, ja sillä pyrittiin parantamaan erityisesti teollisuuden kilpailukykyä.

Tämä on erilainen kriisi. Tässä elvytystoimet on arvioitu tähän kriisiin liittyvinä, ja en tässä vaiheessa kyllä avaisi verotuksen puolta mihinkään suuntaan. Meidän pitää arvioida finanssipolitiikan viritys — ajatellen nyt tätä koko alkaneen vuosikymmenen velkaantumiskehitystä — todella huolella, mitä liikkeitä voidaan tai kannattaa tehdä.

13.32 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio pitää sisällään erittäin tärkeän tukipaketin maamme kunnille. Monet kunnat ja kaupungit ovat kiittäneet tästä ja tosin sanoneet myöskin, että lisärahallekin olisi tarve, ja kunnat tarvitsevat myös jatkossa hyvin paljon tukea, jotta pääsevät yli tästä koronakriisistä. Tämän lisäksi hallitus suuntaa tukea kaupunkiseutujen MAL-sopimuksille, jotta saadaan liikkeelle asuntorakentamista, tärkeitä liikennehankkeita, ja nämä ovat elvyttäviä toimia, jotka suuntaavat myöskin meidän talouden rattaisiin lisää virtaa.

Monet talousasiantuntijat, ekonomistit ovat todenneet, että hallituksen valitsema linja on aivan oikein. Nyt ei ole aika leikkauksille, ei näivettämispolitiikalle, vaan nyt on tarve pitää huolta siitä, että kunnat ja talous pysyvät liikkeessä. Viimeksi Helsingin pormestari Jan Vapaavuori sanoi, että nyt ei ole leikkausten eikä näivettämisen linja ja aika ja paikka, [Puhemies koputtaa] ja tälle linjalle kyllä annan kaiken tukeni [Puhemies: Aika!] Kysynkin: edustaako Vapaavuori tässä kokoomuksen kanssa aivan erilaista talousajattelua? [Timo Heinonen: Emme me ole esittäneet leikkauksia!]

13.33 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa varmasti hyväksyttäisiin, jos kysymys olisi nyt elvytyspaketista, mutta tämä paketti sisältää kaikkea muutakin kuin sitä koronaan liittyvää elvytystä, [Pia Viitanen: Mitä niistä vastustatte?] ja se on suurimmaksi osaksi se, miksi tätä on mahdoton katsoa pelkästään hyvällä. Tässä on tuotu ideologisia hankkeita mukaan. Niin kuin tiedämme, tämän piti olla noin 4 miljardia, mutta viisi ja puoli lopulta meni. Kuka ekonomisti sanoo, että kävelyn edistäminen on elvyttävä toimenpide? Kuka ekonomisti sanoo, että pandojen ruokinta on korona-elvytystä? Kuka ekonomisti sanoo, että pistäkää rahaa al-Holista palaajiin, se elvyttää?

Sitten havaitsin täällä ikävän asian. Ei tullut vappusatasta, ei tullut hoitajamitoitusta, mutta öljylämmitys viedään ihmisiltä, jotka asuvat öljylämmitteisissä taloissa. Heistä on 70 prosenttia yli 60-vuotiaita. [Välihuutoja keskeltä — Puhemies koputtaa]

Eli kyllä tätä on mahdotonta hyväksyä tämmöisenään. [Puhemies: Aika!] Näissä asioissa olisi syytä pitää huolta, että ne todella elvyttäisivät.

13.35 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossahan on monia hyviä asioita, kuten kuntatalouteen ja lapsiin ja nuoriin ja aloituspaikkoihin ja väyliin. Mielestäni ne ovat hyviä asioita sinänsä.

Tästä aloituspaikka-asiasta vain kysyisin. Sekin on hyvä, että aloituspaikkoja tuli korkeakouluihin, mutta ongelmaksi muodostuu nyt tulevaisuudessa kyllä se, että siinä yksikköhinta on 6 000, ja kun jotkut koulutusohjelmat maksavat paljon enemmän, niin tästä seuraa sitten se, että yliopistot joutuvat ottamaan siitä muusta rahoituksesta näiden kalliim-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

pien koulutusohjelmien kouluttamiseen, ja toisaalta se on vaikuttanut myöskin siihen, että esimerkiksi lääkärikoulutusta, eläinlääkärikoulutusta, farmakologian koulutusta ei pystytty käynnistämään, koska ne ovat kalliimpia, ja sinne juuri tarvittaisiin. Eliikkä sellaista toivomusta hallitukselle, että ei määrää vaan myöskin se vaikuttavuus, kun mietitte rahojen jakoa.

Sitten tietysti tärkeää on ennakoida myös toista aaltoa. Tanska aikoinansa kärsi toisesta aallosta sikainfluenssan aikana, [Puhemies koputtaa] tosi hankalia tilanteita. Suomi selvisi vähemmällä, kun meillä oli rokote, nyt ei ole.

13.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan hyvä, että täällä on noussut myös verokeskustelu esiin. Tämä hallitushan ei ole tässä kiristänyt veroja, päinvastoin tässä on tehty elvytyksen ja kriisinhoidon nimissä merkittäviä veromuutoksia, muun muassa kuntien hyväksi yhteisöveron jako-osuuksia on muutettu [Vilhelm Junnila: Lupaatteko, ettette kiristä veroja?] ja myös yrittäjiä on tuettu kassakriisin ehkäisemiseksi helpottamalla maksujärjestelyä.

Perussuomalaiset erityisesti ovat täällä päivitelleet sitä, että hallitus muka nostaisi veroja, mikä siis sinänsä ei todellakaan pidä paikkaansa [Vilhelm Junnilan välihuuto] vaan päinvastoin. [Timo Heinonen: Polttoaineveroa nostatte!] Mutta katsoin perussuomalaisten vastalauseita. Ehkäpä nyt joku teistä vastaisi minulle kysymykseen: miksi te olette täällä teidän vastalauseessanne kiristämässä eläkkeensaajien verotusta? [Eduskunnasta: Ihan totta?] — Kyllä, te olette kiristämässä eläkkeensaajien verotusta. Te esitätte työtulovähennystä, joka kompensoidaan sillä, että indeksitarkistukset tehdään vain 50-prosenttisesti. [Puhemies koputtaa] Te nostatte eläkkeensaajien verotusta. Enpä usko, että moni Tammelan torilla tykkää.

13.37 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että lisätalousarvio tulee tarpeeseen, ja siinä on paljon myös hyvää, mutta jälleen siihen on myös sisällytetty hallituksen ideologista ja turhaa rahan jakoa. Kun koronan takia nytten elvytetään, niin puhutaan miljardeista, ja hallituksen onkin nyt helppo pistää sinne omia ideologisia asioita miljoonilla euroilla. Ei olekaan hallituksen ilolla rajaa, kun voi miljoonia laittaa siihen punavihreän aatteen edistämiseen. Metsiensuojeluun löytyy taas kymmeniä miljoonia euroja lisää, kuten myös miljoonia euroja laittaa valmiiksi, jotta Afrikan kehityspankin peruspääomaa voidaan korottaa. Onhan hallitusohjelman tavoitteena lisätä kumppanuutta Afrikan maiden kanssa. Myös maahanmuuton edistämiseen ja pakolaisneuvontaan hallitus kiinnittää suurta huomiota lisätalousarviossa. Hallitusohjelman tavoitteena on parantaa eläinten hyvinvointia, joten Ähtärin eläinpuiston jättipandoille pistetään 1,5 miljoonaa euroa lisää. [Puhemies koputtaa] Kelpaa heidän nytten bambua järsiä.

Arvoisa puhemies! Näyttääkin siltä, että [Puhemies koputtaa] luvatusa vappusatasesta pääsevät nauttimaan kaikki muut paitsi eläkeläiset.

13.38 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvion poikkeuksellinen koko johtuu siitä, että me elämme hyvin poikkeuksellisia aikoja. Korona on runnellut meidän yhteiskuntaamme. Nyt on aika elvyttää ekologisesti jälleenrakentamalla taloutta, sekä pelastaa yrityksiä että auttaa ihmisiä, jotka tästä tilanteesta ovat kärsineet. Olen tyytyväinen, että hallitus samaan aikaan, kun me autamme yrityksiä ja ihmisiä, myös rakentaa tulevaisuutta kestävästi. Iloitsen myös ilmasto- ja luontopanostuksis-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

ta. Hallitus esittää miljardia kestävään liikenteeseen. Täällä on myös tukia muun muassa energiaremontteihin, metsiensuojeluun ja luonnonsuojeluun sekä irtautumista fossiilisista polttoaineista ja merkittävä panostus ilmastorahastoon. Näin rakennamme tosiaan kestävää tulevaisuutta taloudellisesti ja sosiaalisesti ja ekologisesti.

13.40 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositio puhuu paljon tästä lisätalousarviosta siitä kulmasta, mitä tässä lisätalousarviossa ei ole sen sijaan, että voitaisiin puhua siitä, mitä siellä on. Tämähän on tärkeä lisätalousarvio kaikilla tasoilla. Otetaan tästä koronavirusepidemiasta nyt vakavasti kiinni ja paikataan näitä taloudellisia vaikeuksia, mitä meillä on.

Täällä on käytetty termiä vappusatanen, ja olen kovin ilahtunut siitä, että oppositiossa näyttää olevan tukea sille hallitusohjelman kirjaukselle, jossa lähdetään liikkeelle siitä, [Timo Heinonen: Pääministeri Marin vastustaa sitä!] että pienituloisimpia eläkkeensaajia tullaan nyt tässä vastaan, ja on jo tultu. Mehän olemme tulleet jo tämän vuoden alussa budjetillamme vahvasti vastaan. Kansaneläkkeisiin on tehty korotukset, takuueläkkeisiin on tehty korotukset, ja onhan siellä hallitusohjelmassa se kirjaus siitä, että kolmikantaisesti pyritään myöskin neuvottelemaan näistä pienimmistä työeläkkeistä, joka on se varsinainen vanhuuseläke meillä, [Timo Heinosen välihuuto] ja pyritään siihen saamaan myöskin korjausta aikaiseksi. Tämä kuitenkin ei ole varmaan se oikea hetki ruveta näitä eläkekorotuksia tuomaan esille. Se oikeampi hetki tulee, [Puhemies koputtaa] ja olen aivan vakuutunut, kun meillä on myöskin lakialoite taitetusta indeksistä, että tälle saadaan tukea oppositiosta, kun näin vahvasti tuetaan sitä, että tämä [Puhemies: Aika!] eläkkeensaajien lakisääteinen köyhydyttäminen saadaan loppumaan.

13.41 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio ottaa nyt velkaa, jotta ihmiset, työpaikat, yritykset ja kunnat pääsevät yli koronaviruksen aiheuttamista haitoista. Kuten valtiovarainministeri Vanhanen kertoi, velkaa joudutaan ottamaan paljon lisää myös lähivuosina. Nopea ja raju sopeutus olisi talouden elpymisen kannalta varsin vahingollista.

Olen varsin tyytyväinen siihen, että hallitus on esittänyt neljänteen lisätalousarvioon noin 320 miljoonaa euroa kunnille koronaviruksen vaikutusten lieventämiseen lapsille ja nuorille. Kuten tiedämme, koronavirusi on eriarvoistanut lasten ja nuorten asemaa. Tämä hyvinvointipaketti jakaantuu useamman ministeriön toimialalle, ja sosiaali- ja terveysministeriön toimialalle kuuluva osuus on 112,3 miljoonaa euroa. Hyvinvointipaketin tavoitteena on pienentää korona-arjen aiheuttamia haittoja. [Puhemies koputtaa] Nähtäväksi jää, tuleeko tämä hyvinvointipaketti riittämään vai joudutaanko lähitulevaisuudessa turvautumaan uusiin tukipaketteihin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Alkaa olla pian käytetty aika tätä debattia varten. Annan tässä kohtaa vielä 1 minuutin puheenvuoron valiokunnan puheenjohtaja Koskiselle ja sen jälkeen 2 minuutin puheenvuoron ministeri Vanhaselle, ja sen jälkeen siirrytään puhujalistaan.

13.42 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan valtiovarainministerikin on korostanut tätä rauhallista etenemistä, niin että tilanne pitää saada hallintaan ja sitten edetä määrätietoisesti. Oppositio haluaa antaa sen kuvan, että

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

tämmöinen 67 miljardin budjettitaso olisi ikään kuin tästä eteenpäin vallitseva, mutta näinhän ei ole. Tänä vuonna on monta miljardia sellaista, joka ei tule toistumaan ensi vuoden budjetissa, joka on kertaluontoista menoa. Ja tämmöiselle 67 miljardin tasolle valtion budjetti tulisi vasta siinä vaiheessa, kun bruttokansantuote on parikymmentä prosenttia isompi, 300 miljardin tasolla. Silloin alkaa taas olla aika, jolloin palataan.

Tämä on nyt poikkeuksellinen, ennätystasoinen vuosi, ja juuri poikkeuksellisesta tilanteesta johtuen. Ja on järkevää toimia nopeasti, saada tilanne hallintaan, pitää työllisyys hallinnassa ja sitten jatkaa määrätietoista työtä kasvun, työllisyyden ja myöskin näitten rakenteellisten uudistusten eteen.

13.43 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Työ tämän kriisin merkeissä, tämä lisäbudjetti ei todellakaan ole päättymässä. Meillä on edessä erittäin suuria, vielä ennakoimattomia riskejä talouden osalta, mutta toivottavasti tämä valiokunnan puheenjohtajan äsken esittämä arvio pitää paikkansa, tällainen poikkeuksellinen alijäämä, jolla on reagoitu akuuttiin tilanteeseen, ja että vastaavaa kierrettä ei uudelleen tule. Mutta ilmiselvää on, että viennin heikentymisen kautta tulevat työllisyysongelmat, verotulojen vähentyminen, menojen kasvu. Tämä tulee olemaan meillä krooninen ongelma, johon täytyy vastausta hakea.

Tässä keskustelussa nousi esille myös edustaja Risikon toimesta tämä rokotekysymys. Tämä on yksi niistä vielä ennakoimattomia kysymyksistä, joihinkä tulevassa budjettisuunnittelussa joudumme varautumaan. Emme tiedä, minkä hintaisia rokotteet ovat, mutta voisi melkein sanoa, että niistä on järkevä maksaa. Jos se on toimiva, sillä tullaan tienaamaan erittäin paljon, sillä että epidemia ei pääsisi valtoimenaan jatkossa etenemään. Eli tällaisia yllättäviä menoja varmasti tulee jatkossakin, ja niihin otetaan kantaa sitten, kun ne eteen tulevat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrytään näihin ennalta pyydettyihin puheenvuoroihin, ja täällä listalla seuraavana on edustaja Saramo.

13.45 Jussi Saramo vas: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Vanhanen puhui viisaasti siitä, kuinka nyt luodaan työpaikkoja kysyntää lisäämällä. Kaikki ekonomistit tietävät — ja toivoisi, että tässä salissakin kaikki sen ymmärtävät — että tässä tilanteessa työpaikkoja luodaan eri tavalla kuin siinä tilanteessa, jossa olimme ennen koronakriisiä. Jostain syystä kokoomus vaatii päinvastaista: kokoomus vaatii pienituloisilta leikkaamista. Keskustelua on voinut olla vähän raskasta seurata, kun meillä on ollut erimielisyyttä siitä, mikä on totta, mutta minulla on tässä kokoomuksen lista näistä 60 000 työpaikasta. Itse asiassa siellä ei uusia työpaikkoja kyllä luoda lainkaan, mutta siellä on näitä tarjontatoimia, joista muutamille ekonomistit ovat laskeneet kyllä vaikutuksia. Siellä 10 000 työpaikkaa syntyisi kokoomuksen ja kokoomuksen käyttämien ekonomistien mielestä ansiosidonnaista leikkaamalla, 10 000 eläkeputki poistamalla ja sitten kaikista lopuista toimista yhteensä 10 000 — siellä on mukana muun muassa varhaiskasvatusmaksujen alennus, jota kannatan lämpimästi, mutta sehän on myös semmoinen toimenpide, joka lisää velkaantumista, eikä tämä keskustelu, jota kokoomus on täällä käynyt, kyllä tue siinäkään kokoomuksen logiikkaa. Lopuissa 30 000 työpaikassa on vedetty kaniini hatusta. Niiden osalta kokoomus itsekin myöntää, että vaikutuksia ei ole voitu arvioida. On aika erikoista, että edustaja Orpo tässä tänään väitti, että heillä on ekonomistien arvio näistä, kun heillä ei sitä todellisuudessa ole.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset vaativat tässä kuntapalveluiden alasajoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei!] Epäselväksi jäi, vaaditaanko leikkauksia kouluista, vanhus-
hoivasta vai terveystalouksista. Ei ole totta, että Suomessa olisi niin suuri julkinen sektori
kuin perussuomalaiset tässä väittivät. Bruttokansantuotteen ja julkisen sektorin suhde toki
heikkeni rajusti, kun bruttokansantuote romahti, mutta ei se suhde heikentynyt siksi, että
julkista sektoria olisi kasvatettu poliittisin päätöksin. Itse asiassa, jos meillä olisi yhtä pal-
jon työntekijöitä julkisella sektorilla kuin muissa Pohjoismaissa keskimäärin asukaslu-
kuun suhteutettuna, meillä olisi Suomessa pysyvä täystyöllisyys. Sen sijaan me tiedämme,
että meidän vanhuspalveluissa, meidän terveysjonoissa on paljon ongelmia ja tarvittaisiin
lisää niitä tekeviä käsiä. Me tarvitsemme lisää hoitajia, me tarvitsemme lisää opettajia, ja
minusta on kummallista, että jopa tässä tilanteessa perussuomalaiset esittävät leikkauksia
peruspalveluista, kunnilta.

Perussuomalaisten edustaja Rantanen totesi, että budjettia ei voi hyväksyä, mutta pak-
kohan se on teidän hyväksyä, kun te ette ole esittäneet sinne mitään muutoksia. Oli se
0,0007 — en muista, kuinka monta nollaa — prosenttia, sen yhden muutoksen te sinne esi-
tittte, mutta tämä suuri linja on kaikkien oppositiopuolueiden hyväksymä. Itse asiassa te
olette tässä salissa esittäneet rajusti lisää menolisäyksiä aina tyhjien lentokoneiden lennät-
tämisestä lähtien. Totuus on se, että jos teidän esityksenne — kristillisten, perussuomalais-
ten, kokoomuksen — olisi toteutettu, niin Suomi velkaantuisi rajusti enemmän kuin nyt,
[Peter Östman: Oho, väärä väite!] mutta eihän kukaan — tässä on annettu kaikenlaisia lei-
makirveitä — halua ottaa yhtään enempää velkaa kuin on tarvis.

Lohtuna voisin sanoa, että IMF on todennut, että globaalisti velka, julkinen velka, nou-
see yli 100 prosentin bruttokansantuotteesta, tämän kriisin seurauksena. Suomi tulee tässä-
kin tilanteessa olemaan siis merkittävästi vähemmän velkaantunut kuin maailmalla ollaan
keskimäärin. Ja kaiken lisäksi Suomi saa pysyvästi kiinteäkorkoista lainaa, tällä hetkellä
jopa negatiivisella korolla, pitkäksi ajaksi. Sen lainan korot eivät koskaan nouse, ja kun se
nyt sijoitetaan suomalaisiin nuoriin ja suomalaiseen koulutukseen, niin kyllähän se tuo
meille paremman tulevaisuuden kuin se oikeistolinja, että nuoret, jotka eivät nyt tässä ti-
lanteessa saa työtä, olisivat kotona työttöminä. Kaiken lisäksi itse asiassa Suomen uusi vel-
ka muualle kuin meidän omalle keskuspankille vähenee, [Puhemies koputtaa] kokonaan
tämä uusi velka menee omalle keskuspankille. Olemme siis itsellemme velkaa, ja markki-
navelka vähenee. — Kiitos, arvoisa puhemies.

13.50 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Kyllä kylmää kuunnella näitä vasemmiston
näkemyksiä velan kasvusta ja siitä, kuinka hyvä se heidän mielestään on. Tässä täytyy
koko ajan muistaa, että kyse on myöskin velkasuhteesta ja bruttokansantuotteen kasvusta
ja että vaikka suhteellisesti voidaan sanoa, että olemme vähemmän velkaantuneita kuin jot-
kut toiset maat, niin sitten seuraa se kysymys, onko myöskin sitten bruttokansantuottem-
me kasvu selkeästi parempaa kuin joissakin muissa maissa. Tässä tulee se iso kysymys, ja
siihen kysymykseen tämä lisätalousarvio ei valitettavasti anna vastauksia. Niin kuin tässä
debatissa käytiin edestakaisin tätä veivausta, että hallitus pyysi oppositiolta leikkauslisto-
ja, mitä te olisitte leikanneet, mitä te olisitte jättäneet pois, mutta ei kysymys ole tässä lisä-
talousarviossa siitä, että lähdetään yksittäisiä momentteja pilkkomaan ja katsomaan, onko
siellä se yksi miljoona pois tai kaksi miljoonaa pois. Senkin varmasti olisi voinut tehdä,
mutta kun tässä tämän lisätalousarvion pohja ja ehkä vielä laajemmin ajateltuna koko hal-
lituksen talouspolitiikan pohja ovat sillä tavalla pielessä, että täältä puuttuvat ne suunnitel-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

mat, millä tavalla me pitkällä tähtäimellä tasapainotamme meidän talouttamme, millä tavalla me pystymme saamaan työllisyyden kuntoon, millä tavalla me pystymme saamaan nuo menetetyt 96 000 työllistä lisää, millä tavalla me pystymme pelastamaan nuo työpaikat ja miten me pystymme saamaan meidän työllisyyden sillä tavalla kasvuun, että me pystymme vastaamaan huoltosuhteen heikkenemiseen ja toisaalta pienentyviin ikäluokkiin, jotka ovat siis sellaisia asioita, että ei voi ajatella, että ne jonnekin koronamaton alle lakaisaan ja ajatellaan, että ne itseksensä hoituvat sillä aikaa, vaan todellakin nämä ovat niitä meidän taloudessa olevia pysyviä haasteita, ja niihin valitettavasti hallitus ei ole tuomassa tässä esityksessä ratkaisuja.

Me kristillisdemokraatit eduskuntaryhmänä haluamme todellakin muistuttaa siitä, että tämä lisääntyvä velkaantuminen ei ole kestävä ratkaisu, ja siksi me odotamme työllisyystoimia ja talouden vakauttamistoimia sekä rakenneuudistuksia pikaisesti.

Haluamme myöskin kiinnittää huomiota siihen, että yrityksille on suunnattu tuo 300 miljoonan euron määräaikainen kustannustuki, ja se on tärkeä, ja tästä varmasti koko oppositio oli ihan yhtä mieltä. Tämä on juuri sentyyppinen kustannustuki, jota oltaisiin kyllä heti kaivattu siinä kriisin alkuvaiheessa, mutta parempi myöhään kuin ei silloinkaan, vai mitenkä se sanonta meni. Mutta yritystukien osalta pitää myös kiinnittää huomiota hakemusten käsittelyaikoihin, koska yrityskentältä on noussut suuri huoli siitä, että nämä hakemusten käsittelyt ovat kestäneet jo nyt kohtuuttoman kauan, ja erityisesti tämä on totta elykeskuksissa olevissa hakemuksissa. On todella tärkeää, että yritykset saavat tuen, niin että pysyvät hengissä ja työpaikat säilyvät. Myöskin väärinkäytösten estämiseksi on tärkeää, että näitten tukiprosessien sujuvoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja myöskin kohdennetaan riittävästi resursseja.

KD haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että tässä lisätalousarviossa on sellaisia ehdotuksia, jotka luovat pitkäaikaisia ja pysyviä määrärahan korotustarpeita. Esimerkiksi korkeakoulut ovat saamassa sinällensä ihan tärkeän, tarpeellisen 124 miljoonan lisärahoituksen uusiin aloituspaikkoihin, mutta näitten aloituspaikkojen lisääminen tulee lisäämään korkeakoulutuksen rahoitustarvetta myöskin tulevana vuosina. Asiantuntijalausuntojen mukaan, joita me kuuntelimme sivistysjaostossa, lisärahoitus riittää vain kolmeksi vuodeksi, kun kuitenkin se rahoituksen tarve on vähintään viisi vuotta, mitä yleensä nämä tutkimusten suorittamiset kestävät. Siinä mielessä ajateltuna voi sanoa, että hallitus jättää tämänkin asian rahoituksen osalta ilmaan. Tällä viikollahan me kävimme täällä keskustelua hoitajamitoituksesta, joka sekin on muuten budjettilaki, mutta ikävä kyllä siitä huolimatta, että meillä on kaikkien aikojen suurin, useamman miljardin luokan lisätalousarvio, siellä ei kuitenkaan ole sitten tähän hoitajamitoitukseen riittävästi rahoitusta, vaan on todettu, että näitä rahoituksia tullaan digitalisaation kautta sitten hankkimaan.

Me todellakin toivomme, että hallitus pikaisesti tuo päätöksiä työllisyystoimista, rakenteellisista uudistuksista ja siitä, millä tavalla pystymme tasapainottamaan ja vakauttamaan taloutta, huomioiden koronakriisin korjausvelka ja sitä edeltäneet syntyvyyden vähenemisestä aiheutuvat haasteet.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä, kun me emme näitä hallitukselta ole pyynnöistä huolimatta saaneet, esitän epäluottamuslauseena: ”Hallitus ei ole tuonut eduskunnalle hallitusohjelman mukaisia työllisyystoimia, eikä sillä ole selkeää suunnitelmaa talouden tasapainottamiseksi. Hallitus on tuonut koronakriisin varjolla eduskunnalle menolisäyksiä ja esityksiä, jotka eivät liity akuutin kriisin hoitamiseen mutta jotka lisäävät entisestään jul-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

kisen talouden alijäämää pitkällä aikavälillä. Eduskunta toteaa, ettei hallitus tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.”

13.56 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Aloitan kannattamalla edustaja Heinosen esitystä epäluottamuksesta.

Näitä vasemmiston puheenvuoroja selittää se, että ihan uskottavat toimijat vasemmistoliitosta ovat tuoneet esille, että he kuvittelevat, ettei velkoja tarvitse maksaa pois. Ei sellaista velkaa olekaan, jonka perään ei kukaan kyselisi, vaan kyllä se niin on, että kun täällä velkaannutetaan isänmaata, niin ne velat tulevat maksuun ja tällä menolla maksajan rooliin joutuvat lapsemme ja lapsenlapsemme. Se ei ole vastuullista, ja sen takia — kun joudumme ottamaan koronaviruksen varjolla velkaa ihan hoitaaksemme peruspalvelut ja velvoitteet ja ihmisten terveyttä — on selvää, että rinnalle tarvitaan niitä toimia, joilla velanmaksukykyä vahvistetaan tulevaisuudessa, ja jotta ihmisillä, jotka tällä hetkellä ovat lomautettuina ja joita työttömyys uhkaa tai on jo uhannut, olisi tulevaisuudenuskoa ja näkymiä eteenpäin.

Suomella kesti lähes kymmenen vuotta selvitä edellisestä talouskriisistä. 2008 Lehman Brothersin jälkeen meni melkein se kymmenen vuotta. Edellisessä hallituksessa, Sipilän hallituksen aikana teimme hartiavoimin töitä ja ikäviä päätöksiä, jotta Suomessa saatiin velkaantumiskehitys taantumaan, ja nyt tilanne on jälleen sitten tämä, eli meillä on velka kasvamassa ja edessä on sopeutustoimia ja päätöksiä.

Rakenteelliset uudistukset ovat aina parempi vaihtoehto kuin suorat leikkaukset ja säästöt esimerkiksi meille tärkeistä peruspalveluista, kuten terveydenhuollosta, sosiaalipalveluista, teistä, asfaltoinneista ja ennen kaikkea koulutuksesta. Sen takia kokoomus teki jo viime elokuussa ennen koronavirusta uskottavat ehdotukset siitä, miten pystymme työllistämään Suomessa vahvistamaan ja sitä kautta varmistamaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusta pidemmällä aikavälillä.

Viime elokuun jälkeen ei hallitukselta näitä työllisyystoimia nähty. Itse asiassa silloin vaihtoehtobudjettimme aikaan pistimme merkille, että hallituksen toimet ovat vahvasti pakkasella, mitä tulee työllisyyteen: siis vain työllisyyttä heikentäviä uudistuksia on kyetty tuomaan ja esittelemään. Niistä esimerkkeinä vaikkapa kotitalousvähennyksen heikentäminen, mikä on aivan käsittämätön päätös. Ja nyt tässä koronatilanteessa, kun se työllisyystavoite on karannut entistä kauemmaksi, emme vielä näe toivoa siitä, että työllisyyttä vahvistavia uudistuksia aidosti oltaisiin tekemässä.

Nyt pelkoni onkin, että pitää paikkansa se, mitä täällä eduskunnan käytävillä puhutaan: että SDP:n suunnitelma on siirtää tämä jälkien siivous eli velan hoito ja nämä vaikeat talouspäätökset eteenpäin tulevalle hallitukselle. Se verhotaan puheeksi ajoituksesta. Puhutaan jopa, että ”aikaisintaan 2023”, ja silloinhan aloittaa seuraava hallitus — kuinka sattuikaan. Täällä ei ole salissa nyt ymmärrettävästikään näiden koronarajoitusten vuoksi kovin montaa keskustalaista edustajaa paikalla, mutta toivon, että heille välittyy se kysymys, johon toivoisin vastausta, eli voivatko keskusta ja myös esimerkiksi RKP luvata, että te ette istu semmoisessa hallituksessa, joka näin vastuuttomasti siirtää ongelmia muiden ratkotavaksi, vaan että oikeasti ja aidosti kohdataan ne ongelmat ja ratkotaan niitä, [Raimo Piiraisen välihuuto] niin kuin jokaisen päättäjäpolven pitäisi vastuullisesti tehdä, kunkin omalla vahtivuorollaan.

Eli näillä sanoilla kokoomuksen vastalause sisältää kaikki keskeiset perustelut meidän linjallemme ja myös ehdotukset, miten tulisi toimia, ja toivon, että hallitus ottaa tämän eh-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

dotuksen vakavasti ja osoittaa budjettiriihessä pelkomme olemattomista työllisyystoimista aiheettomaksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä ennen taukoa edustaja Tanus.

14.00 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tästä puheenvuorosta. — Haluaisin ihan ensimmäisenä kannattaa edustaja Essayahin esittämää epäluottamuslausetta. Niin paljon hyviä esityksiä kuin hallitus on tuonutkin, nostanut esiin, niin todella, niin kuin tässä edustaja Essayah nosti esiin, niitä työllisyystoimia, niitä konkreettisia toimia, jotka parantaisivat työllisyysastetta ja auttaisivat tästä kriisistä konkreettisesti ylös ja eteenpäin ja tekisivät sen vielä kestäväällä tavalla, olemme joutuneet odottamaan ja joudumme edelleen odottamaan, ja sen lisäksi on näitä menolisäyksiä, joten tuo epäluottamuslause on tehty, ja sitä kannatan.

Meillä on myös vastalause 3 ja siellä kahdeksan lausumaehdotusta, missä on hyviä ehdotuksia. Niitä myös kannatan ja haluaisin nostaa tässä esille muutamia asioita vielä.

Meillähän satojentuhansien ihmisten toimeentulo on ollut hyvin vaakalaudalla tänä koronakeväänä ja monien yritysten olemassaolo on ollut kyseenalaista. Yritykset ovat joutuneet kamppailemaan tilanteessa, jossa heidän toimintansa pysähtyy kuin seinään. Siinä mielessä ilolla tervehdin ja monien yrittäjien kiitoksen tuon tästä kustannustuesta, 300 miljoonaa euroa yrityksille. Tämä tulee tietysti myöhässä, mutta hyvä, että se tulee nyt, ja erityisesti tässä on hyvää se, että nyt myös erilaiset yhdistykset ja järjestöt pystyvät hakemaan tätä kustannustukea. Ongelma on kuitenkin se, että tämä tuki on sidottu arvonalisäveron alaiseen liikevaihtoon, ja toivoisin, että valiokunnissa tähän vielä perehdyttäisiin. Toivoisin ennen valiokuntakäsittelyäkin riittävää resursointia näihin käsittelyprosesseihin sillä tavalla, että yrittäjät eivät enää joutuisi odottamaan näitä tukia, koska se on enemmän kuin tarpeen monille yrittäjille.

Sitten haluaisin nostaa lapset ja nuoret. Nuorten syrjäytymiskierre on todella hälyttävä, lasten pahoinvointi ja lapsiperheiden tukala tilanne. On hyvä, että sinne on panostettu, mutta konkreettisia toimia pikaisemmin tällä sektorilla tarvitaan. Meidän lapset ja nuoret eivät ole vain meidän tulevaisuus, vaan he ovat tärkeä osa meidän tämän päivän yhteiskuntaa.

Omaishoito, omaishoitajat ovat olleet pitkin koronakevättä erittäin tukalassa tilanteessa, ja sinne olisi vielä semmoisia konkreettisempia toimia kaivattu. Toivotaan, että niitä tässä vielä pikaisesti tulee.

Mutta kaiken kaikkiaan kuntien palveluihin on jonkun verran satsattu, se on hyvä asia, hoitovelan purkamiseen tarvitaan satsauksia, lisää käsiä sinne vanhuspalveluihin. Ja tässä haluaisinkin nostaa nyt kyllä kysymystä, että meidän ympärivuorokautiset hoitoyksiköt olivat monella tapaa ongelmassa jo ennen koronaa. Tarkastusviranomaiset tekivät hälyttäviä löytöjä, ja sitten tuli vielä korona, ja kaiken lisäksi tulivat myös hallituksen suositukset, joita otettiin määräyksinä, niin että esimerkiksi omaiset eivät ollenkaan päässeet sinne ympärivuorokautisiin hoitoyksiköihin. Huoli on ollut kovasti suuri, ja vielä sen lisäksi, mikä tuli tässä hiljakkoin esille, myöskään avien tarkastusviranomaiset eivät käsittäkseni ole koko keväänä käyneet noissa yksiköissä. Tämä oli kyllä jotenkin sellaista, että suojavarusteiden, maskien kanssa niihin yksiköihin mentiin katsomaan, mikä on tilanne. Jos siellä oli ongelmia jo ennen koronaa, niin mikä onkaan koronan aikana, joten toivoisin, että tähän kiinnitettäisiin huomiota ja todellakin resursoitaisiin riittävästi, niin että siellä meidän ikäihmisillä, jotka ovat rakentaneet tämän maan ja jotka ansaitsevat laadukkaan hoidon, ja

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

toisaalta niillä hoitajilla, jotka tekevät työnsä, olisi myös riittävästi resursseja, jotta asianmukainen hoitotaso siellä säilyisi. Ja tässä kun hoitajat ja hoitohenkilöt tuli mainittua, niin tietysti se meidän koronalisä: monissa maissa tämä on järjestetty tavalla tai toisella hoitajille, hoitohenkilökunnalle, jotka tekevät työtä pyyteettä ja ovat monella tavalla myös sen oman terveytensä laittaneet alttiiksi ja riskeeranneet. Kyllä tähän täytyy löytää myös satsauksia.

Kaiken kaikkiaan tietysti tämä neljäs lisätalousarvio on ennätyksellisen suuri, niin tietysti on ollut hyvin erimoinen tämä kevätkin, mutta niin kuin tuossa puheen alussa sanoin, niitä kestäviä työllisyystoimia, nimenomaan sitä työllisyysasteen nostamista, tarvitaan, koska vain työllä ja yrittämisellä ja sitä kautta saaduilla tuloilla Suomi voi mennä eteenpäin ja nousta. Ja ajattelisin, että tässä kyllä yhteistyölle on mahdollisuus, mutta tarkasti täytyy katsoa myös niitä menoeriä ja tarpeettomat kuluerät täytyy karsia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytettiin kello 14.05.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.01.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan kello 14.05 keskeytettyä päiväjärjestyksen 3. asian käsittelyä.

17.01 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluaisin varmistaa, että kokouksen vastalause-ehdotus on tehty. Ellei, niin... — Selvä, ilmeisesti asia on kunnossa. Hyvä. No niin, saadaan vielä vastalause tehtyä, ja toivotetaan hallitukselle pitkää kesälomaa vielä tässä kauden päätteeksi.

Arvoisa puhemies! Keskityn omassa puheenvuorossani tähän velkaantumiskysymykseen. Nyt tässä kriisin keskellä on käynyt ilmi... [7 sekunnin katkos äänitallenteessa] ...on milläkin taholla, ja valitettavasti tämä tilanne ei ole tältä osin kauhean hyvä. Jos me ajatellaan esimerkiksi sitä, minkälainen velkakestävyys on suomalaisilla kotitalouksilla, niin osalla tietysti on hyväkin kestävyys, mutta sitten meillä on maksuhäiriömerkintöjä lähes 400 000 ihmisellä. Eli vaikka meillä oli pitkä nousukausi finanssikriisistä tähän korona-kriisiin, niin siitä huolimatta meillä on suuri osa ihmisiä, joiden omat puskurit ovat hyvin pienet, ja...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, siirryttekö omalle paikallenne puhumaan, viereen?

Anteeksi, olen kyllä omalla paikallani.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvä, anteeksi korjaus.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

No niin, eli jatkan siitä, että tämä oma puskuri ei kaikilla kylläkään ole kauhean hyvä. Tätä tilannetta vaikeuttaa vielä se, että nyt, kuten täällä kyselytunnillakin käytiin läpi, on huomattavasti vielä noussut työttömyys, yli 10 prosenttiin, ja jos lomautetutkin lasketaan, niin jopa 17 prosenttiin, eli aidosti monissa perheissä on huoli siitä, miten toimeentulo riittää. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Anteeksi, edustaja Satonen, vielä keskeytys. — Pyydän siirtymään tästä salista keskustelemaan ulkopuolelle. Nyt keskustellaan lisätalousarviosta.

Kiitoksia, puhemies! — Jatkan sitten siitä, että velkakestävyyttä tarvitaan muillakin. Sitteen kun mennään yritysten puolelle, niin se on hyvä, että vielä ennen kesätaukoa täältä saadaan eteenpäin tämä kustannustuki ja muita tukia, mitä tässä on ollut, mutta kyllä nyt jo tiedämme, että myöskin konkurseja tässä yhteydessä tulee. Eli tämä koronakriisi on kuitenkin aiheuttanut sen verran paljon ongelmia yritystasolla, että ne yritykset, joilla ei ole ollut omaa puskuria riittävästi, ovat joutuneet lopettamaan toimintansa. Se on yksi osoitus myös siitä, että yritystoiminnassakin pitäisi olla puskuria silloin, kun se on mahdollista.

Sitten jos tullaan tänne valtion tasolle, niin tässähän on käynyt nyt niin, että jos mennään 90-luvun lamasta tähän päivään finanssikriisin kautta, niin joka kerta, kun meitä on kriisi kohdannut, meillä aina velkaantumisen taso on noussut entistä korkeammalle ja seuraavan kriisin jälkeen sitä korkeammalle, sitten jälleen sitä korkeammalle, ja nyt ollaan sitten jo siinä vaiheessa, että täällä edustaja Arhinmäestä alkaen esitetään, että ei näitä velkoja tarvitse edes maksaa koskaan vaan otetaan vain lisää koko ajan. Ja on sellaisia valtioita, jotka ovat jo ikään kuin sen oman velkavipunsa vetäneet ihan tappiin, kuten esimerkiksi Italia, ehkä jossain määrin Espanjakin, ja se on taas syynä siihen, että meillä on tämä elvytyspakettikin tässä käsittelyssä.

Eli ikään kuin haen tässä sitä, että tämän kriisikestävyuden pitäisi olla parempi, jotta selvittäisiin näistä tilanteista, ja sitten kun tullaan Suomen valtion tilanteeseen, jota nyt tietysti tässä lisätalousarviossa käsitellään, niin aivan olennainen asia on se, että silloin, kun on sitten parempi aika, me kykenemme sitä velkaa lyhentämään ja ainakin niin, että meillä velan suhde bruttokansantuotteeseen pienenee. Näinhän kyettiin tekemään Sipilän hallituksen aikana, ja se oli tietysti sellaista politiikkaa, joka ei kaikilta osin ollut suosittua, mutta tällaisia päätöksiä pitäisi pystyä myös nykyisen hallituksen tekemään. — Joko aikani on täynnä, kun tässä oli vähän epäselvää...?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Saitte vähän lisääkin.

Okei, selvä. — Mutta joka tapauksessa toivon, että otetaan vakavasti tämä velkaantuminen ja se huoli, minkä se voi tehdä pitkässä juoksussa myös euron arvolle, jos tästä vastuullisesta talouspolitiikasta ei eri maissa, mukaan lukien Suomi, pidetä huolta. — Kiitos.

17.06 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Maakuntalehtemme Pohjois-Pohjanmaalla, sanomalehti Kaleva, sanoi tänään pääkirjoituksessaan, että Suomen hallitus on hoi-
tanut koronakriisin onnistuneesti. Mielestäni tämä on riippumattomalta, arvostetulta medialta merkittävä kiitos hallitukselle ja kaikille suomalaisille. Asiahan on niin, että yhdessä me olemme tähän asti selvinneet yhteisenä kansakuntana ja olemme joutuneet tekemään

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

kovia päätöksiä ja olemme joutuneet kaikki joustamaan, mikä tuli äskeisellä kyselytunnilla esille, että niin perheissä kuin yrityksissä ja kaikkien suomalaisten luona ja keskuudessa on vaadittu erityistä joustavuutta tänä aikana. Kovia päätöksiä olemme joutuneet tekemään, ja kova on myös tämä lisäbudjetti, mutta tämän tarkoitus on kuitenkin pehmentää niitä iskuja, joita korona on aiheuttanut lapsille ja nuorille, isille ja äideille, opiskelijoille, yrittäjille ja työntekijöille, vanhuksille ja työttömille. Keskustelemme nyt tästä lisäbudjetista, joka on laadittu tämän kriisin hoitamista varten ja elvyttämistä varten, mutta totean viitaten tänään aiemmin tästä lisäbudjetista käytyyn keskusteluun, että varsinainen vuoden 2020 budjetti valtiovarainministeriön mukaan lisäsi tuloja 70 prosentilla suomalaisista.

Arvoisa puhemies! On mukava kuulla, että oppositiosta tulee nyt vahvaa tukea ja että myös kokoomus on selkeästi hallituksen linjalla siinä, että haluamme yhdessä heti syksyn budjettiriihestä päätöksiä vaikuttavista työllisyystoimista. Edelleen pitää paikkansa se vanha sanonta, että vahva julkinen talous on köyhän paras ystävä, koska silloin me pystymme pitämään huolta kaikista ihmisistä. Meille keskustassa on erittäin tärkeää — ja edellyttämme totta kai sitä, mihin hallituksessa olemme myös yhdessä sitoutuneet — että meillä on vahva tahto löytää uutta työtä kaikkialle Suomeen. Kiitän hallitusta siitä, että se on nyt kesäkuussa tehnyt monia työllisyyttä ja osaamista pitkällä aikavälillä vahvistavia päätöksiä, muun muassa lisäämällä koko maahan korkeakoulujen aloituspaikkoja ja jatkuvan oppimisen määrärahoja ympäri Suomen. Lapset ja nuoret ovat tulevaisuuden tekijöitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Selvytyden vuoksi totean, että kuten menettelytapaohjeessa todettiin, etukäteen varatut yleiskeskustelupuheenvuorot ovat 5 minuutin mittaisia. Tällä hetkellä on näin, että edustaja Kalliin asti tuo luettelo on niitä etukäteen varattuja ja sen jälkeen on 3 minuutin puheenvuoroja. Se on siis enimmäispituus, niin että saa lyhentääkin.

17.09 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Suomi voi nousta koronaviruksesta entistä vahvempana vain panostamalla hyvinvointiin, osaamiseen ja ekologiseen jälleenrakennukseen. Tämä on tulevaisuuteen katsovaa ja vastuullista talouspolitiikkaa.

Hallitus keskittyi keväällä akuutin kriisin aikana ihmisten terveyden ja toimeentulon turvaamiseen. Hallitus toteutti tilanteen edellyttämää aktiivista finanssipolitiikkaa ja käynnisti kevään aikana monipuolisia taloutta tukevia toimia. Niillä on turvattu työpaikkoja ja helpotettu yritysten taloustilannetta.

Olemme nyt siirtymässä akuutista vaiheesta elvytysvaiheeseen. Valtiovarainministeriön uusimman ennusteen mukaan Suomen talous supistuu tänä vuonna 6 prosenttia. Suuri epävarmuus vallitsee. Vastuullista talouspolitiikkaa tässä tilanteessa on keskittyä sosiaalisen kriisin torjuntaan, työttömyyden ehkäisyyn ja elvytykseen. Näin pienennetään kriisistä koituvia vaurioita sekä panostetaan ihmisten hyvinvointiin ja talouskasvun edellytyksiin.

Arvoisa puhemies! Vuoden neljännen lisätalousarvion panostukset infraan, työllisyyteen, osaamiseen ja tutkimus- ja kehitystoimintaan ovat Vihriälän ekonomistiryhmän ja Hetemäen jälleenrakennusryhmän suositusten mukaisia. Asuntotuotannon korkotukivaltuuden korottaminen 340 miljoonaan euroon mahdollistaa 2 600 uuden asunnon lainoittamisen ja ARA-tuotannon määrän nostamisen 10 000 asuntoon hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti, ja tämä on todella tärkeää.

Elvytyskokonaisuuteen kuuluu myös tärkeitä investointeja raideliikenteeseen, energiatehokkuuden parantamiseen ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Elvytystä tul-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

laan jatkamaan varmasti myös syksyllä ja vielä ensi vuonnakin. Uusien elvytystoimien valinnassa on panostettava erityisesti ekologisen rakennemuutoksen vauhdittamiseen ja kotimaisten palvelualueiden kulutuskysynnän lisäämiseen, tieverkon ja ratojen korjausvelkaa unohtamatta.

Työllisyyttä vahvistavat toimet tulevat olemaan keskeinen osa syksyn budjettiriihessä. Suomen tulevaisuuden kannalta tärkeitä rakenteellisia uudistuksia, sote-uudistusta ja oppivelvollisuuden laajentamista, hallitus on jo edistänyt. Erityisen tyytyväinen olen lasten ja nuorten hyvinvointipakettiin, jonka osalta painotimme valtiovarainvaliokunnassa erityisesti matalan kynnyksen ja varhaisen tuen palveluiden lisäämistä ja tehostamista. Pidän myös tärkeänä, että lasten harrastustoimintaan liittyvä toimintamalli juurtuisi pysyväksi toimintatavaksi kunnissa ja että se saisi myös pysyvän rahoituksen. Lisäksi resurssitarpeita on seurattava muun muassa kuntien, joukkoliikenteen sekä lasten ja nuorten paketin osalta.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olemme huomauttaneet, että elpymistä ei pidä vaikeuttaa liian aikaisilla sopeutustoimilla. Ei ole vielä mahdollista tai edes järkevää laatia yksityiskohtaista toimenpidesuunnitelmaa seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi. Myöskään velkatason numeroon ei kannata ripustautua. Tärkeintä on vakauttaa velan kasvu suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Suomi saa nyt lainaa nollakorolla, ja esimerkiksi Saksa on äskettäin ilmoittanut 130 miljardin euron elvytyspaketista. Selviämme talouskriisistä vain elvyttämällä.

Oikeisto-opposition lisätalousarvion lähetekeskustelussa toivomat leikkauslistat olisivat täysin vastuuttomia ja ennenaikaisia ja johtaisivat vain inhimilliseen ahdinkoon ja haittaisivat talouskasvua. Jo syksyllä näimme, kuinka kokoomus halusi leikata työttömyysturvasta ja asumistuesta, vaikka silloin oli jo selvää, että panostukset nimenomaan osaamiseen ovat aivan keskeisiä työllisyyden parantamiseksi. Kokoomus kutsui tätä lisätalousarviota aiemmin holtittomaksi rahalingoksi, mutta hekään eivät nyt lopulta löytäneet valtiovarainvaliokunnassa miltään momentilta euroja poistettavaksi. [Sari Multala: Ei pidä paikaansa!]

Arvoisa puhemies! Koronakriisin pitkittyessä on havaittu, että nykyiset yritystuet eivät kohdistu riittävällä tavalla kaikkein eniten koronasta kärsiviin yrityksiin ja toimialoille. Uusi kustannustuki tulee tarpeeseen, mutta tästä huolimatta löytyy edelleen yrittäjiä, kuten kaikkein heikoimmassa, prekaarissa asemassa olevat osa-aikaiset yrittäjät ja tapahtumatuotannon freelancerit, jotka eivät ole yritystukien piirissä vielääkään. He ovat työttömyystuen piirissä mutta eivät saa kustannustukea tai yksinyrittäjien tukea yrityskulujensa kattamiseksi. [Puhemies koputtaa] Toivon, että hallitus huomioisi tämän, kun se tarkastelee [Puhemies: Aika!] seuraavan kerran yritystukia loppukesästä.

17.15 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Valtion neljännellä lisätalousarvioesityksellä käynnistetään kaiken kaikkiaan 5,5 miljardin euron toimenpidekokonaisuus, jolla pyritään tukemaan Suomen talouden elpymistä koronaviruksen antamasta pysäyttävästä iskusta. Kysynnän lisääminen, Suomen pidemmän aikavälin kasvunäkymien parantaminen, ilmastonmuutoksen torjunta ja luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet, koko Suomen voimavarojen, kriisikestävyys, omavaraisuuden ja osaamis pohjan vahvistaminen, kuntia tukevat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on turvata peruspalveluiden järjestäminen, sekä toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan lasten ja nuorten hyvinvointia —

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

nämä painopisteet valavat vankan perustuksen toipumiseen ja nousemiseen koronan ikeestä.

Arvoisa puhemies! Koska merkittävä osa lisäbudjetin panostuksista liittyy edelleen akuuttiin kriisiin ja sen jälkihoitoon, on varsinaisen elvytyksen osuus pienempi kuin kokonaisuudessaan noin 5,5 miljardin euron panostus. Varsinainen elvytys koostuu pääosin infra-hankkeista, t&k-hankkeista, panostuksista sinne, pääomituksista teollisuudelle ja tki-toimijoille. Nämä panostukset lisäävät kysyntää ja tukevat siten kasvua ja vahvistavat tulevaisuuden talouskasvun edellytyksiä. Infrakokonaisuus on yhteensä noin 1,2 miljardia euroa, joka jaksottuu useille vuosille. Infrakokonaisuus koostuu MAL-hankkeista, teollisista hankkeista ja niin sanotuista elvytyshankkeista. Mainitsen tässä nyt muutamia: esimerkiksi Oulun satama, mikä liittyy MAL-hankkeisiin, sen liikenteen kehittäminen, parantaminen saavutettavuudessa, ja sitten esimerkiksi Kontiomäki—Pesiökylä, minkä rataosuuden parantaminen turvaa metsäteollisuuden raaka-aineen kuljetukset tulevana vuosina.

Kriisin vuoksi tehtyjä muutoksia työläinsäädäntöön ja työttömyysturvaan jatketaan vuoden loppuun asti, muun muassa omavastuupäivien poisto, yrittäjien työttömyysturva, työssäoloehdon lyhennys, ansiopäivärahan enimmäislaskurin pysäyttäminen. Työllisyyteen lisätään yhteensä 80 miljoonaa, mistä 60 miljoonaa palveluihin ja 20 miljoonaa TE-toimistojen toimintamenoihin.

Raidehankkeilla on vahva rooli, panostetaan joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Kaupunkiseutujen väestömäärän ennustetaan jatkavan voimakasta kasvua, joten asuntotuotannon vauhdittaminen on yksi keskeisiä sopimusten tavoitteita. Liikenteen osalta panostukset kohdistuvat erityisesti kestäväan liikkumiseen, joukkoliikenteen edistämiseen sekä raideliikenteen kehittämiseen, millä pyritään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen sekä kestävämpään maankäyttöön ja asumiseen. Koronaepidemian aikana olemme huomanneet, miten tärkeä merkitys on meidän viestintäverkoilla, ja siksi laajakaistahankkeeseen hallitus on lisäämässä rahoitusta 10 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuteen katsotaan myös Suomen Malmijalostus Oy:n pääomituksessa — kiitos siitä Tuula Haataiselle. Tavoitteena on nostaa suomalaisten mineraalien jalostusarvoa, edesauttaa tätä kautta uuden korkean teknologian akkuteollisuuden alan muodostumista Suomeen ja profiloitua kestäväan sähköisen liikenteen globaalina edelläkävijänä. Pyrkimyksenä on siirtyä kohti kiertotaloutta ja siten vähentää luonnonvarojen käyttöä. Suomen Malmijalostus Oy:lle esitetään yhteensä 450 miljoonan euron lisärahoitusta, josta 150 miljoonaa euroa lisätään pääomitukseen käytettäväksi pääosin salkkuyritysten rahoittamiseen ja 300 miljoonaa euroa valtuuteen akkuteollisuuden investointien houkuttelemiseksi Suomeen. Ihmettelen todella suuresti, miksi kokoomus vastustaa tätä hanketta, koska tällä on aivan merkittävä vaikutus työpaikkoihin. Suoria työpaikkoja tällä arvioidaan saatavan välittömästi 300 henkilötyövuotta välillisten vaikutusten ollessa kaiken kaikkiaan noin 4 500 henkilötyövuotta. Elikkä tässä yksi työllistävä esimerkki. — Kiitoksia.

17.20 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Oli valitettavasti odotettavissa, että koronaepidemiasta johtuvat rajoitustoimet tulevat vaikuttamaan kielteisesti joihinkin lapsiin ja nuoriin. Poikkeuksellinen tilanne, harrastusten joutuminen katkolle ja etäopetus heijastuivat monen oppimistuloksiin ja hyvinvointiin sekä heikensivät lasten välistä yhdenvertaisuutta. Lapsilla, joilla asiat olivat jo ennestään heikoissa kantimissa, tilanne hankaloitui poikkeusolojen aikana. Osa etäopetuksessa olleista tipahti kokonaan koulun tut-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

kan ulkopuolelle. Myös aika monen lapsiperheen elämä kuormittui poikkeusolojen aikana. Äidit ja isät yrittivät tehdä etätöitä ja siinä samalla opettaa jälkikasvuaan. Jos vanhemmuudessa ja parisuhteessa oli ollut pulmia normaaliarjessa, runsas yhdessäolo saattoi kiristää tunnelmaa koronaviikkojen aikana.

Jo ennen koronakriisiä kunnat ovat olleet melkoisessa talouspinteessä, jota poikkeusaika on edelleen pahentanut. Olenkin varsin tyytyväinen, että hallitus on esittänyt tähän kuuluvan vuoden neljanteen lisätalousarvioon kunnille annettavaksi valtionosuusjärjestelmän kautta noin 320 miljoonaa euroa koronakriisin vaikutusten lieventämiseen lapsille ja nuorille. Tämä lasten ja nuorten hyvinvointipaketti jakaantuisi useamman ministeriön toimialalle. Hyvinvointipaketin tavoitteena on pienentää korona-arjen aiheuttamia haittoja, tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia sekä edistää lasten ja nuorten oppimista. Sosiaali- ja terveysministeriön toimialalle kuuluvassa hyvinvointipaketissa panostetaan 112,3 miljoonaa euroa koronan aiheuttamaan poikkeustilaan lasten, nuorten ja perheiden palveluissa ja sen jälkihuoltoon. Käytännössä nämä varat halutaan kohdentaa perheiden matalan kynnyksen palveluihin, lasten ja perheiden sosiaalipalveluihin sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin. Mielen ammattilaisia pitää saada lisää. On tosi huolestuttavaa, että perheet joutuvat odottamaan useita viikkoja, jopa kuukausia, aikoja esimerkiksi perheneuvolaan. Apua pitäisi saada heti eikä viidestoista päivä.

Nykyhallitusta moititaan tuhlaavaiseksi, mutta yhteisymmärrys taitaa löytyä kuitenkin lasten ja nuorten asioissa ihan joka puolueessa. Ymmärrämme samalla tavalla, että monialainen ennalta ehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen epäkohtiin ovat paras strategia selättää ongelmat. Perheiden tukemiseen sekä lasten ja nuorten psykososiaalisiin palveluihin satsaaminen maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin, kun välttyään raskailta jatkotoimenpiteiltä. Varhainen puuttuminen ja varhainen tuki antavat myös toimenpiteille parhaimman vasteen.

17.23 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että talouden elvyttäminen on syytä aloittaa heti koronakriisin akuutin vaiheen päättyessä, jotta taantuma jää mahdollisimman lyhyeksi. Akuutti vaihe on ilmeisesti hallituksen mielestä päättynyt, koska pidäkkeetön velkaelvytyskarnevaali voi alkaa. Taloudellisten seurausten kannalta on kriittinen ajatusvirhe kuvitella, että kriisin akuutti vaihe olisi ohi. Pandemia pahenee edelleen, erityisesti Amerikoissa, Kaakkois-Aasiassa ja Afrikassa. Akuutti kriisi ei ole ohi.

Kuluttajavetoisen liiketoiminnan pysähtyminen aloitti ketjukolarin, ja tämä ensimmäinen malli aiheutti heti rahoitusmarkkinoiden likviditeettikriisin, jonka keskuspankit lapioivat leikkirahalla peittoon niin nopeasti, etteivät media ja suuri yleisö ole vielääkään asiasta täysin kärryllä. Pandemian pahetessa investointitalouden rekat ovat parhaillaan tulossa jarrut lukossa, perävaunut linkussa kohti kolaripaikkaa. Rytinä jatkuu koko loppuvuoden ja vielä ensi tilikauden.

On ollut karmaisevaa seurata eräiden hallituspuolueiden edustajien väitteitä, ettei valtioiden tarvitse maksaa velkojaan pois. Sen kuin vain ottaa uutta velkaa tilalle; taikaseinästä tulee rahaa helposti ja kaikille halun ja tarpeen mukaan. Todellisuudessa Suomi maksaa joka ikisen lainaamansa euron takaisin eräpäivänä. Ellei maksa, tapahtuu paljon ja nopeasti. Maksu tapahtuu ottamalla uusia lainoja uusin ehdoin. Sitä kutsutaan jälleenrahoittamiseksi. Normaaliaikana tämä onnistuu helposti, mutta nyt ei ole normaaliaika. Hallituksen onkin opeteltava vielä yksi uusi taloustermi: jälleenrahoitusriski.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Globaalin talouden kokiessa finanssikriisiä vastaavan supistumisen rahoitustarpeet kasvavat kiihtyvää vauhtia ilman elvytystoimiakin. Valtiot, finanssisektori, yrityssektori sekä viiveellä kuluttajat tarvitsevat tuhansia miljardeja uutta velkaa. Sen lisäksi myös nykyisten velkojen jälleenrahoitustarpeet ovat valtavat. Pelkästään koronaherkkien toimialojen jälleenrahoitustarve on seuraavien viiden vuoden aikana 1 200 miljardia, vähintäänkin. EKP:n toukokuinen katsaus rahoitusmarkkinoiden vakauteen kertoo kasvavista riskeistä ja tapahtumista, joita ei valtamedioissa uutisoitu. Ilman keskuspankkien varhaista tuhansien miljardien väliintuloa markkinoiden maksuvalmius olisi loppunut silloin kuin seinään. Suomen valtion viiden vuoden jälleenrahoitustarve on yli 58 prosenttia nykyisestä lainakannasta, 72 miljardia euroa. Tänä ja ensi vuonna erääntyy lähes 30 ja puoli miljardia. Menneistä rahoituskriiseistä tiedetään ainakin se, että kaikki pitivät niitä mahdottomina vielä edellisenä iltana.

Arvoisa puhemies! Jos julkisen sektorin paisuttaminen velaksi on elvytystä, Suomi on elvyttänyt finanssikriisistä asti yhtäjaksoisesti yli kymmenen vuotta niin, että velkasuhde on tuplaantunut. Kotitaloudet ovat elvyttäneet nekin velkaantumalla rajusti. Talous on saavuttanut kyllästymispisteen, jossa millään lisävelalla ei saada enää kasvua aikaiseksi. Päinvastoin kasvava velka tukahduttaa kasvun oraatkin.

Akuutti tilanne ei siis ole ohi. Suomen jäljellä oleva finanssipoliittinen pelivara on varattava sekä yritysten että kuntatalouden akuutin kriisin pahenemiseen ja hoitoon. Suomen kriisin takia paisuvan valtionvelan jälleenrahoitus turvataan ainoastaan sopeuttamalla julkinen talous yksityistalouden kantokykyyn.

Esitän perussuomalaisten vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset ja momenttimuutosehdotukset, lukuun ottamatta lausumaehdotusta 13, jonka sisällössä olemme havainneet teknisen virheen. Korjaan tämän seuraavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa suunnitella työtulovähennyksen ja eläketulovähennyksen korottamista yhdessä tuloveroasteikon indeksitarkistuksen muuttamisen kanssa.”

Lisäksi esitän vastalauseen mukaisen epäluottamuksen: ”Hallitus pitää kiinni itsepäisesti ideologisesta hallitusohjelmastaan ja samalla velkaannuttaa Suomea poikkeuksellisella tavalla. Hallitusohjelma ja siitä johdettavat toimet eivät tule kohentamaan työllisyyttä, kansalaisten ostovoimaa, kilpailukykyä tai vientiä ja ovat ylimitoitetuilla ilmastotavoitteillaan haitallisia teollisuudelle ja taloudelliselle toiminnalle. Eduskunta toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.”

17.28 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun kannatan vielä tässä edustaja Satosen tekemää kokoomuksen vastalauseetta numero 2.

Harmillista, että edustaja Lohikoski ehti täältä salista jo poistua, sillä olisin halunnut korjata hänen käsitystään, joka ilmeisesti jo useampaan kertaan täällä on toistettu. Eli vaikka olemme siis pääosin kritisoineetkin sitä, että tässä samassa yhteydessä, kun tehtiin merkittäviä menolisäyksiä, olisi tullut tehdä päätöksiä myös työllisyysreformeista, niin silti olemme kysyneet löytämään tästäkin lisäbudjetista semmoisia kohteita, joista päättäminen oltaisiin voitu lykätä tulevaisuuteen, ja ne löytyvät kokoomuksen vastalauseesta viimeisestä kappaleesta eriteltyinä. Lisätalousarvion aikatauluhan oli sellainen, että tähän vastalauseeseen listasimme ne sen vuoksi, että yksittäisten talousarvioaloitteiden tekemisen aikataulu olisi pitänyt käytännössä jättää ennen kuin tätä asiaa oli eduskunnassa valio-kunnissa lainkaan käsitelty.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Toinen korjaus on siihen, jonka edustaja Lohikoski tässä väitti, että ikään kuin kokoomus ei uskoisi osaamisen voimaan ja koulutuksen voimaan. Tämä on aivan päinvastoin. Sen vuoksi esimerkiksi viime vuonna omassa vaihtoehtobudjetissamme muutimme kaikkia hallituksen lisäyksiä osaamiseen ja koulutukseen. Kun hallitus oli esittänyt määräaikaista lisäyksiä valtion omaisuuden myymisestä saatavilla tuloilla — määräaikaista menolisiä — niin me teimme kaikista niistä pysyviä eli otimme ne osaksi ikään kuin normaalia budjettia ja pysyviä menoja, jolloin esimerkiksi ammatillisen koulutuksen opettajan ei tarvitsisi pelätä sitä, mitä tapahtuu kolmen vuoden jälkeen, kun nämä rahat valtion budjetista ovat loppuneet.

Nyt näyttää siltä, että globaalisti epidemian huippua ei vielä ole saavutettu, ja vaikka tilanne Suomessa näyttää tällä hetkellä erittäin hyvältä koronaviruksen suhteen, niin toinen aalto kuitenkin on mahdollinen ja globaali talouskriisi ja Suomen vientitalouden kriisi voivat vielä kärjistyä. Nyt kuitenkin Vihriälän raportissa todettiin, että riittävä elvytyksen määrä on useita prosentteja bruttokansantuotteesta, ja nämä simuloinnit on tehty noin 2 prosentin mukaan ja julkisesti on puhuttu noin 5 miljardista. Hallitus on nyt käyttänyt tästä jo noin 3,6 miljardia tässä lisätalousarviossa.

Elvytystä ei kannata aloittaa, jos kuluttajat eivät kuluta ja yritykset eivät investoi. Tällä hetkellä tilanne on hyvin epävarma. Elvytyksen teho jää laimeaksi, jos kriisi tulisikin yltymään uudelleen. Toivottavasti hallitus säästää paukkuja myös tulevaisuuteen. Pääministeri Marin kuitenkin totesi pääministerin kyselytunnilla, että tämä lisätalousarvio ei olekaan elvyttävä lisätalousarvio, vaan tässä tehdään ikään kuin koronasta aiheutuvia pakollisia menoja ja vain pieniltä osin elvytystä. Varsinaisen lisätalousarvion perustelutekstissä kuitenkin todetaan, että määrärahan vaikutus elvytyskokonaisuudella on se 3,6 miljardia. Ehkä noin ensimmäiseen alkuun olisi erittäin tärkeää, että hallitus tietäisi, mitä on tekemässä, eli tietää, onko elvyttämässä vai korjaamassa koronan jälkiä. Erityisesti pääministerin olisi se erittäin arvokasta tietää, jotta tiedetään sitten, kun siihen tilanteeseen tullaan, ollaanko elvyttämässä tulevaisuudessa vielä vai ei.

Loppuun haluan kuitenkin vielä todeta sen, että elvyttäminen on täysin oikein ja tarpeellista. Kuitenkin samanaikaisesti on todettu myös Vihriälän raportissa, jota nyt kovasti hallituspiireissä tunnutaan lukeneen, että samanaikaisesti, kun tehdään edelleen elvytystä, olisi pohdittava myös niitä rakenteellisia uudistuksia. Täällä salissa viitattiin tänään aikaisemmin sotu-uudistukseen, enkä usko, että se varsinaisesti kokonaisuutena tulee ehtimään tähän ikään kuin kriisin akuuttiin selviämiseen. Mutta olisi erittäin järkevää pohtia, olisiko siellä sellaisia osia, jotka voitaisiin tästä isosta kokonaisuudistuksesta irrottaa ja täten parantaa ja vähentää kannustinloukkuja, jotka ilmeisesti ovat tämän koronakriisin myötä tulleet entistä näkyvämmiksi. Yksi tällainen esimerkiksi koskee freelancereita, sellaisia henkilöitä, jotka ikään kuin liikkuvat yritystoiminnan, mahdollisesti apurahojen ja itsensä työllistämisen välimaastossa. Monet tällaiset henkilöt ovat tällä hetkellä esimerkiksi pudonneet kokonaan niin ansiosidonnaiselta kuin muultakin työttömyysturvalta, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että hallitus näitä epäkohtia korjaa.

17.33 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Olemme nyt siis käsittelemässä vuoden neljättä lisätalousarviota, joka on summaltaan 5,5 miljardia ja jonka myötä Suomi velkaantuu tänä vuonna lähes 19 miljardia euroa. Me kokoomuksessa olemme sitä mieltä, että lisätalousarvio tarvittiin toki myöskin tässä tilanteessa, mutta meidän mielestämme se on järkyttävän suuri. Suomi velkaantuu todella paljon tämän myötä, ja ihmettelemme myöskin ai-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

emman valtiovarainministerin Kulmunin lausuntoa, kun hän suorastaan ihaili sitä, kuinka nyt ollaan kaikkien aikojen suurin lisätalousarvio eduskunnalle esittelemässä. Se tuntuu todella kummalliselta. Siinä on myöskin sellainen näkökulma, että meidän emme tiedä vielä, tuleeko koronasta toinen tai kolmas aalto, ja tuntuu siltä, että nyt me ikään kuin jo tässä vaiheessa käytämme kaiken sen velkaantumis- ja elvyttämismäärärahan, joka meillä on, vaikka emme tiedä vielä tulevastakaan.

Kokoomus onkin esittänyt vastalauseen tähän lisätalousarvioon, ja sen sisältö on pääasiassa se, että julkiselle velalle tulee asettaa 80 prosentin katto ja työllisyystavoite tulee nostaa 80 prosenttiin vuosikymmenen loppuun mennessä. Työllisten määrää on kasvatettava 100 000:lla jo kuluva vaalikauden aikana. Eli pähkinänkuoressa: me hyväksymme kyllä velkaantumisenkin tiettyyn rajaun saakka, mutta se edellyttää, että on mietitty tulot, millä tämä kaikki rahoitetaan, ja meidän mielestämme työllisyys on se kaikkein tärkein asia tässä. Olemme ehdottaneet muun muassa kotitalousvähennyksen laajentamista, paikallisen sopimisen lisäämistä, opiskelijoiden työnteon tulorajojen nostoa ja niin edelleen ja sitten näitä uusia rakenteellisia uudistuksia — sosiaaliturvauudistus on niistä varmasti tärkein. Jokainen tässä salissa olia tietää, että meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on tilkkutäkki, jota on rakennettu vuosien ajan, ja se on joiltakin osin johtanut siihen, että työn vastaanottaminen ei ole enää kannattavaa. Se on ehkä se kaikkein tärkein uudistus, erityisesti nuorten kohdalla, että työnteko olisi aina kannattavampaa kuin sosiaaliturvan vastaanottaminen. Toinen tärkeä uudistus, joka tässä kannattaa mainita, on sote-uudistus. Sillä me saisimme sitten taas kestävyysvajetta kurottua umpeen, mutta valitettavasti myöskin ne sote-uudistuksen ominaisuudet, joita on esitelty julkisuudessa, vaikuttavat lähinnä siltä, että luomme lisää hallintoa näillä uusilla maakunnilla, ja se ei ainakaan anna viitteitä siitä, että niillä olisi säästöjä tulossa.

Arvoisa puhemies! Kyllä tietysti pitää myöskin veropolitiikkaa miettiä, millaisia muutoksia siihen tarvitaan, jotta sitten tältä velkaantumisen tieltä pystytään perääntymään. Ja kyllä itse nostaisin esiin varsinkin ammattiyhdistysten verovapaat osingot. Milloinkahan niihinkin ollaan puuttumassa? [Johannes Koskinen: Ne on hallituksen listalla!] Olen ollut huomaavinani, että julkisuudessa on puhuttu 5 prosentin lähdeverosta, joka on mielestäni aika kosmeettinen muutos. Muille osingoillehan sovelletaan 30 tai 34 prosentin pääomatuloveroa, niin että näin ollen tuntuu oudolta, minkä takia sitten ammattiyhdistysliike saisi tällaisen pienemmän veron. Mutta toki parempihan sekin on kuin nollaveron, joka niillä on ollut tähän saakka.

Arvoisa puhemies! Odotan todella sitä — ja uskon, että aika moni tässä salissa, varsinkin kokoomuslaisista poliitikoista, odottaa — että saamme syksyllä heti näistä työllisyystoimista selkeän suunnitelman, mitä ollaan tekemässä, että me voimme todellakin päästä kestäväälle tielle ja, kuten sanottua, että tämä 80 prosentin katto tässä julkisen velan suhteessa bruttokansantuotteeseen voitaisiin pitää eikä tarvitsisi mennä sen yli.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ennen kuin jatketaan keskustelua, totean, edustaja Ranne, että tuo lausumamuutos, jonka teitte, ei ole mahdollinen tässä vaiheessa sen takia, että määräaika meni umpeen tänään kello 12.

17.37 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa herra puhemies! Menoista puhuttaessa pidämme tärkeänä, että hallitus viipymättä laatii Euroopan rahaliiton kehittämistä koskevan linjauksen, jossa kerrotaan Suomen kannat keskeisiin auki oleviin kysymyksiin ja annetaan niistä

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

eduskunnalle selonteko ja mahdollisimman pikainen sellainen. Lisäksi hallituksen tulee kunnioittaa perustuslakivaliokunnan kannanottoja ja huolehtia, että Suomen vastuut ja riskisaatavat eivät kasva hallitsemattomiksi. Hallituksen tulee ilmoittaa, että Suomi ei osallistu EU:n elpymissuunnitelman alaiseen elpymisvälineeseen. Tarkastakaa myös varamaksujärjestelmähankkeen nykytila ja kiirehtikää toimivan varajärjestelmän valmistumista. Nämä asiat löytyvät meidän lausumaehdotuksistamme.

Kysyn uudelleen myös, tunnustatteko hallitusohjelman vanhenemisen ja aiotteko laatia ohjelmanne liitteeksi talouden sopeuttamista ja hallitusohjelmaa ohjaavan sopeutuksen tiekartan.

Edustaja Viitanen viittasi täällä työtulovähennyksen korottamiseen. Sehän olisi kaikkien etu, sillä se poistaisi kannustinloukuista aiheutunutta alityöllistymistä. Tämän toteuttaminen kiristäisi verotusta, jos indeksitarkistusta taulukoihin ei tehtäisi täytenä, mutta vastaava nosto tietenkin tehtäisiin eläketulovähennykseen, toisin kuin täällä on puhuttu, kuten edustaja Ranne tässä aiemmin yritti esittää. Näiltä osin kannatan näitä Ranteen tekemiä esityksiä. Työtulovähennyksen merkittävä kasvattaminen madaltaisi efektiivisen työmarkkinoille osallistumisen veroastetta sekä efektiivistä työtuloveroastetta. Työtulovähennys on lisäksi järjestelmällemme jo ennestään tuttu, mikä helpottaa ripeää suuremman vähennyksen suunnittelua ja käyttöönottoa.

Haluamme myös edelleen vauhdittaa kansainvälisten ilmastotullien käyttöönottoa. Saastuttajan tulee maksaa, ja toteutetut ilmastotullit suuntaisivat tuotantoa vähäpäästöisempiin tuotantotapoihin ja asiansa hyvin hoitaneisiin maihin. Tämä tarkoittaisi enemmän investointeja, työpaikkoja ja verotuloja. Pitää muistaa, että ne myös vähentäisivät hiili- ja saastevuotoa nykyiseltä tasolta. Poliittisissa piireissä hehketään yleensä ilmastojohtajuutta, jonka näen tällaisena hyvesignaalintina, joka on hyvin vähän tai ei ollenkaan tiedossa kotimaisen poliittisen eliitin ulkopuolella, mutta näillä hiilitulleilla voimme oikeasti ohjata kolmansia maita ekologisempiin ja eettisempiin ratkaisuihin. — Kiitos.

17.40 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä neljäs lisätalousarvio vahvistaa koko maan elinvoimaa. Sen tehtävä on aivan kuin rakentaa uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen kaiken ikäisten ihmisten kesellä, työtä tekeville ja yrityksille. Suomen uudelleen rakentaminen kaiken tämän koronan jälkeen vaatii meiltä elvytystä mutta myös päätöksentekokykyä uudistuksista, joilla Suomea rakennetaan vahvemmaksi kohtaamaan uusia haasteita ja kriisejä. Täällä on mainittu sote-uudistus ja sotu-uudistus, jotka tulee viedä eteenpäin.

Tässä lisätalousarviossa on kysymys sekä kriisin ratkaisemisesta ja siitä yli pääsemisestä että elvytyksestä. Tämä kuntapaketti, mittava sellainen, tulee todella suureen tarpeeseen. Valtio korvaa suoraan sairaanhoitopiireille koronan esimerkiksi tehohoidosta johtuvia lisäkustannuksia valtionavustuksella. Tämä on erittäin merkittävää vaikkapa pienillä paikkakunnilla, jos siellä on ollut useita ihmisiä tehohoidossa. Kuntien yhteisöveron jakoosuutta korotetaan määräaikaisesti tälle vuodelle ja peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan loppuvuodeksi. Myös harkinnanvaraista valtionosuutta korotetaan. Myös lukuisat tiehankkeet ja väylähankkeet auttavat eri puolilla Suomea ja tuovat työtä.

On tärkeää, että myös lapset ja nuoret ja perheet huomioidaan, koska he ovat olleet lujiilla tämän kevään aikana. Tähän mittavaan lasten ja nuorten tukipakettiin liittyy myös yksi pilottihanke, joka on merkittävä, ja se on aivan kuin alku aivan uudelle. Se on tämä harrastusmalli, jossa moni lapsi tulee löytämään vahvuutensa ja osaamisensa myöskin harrastuk-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

sen kautta. Kaikki oppiminen tukee toistaan. Jokaisen tulee saada löytää vahvuutensa koulupolun varrella, ja hyvä harrastus voi tuoda hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Yhdessä harrastamisen kautta löytyy ystäviä ja merkityksellistä tekemistä. Kaikesta oppii. Tämä on yksi hyvä uudistus, johon tämän lisätalousarvion yhteydessä annetaan aivan kuin alku-rahoitusta, ja tähän kannattaa lähteä alusta saakka mukaan.

Iloitsen myöskin tutkimus- ja tuotekehitysmäärärahojen kasvattamisesta, koska sitä kautta yritykset uudistuvat, kehittyvät ja työllistävät. Rahaa suunnataan myös 4 800 uuteen korkeakoulujen aloituspaikkaan, jotta mahdollisimman moni nuori pääsee sieltä hakurumbasta ja -kierteestä ulos ja aloittamaan opintonsa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. On hyvä myös se, että avointa korkeakouluopetusta kehitetään. Se palvelee työtömäksi tai lomautetuksi jäänyttä. Se aika, jolloin ei ole työtä, kannattaa käyttää itsensä kehittämiseen ja opiskeluun, ja tähänkin on tulossa jatkuvan oppimisen rahoitusta: työikäisten nopeavaikutteisiin osaamisen kehittämistoimiin ja jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden kehittämiseen suunnataan 20 miljoonaa euroa. On tärkeää, että muistamme sen, että ennen koronaa meillä oli monella alalla työvoima- ja osaajapula, ja se on vastassa myöskin koronan jälkeen. Siksi tätä aikaa, jolloin kaikilla ei ole työtä, tulee käyttää siihen, että saadaan muuntokoulutusta, täsmäkoulutusta sellaisiin töihin ja tehtäviin, joita meillä on tarjolla tulevaisuudessa. Nämä ovat selkeitä toimia työllisyyden edistämiseksi.

17.45 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen neljännen lisätalousarvion menokohteet ovat suureksi osin kannatettavia, ja toivon, että tämä nyt pikkuhiljaa myös ymmärretään. Mutta suomalaisten parempi tulevaisuus ei voi perustua vain julkisen rahan käyttämisen taitoon. Suomen tulevaisuus ei pääty huomenna eikä vaalikauden lopussa. Meidän pitää pystyä rakentamaan pitkäjänteisesti parempaa Suomea. Koronaa tai ei, Suomen suunnattomat tulevaisuuden haasteet, kuten väestön ikääntyminen, eivät ole muuttuneet mihinkään. Siksi rohkea päättäjän näkee ikävissäkin kriiseissä mahdollisuuden kehittää eikä elä sosialismin kuristavassa syleilyssä ihmettä odotellen.

Arvoisa puhemies! Suomi on jo tänään korkean verotuksen maa ja jäykkien työmarkkinoiden maa. Hallituksen aikaansaamattomuus työllisyysuudistuksessa tulee vain pahentamaan asiaa. Hyvä hallitus, te harrastatte vasemmistolaista taloudenhoitoa, jossa rahaa kyllä osataan käyttää mutta sitä osataan kerätä vain veroja korottamalla. Näin tavallisen ahkeran ihmisen mahdollisuudet itse säästää perheensä tulevaisuuden turvaksi ovat lähes olemattomat. Minusta se ei ole reilun yhteiskunnan ja tulevaisuuteen katsovan yhteiskunnan merkki.

17.47 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Esitys neljänneksi lisätalousarvioksi on poikkeuksellisen suuri. Lisätalousarvio pyrkii elvyttämään taloutta koko maassa sekä turvaamaan elinvoiman ja eheyden koko yhteiskunnassa. Elvytystoimien on oltava tässä kohtaa nopeavaikutteisia, määräaikaista ja kertaluonteisia. Hyvänä esimerkkinä näistä tehokkaista elvytystoimista ovat nämä mainitut lukuisat tie- ja väylähankkeet ympäri Suomen. Näistä rahoista on iloittu ympäri Suomen, myös Etelä-Pohjanmaalla. Ne ovat musiikkia alueiden Suomelle ja osoittavat, että hallitus on tosissaan kannattelemassa koko Suomea, tekemässä siis konkreettista elinvoimapolitiikkaa, jossa katse ei tyssää pelkästään pääkaupunkiseudulle vaan ulottuu kaikkialle Suomeen.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Toinen merkittävä panostus tulevaisuuteen ovat edustaja Kinnusenkin mainitsemat korkeakoulujen aloituspaikkojen voimakkaat lisäykset. Se on jälleen konkreettista sivistyspolitiikkaa. Yhä useammat uudet opiskelijat saavat opiskelupaikan, siis reitin merkitykselliseen elämään, reitin osaamisen vahvistamiseen, reitin tulevaisuuteen. Pidemmällä aikavälillä tämä panostus vastaa tarpeeseen nostaa suomalaista osaamistasoa. Se on hyvin kirkasilmäistä politiikkaa, jota tässä kohtaa tarvitsemme.

Puhemies! Koronarajoituksilla on ollut valitettavia kielteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten oppimistuloksiin, harrastusmahdollisuuksiin, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Tilanteen parantamiseksi tässä lisätalousarviossa on mukana noin 320 miljoonan euron lasten ja nuorten hyvinvointipaketti. Se on teko lasten ja nuorten tulevaisuuden puolesta.

Puhemies! Valtio osallistuu kunnille koronasta aiheutuvien tulomenetysten ja menoläysysten korvaamiseen 1,4 miljardilla eurolla. Se siis tarkoittaa kunnissa asuvien peruspalveluiden — siis varhaiskasvatuksen, päiväkotien, koulujen sekä sosiaali- ja terveystalveluiden — turvaamista. Oma kotikunta, oma kaupunki on ihmisen kokoinen yksikkö, jossa hyvinvointi tehdään.

Puhemies! Elvytyksen jälkeen on erityisen tärkeää, että hallitus valmistelee mahdollisimman nopeasti tiekartan, jossa vahvistamme taloutta hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Nyt syömme enemmän kuin tienamme. Teemme sen perustellusti, mutta pitkällä aikavälillä se ei ole kestävää. Erityisen oleellisia ovat juuri täälläkin mainitut rakenteelliset uudistukset ja työllisyyttä tukevat toimenpiteet. Uskon, että meistä on siihenkin työhön.

Me tarvitsemme ahkeruutta, työn tekemisen tarmokkuutta, mutta myös ihmisen kokoisia päätöksentekoa, jossa jokainen pidetään mukana. Selviämme kyllä tästäkin. Tarvitsemme toisiamme, tällaista suomalaisen jälleenrakentamisen sinnikkyyttä, päättäväisyyttä ja sisukkuutta.

17.51 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion kantava teema on torjua koronaviruksen inhimillisiä ja taloudellisia seurauksia ja samalla edistää siirtymää kohti päästötöntä yhteiskuntaa. Tämä on erittäin tärkeää. Me kaikki tiedämme, että koronaviruksesta huolimatta meillä on yhä edessämme ilmastokriisi. Taloutta pitää elvyttää sellaisella tavalla, joka samalla tukee hallituksen tavoitetta tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio. No, täällä ihmeteltiin perussuomalaisten toimesta, että tällaisella edelläkävijyydellä ei ole mitään arvoa eikä hyötyä, mutta itse näen, että vaikka ensinnäkin on oikein toimia kunnianhimoisesti ilmastokriisin torjumiseksi, niin jos haluaa ajatella itsekkäästi, niin voi aivan hyvin myös ajatella, että nämä ilmastoratkaisut ja niissä edelläkävijyys myös tuovat Suomelle etulyöntiaseman, tuovat Suomelle työtä ja tukevat meidän vientiä, eli ne ovat myös meidän etumme.

Nyt on siis erittäin tärkeää seurata, miten tämä ilmastoelvytys etenee, ja tämä mittava lisäbudjetti on siinä tietenkin tärkeä osa. Ilmastotoimien näkökulmasta tässä lisätalousarviossa keskeistä on erityisesti panostukset päästövähennyksiin liikenteessä sekä lämmityksessä — niistä kiitoksia. Ja iso panostus on myös 300 miljoonaa euroa tähän Vaken alaiseen ilmastorahastoon, jonka tarkoituksena on keskittyä ilmastomuutoksen torjuntaan tukemalla taloudellisesti erilaisia ilmastohankkeita. Tässä kohtaa on tärkeää varmistaa, että nämä miljoonat ohjataan tehokkaimmalla mahdollisella tavalla sitten ekologiseen jälleenrakennukseen. Minä haluan omasta puolestani välittää hallitukselle tässä nyt tärkeän viestin, eli minä ajattelen, että tätä tukea on myönnettävä ainoastaan hankkeille, jotka ovat ilmastotavoitteissaan kunnianhimoisia ja jotka täyttävät etukäteen laaditut tiukat ilmastovai-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

kutuksia arvioivat kriteerit. Eli tässä on nyt huolena se, ohjautuvatko nämä rahat sitten varmasti sellaisiin kokonaisvaltaisesti kestäviin hankkeisiin.

Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeää on johdonmukaisuus ilmastotoimien suhteen. Ei voi olla niin, että toisaalta tuetaan ilmastotoimia mutta sitten toisaalla tehdään päästövähennyksiä hidastavia toimia. Kaiken toiminnan pitää tässä akuutissa tilanteessa suunnata samaan maaliin, ja näen, että siellä maalissa on sellainen ilmastokestävä hyvinvointiyhteiskunta, jossa myös ihmiset voivat hyvin ja eriarvoisuus vähenee. Minä näen, että tämä hallitus kyllä siihen halutessaan pystyy ja sitä kohti on otettu monia tärkeitä askeleita. Mutta on myös todettava, että paljon on vielä tehtävä, jotta siihen päästään, ja on se myös totta, että nopeammin olisi toimittava, erityisesti ilmastomuutoksen suhteen. Esimerkiksi turpeen ja ympäristölle haitallisten yritystukien suhteen meillä pitäisi jo olla päätöksiä. Lisäksi itse odotan nyt kovasti tältä ekologiselta verouudistukselta. Me tiedämme, että ilmastomuutos ei katso tätä poikkeustilaa, ja me tiedämme, kuinka hankalaa näitä päästövähennyksiä on toteuttaa, vaikka meillä on näin poikkeuksellinen tilanne. Tämä lisäbudjetti sisältää konkretiaa ilmastoelvytyksen suhteen, ja siitä tosiaan olen tyytyväinen ja haluan kiittää, mutta haluan myös samalla tässä muistuttaa, että meillä on todella paljon vielä tehtävää. Ja itse ainakin omasta puolestani voin sanoa, että vasemmistolla on halua ja valmiutta vielä suurempaan kunnianhimon tasoon ilmastotoimien suhteen, ja toivon ja oletan, että tätä työtä hallitus sitten toivottavasti jatkaa kesätaun jälkeen.

17.56 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Harmi, että edustaja Kaunisto lähti salista — hyvin tuttua keskustelua tämän päivän aikaan, että hyökätään työmarkkinakenttää vastaan, erityisesti näitten työllisyystoimenpiteiden rinnan.

Minusta tämän vuoden neljäs lisätalousarvio on erityisen hyvä ja laaja toimenpidekokonaisuus, jolla pyritään elpymistä ja työllisyyttä tukemaan sekä käynnistämään kehitys- ja kasvuituja tulevaisuuteen. Kolme neljä kuukautta sitten meistä ei kukaan varmaan tässä salissa uskonut, mitä kaikkea eteen tulee ja mitkä vaikutukset tällä epidemialla nyt sitten talouteen ja työllisyyteen on, mutta minusta hallitus on näillä lisätalousarvioilla, neljännellä ja aiemmilla lisätalousarvioilla, hyvin vastannut tähän haasteeseen. Minusta tämä sopii myös hyvin siihen hallituksen finanssipolitiikan isoon kuvaan: vaikka tietysti tässä on epidemia suurin syyllinen, kuitenkin taloutta reivataan suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla, ja tätä nyt voi sitten rinnastaa suhdannetilanteeseen.

Neljäs lisätalousarvio on tärkeä ja linjassa aiempien lisätalousarvioiden kanssa, joilla on hoidettu erityisesti akuutteja kriisitoimenpiteitä, tehty kohdennettuja toimia sosiaalisen kriisin torjunnassa ja vahvistettu kuntataloutta sekä taloutta ja työllisyyttä, niin lisärahoituksella infraan, osaamiseen ja koulutuksen kuin erityisesti myös sitten nyt tässä LTA nelosessa tutkimus- ja kehittämispanostuksilla.

Lisätalousarvioiden panostukset yritysten selviytymiseen ovat olleet kaikkiaan jo yli kaksi miljardia, minkä lisäksi yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa — kiitos muuten — on sovittu lukuisia toimia, joilla on työnantajien ja työntekijöiden tilannetta väliaikaisesti pystytty tukemaan epidemian aikana. Iso osa näistä toimistahan jatkuu nyt sitten tämän vuoden loppuun saakka.

Tässä talousarviossa on nyt sitten jo, onko tämä, viides yritysrahoituspaketti. Liikevaihtoperusteinen kustannustuki on äärimmäisen tärkeä asia, jolla edistetään yritysten selviytymistä ja toipumista sekä yritetään estää erityisesti työntekijöiden lomautusten muuttamista irtisanomisiksi.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tärkeää on, että lisätalousarviolla viedään myös pienin askelin hallitusohjelmaa eteenpäin, esimerkiksi hoitajamitoitus, osaamisen vahvistaminen, lisäkoulutuspaikat, ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen vahvistaminen, tki-lisäpanokset ja ympäri Suomea liikkeelle lähtevät liikenneinvestoinnit, jotka ovat aluepoliittisesti äärimmäisen tärkeitä.

On aivan selvää, että Suomi velkaantuu, mutta vaihtoehdot ovat olleet hallituksella aika vähissä, ja ne kaikki toimenpiteet, millä olemme epidemiaa hoitaneet sekä työllisyyttä ja taloutta tukeneet, ovat olleet kyllä varsin oikeutettuja.

18.00 Tiina Elo vihr: Arvoisa rouva puhemies! Me selvisimme yhdessä koronan ensimmäisestä aallosta. Kevään jäljiltä hallituksella on valmiudet toimia nopeasti ja tehokkaasti, jos tartuntojen määrä lähtee uudelleen kasvuun, mutta tärkeintä on nyt tehdä kaikkemme, että niin ei tapahdu. Tehokas testaaminen ja jäljittäminen ovat yhä avainasemassa, mobiilisovellus on määrä saada käyttöön kesän jälkeen. Nyt käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa varaudutaan rokotteen hankintaan 110 miljoonalla eurolla.

Arvoisa rouva puhemies! Koronakevät vaikuttaa edelleen pahasti työllisyyslukuihimme — niistä on tänään käyty paljon keskustelua. Tilastokeskuksen mukaan työllisiä oli toukokuussa 96 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työllisyys- ja taloustilanne on kiistatta huolestuttava. Siksi jatkamme tällä neljännellä lisätalousarviolla koronakriisin jälkihoitoa.

Tässä lisätalousarviossa panostamme lapsiin ja nuoriin. On tärkeää, että yksikään lapsi tai nuori ei syrjäydy koronakriisin takia. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän tuoreesta raportista selviää, että koronan haitalliset vaikutukset kasaantuvat ja kumuloituvat samoille lapsille, joilla on haasteita ennestään. Heikoimmassa asemassa ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, joiden perheiden toimeentuloa kriisi on heikentänyt, vammaiset, pitkäaikaissairaat ja kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret sekä he, joiden perheissä on mielenterveys- tai päihdeongelmia. Raportin mukaan kotihälytyskäynnit ovat lisääntyneet vuodentakaiseen verrattuna 30 prosenttia ja perheväkivallan osuus kotihälytyksistä kasvanut maaliskuussa 14 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisesta ja pärjäävyyden edistämisestä kriisin jälkeen tarvitaan kokonaisvaltainen suunnitelma. Meidän on huolehdittava lasten ja nuorten yhdenvertaisuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Joudumme paikkaamaan edellisen hallituksen koulutusleikkauksia tilanteessa, jossa koulutus on ehkä tärkeämpää kuin koskaan. Koulutukseen panostamalla saamme tulevaisuuden osaajia toteuttamaan sen rakenteellisen muutoksen, joka vie meidät kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa. Lisätalousarviossa ehdotetaan 124:ää miljoonaa euroa korkeakoulujen aloituspaikkojen kertaluonteiseen lisäykseen. Ensi syksynä alkaviin koulutuksiin ammattikorkeakoulut saivat yhteensä 2 200 aloituspaikkaa lisää ja yliopistot 2 048 lisäaloituspaikkaa ympäri maan — suurimpana Helsingin yliopisto sai lisää liki 450 aloituspaikkaa. Nämä ovat historiallisia ja tärkeitä satsauksia niin nuorten kuin koko Suomen tulevaisuuteen.

Arvoisa rouva puhemies! Kestävällä elvytyksellä panostamme samaan aikaan sekä ilmastomuutoksen torjuntaan että työllisyyden parantamiseen. Tutkimus vuoden 2008 taluskriisin jälkeisestä elvytyksestä osoitti, että rahat, jotka käytettiin vihreään elvytykseen, loivat kolme kertaa enemmän työpaikkoja kuin fossiiliseen talouteen laitetut veroeurot. Juuri näitä toimia hallitus tällä lisätalousarviolla toimeenpanee. Investoimme raiteisiin, kävelyyn, pyöräilyyn, energiaremontteihin ja öljylämmityksestä luopumiseen. Elvy-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

tystoimia kohdistetaan myös luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja ihmisille tärkeiden retkeily- ja virkistysalueiden kunnostukseen. Myös tämä on tärkeää tulevaisuustyötä.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi nostan esiin kuntatalouden kriisin. Koronaepidemia heikentää kuntataloutta tänä vuonna yli 1,8 miljardilla eurolla ja ensi vuonna arvion mukaan kaikkiaan 1,7 miljardilla eurolla. Valtaosa eli 1,4 miljardia heikentymisestä selittyy kuntien verotulojen romahtamisella. Kuntaliiton tekemä arvio perustuu 65 suuren kaupungin talousjohtajien vastauksiin. Näissä kaupungeissa asuu lähes 4 miljoonaa ihmistä eli 73 prosenttia väestöstämme. Nyt hyväksyttävä kuntien talouspaketti on kunnille todella tärkeä, mutta tilannetta on seurattava tarkasti, ja siihen on palattava tarvittavin toimin syksyn budjettiriihessä. Kuntien kyvystä pitää huolta asukkaistaan ja tarjota heille tärkeitä palveluita meidän on huolehdittava.

18.04 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Kyseessä on poikkeuksellisen kevään ja kesän seurauksena historiallisen kokoinen lisätalousarvio. Kuten valiokunta toteaa, esitys on tarkoituksenmukainen kokonaisuus ja siihen sisältyvä elvytyspaketti oikeansuuntainen. On viisasta, että elvyttäminen aloitetaan ripeästi. Elvytys tässä tilanteessa on kuin kunnan ryyppy kaasariin, jolla saadaan yskähtelevä kone käyntiin. Yhtä tärkeää on pitää huolta siitä, että jatkotoimenpiteet ja päätökset myös pitävät tuon koneen käynnissä.

Lisätalousarviossa korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään kertaluontoisesti niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissa. Tämä edistää koko maan tasapuolista kehittämistä ja tukee osaamistason nostoa maan eri alueilla. Koulutuksen keskittämisen ideologia vaihtaa nyt suuntaa alueiden suuntaan.

Elvytyskokonaisuuteen sisältyy useita väyläverkon kehittämishankkeita, joiden valtuudet ovat yhteensä yli 400 miljoonaa euroa. Perusväylänpitoon kohdistuu eri puolille Suomea uuden asfaltin vetämistä. Tiestöä tullaan päällystämään tänä vuonna noin 5 000 kilometrillä.

Maatilatalouden Kehittämisrahastoa Makeraa pääomitetään 70 miljoonalla. Tällä turvataan maatalojen aluetalouteen merkittävästi vaikuttavien investointien jatkuvuus ja tuetaan ruokaomavaraisuutta sekä huoltovarmuutta pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa olimme tyytyväisiä, että hallitus esittää nyt kuntataloutta monipuolisesti tukevaa yhteensä 1,4 miljardin euron toimenpidekokonaisuutta. Siihen sisältyvät kuntien peruspalvelujen valtionosuuden määräaikainen korottaminen, harkinnanvaraisen valtionosuuden korottaminen, kuntien yhteisövero-osuuden määräaikainen korottaminen sekä sairaanhoitopiireille kohdistettava suora valtionavustus. Tämä on vaikeassa taloustilanteessa tuskaillevalle kuntataloudelle erittäin merkittävä apu. Tukalaa kuntataloutta pitää kuitenkin myös jatkossa tukea tulevien talousarvioiden yhteydessä.

Meillä on oltava nyt joka tasolla malttia ja viisautta tehdä päätöksiä niin, että palaamme kriisin jälkeen kasvun, korkean työllisyyden ja kestäväen julkisen talouden uralle. Siksi on tärkeää valmistella suunnitelma, edustaja Kivisaarenkin kaipaama tiekartta, jossa määritellään niin rakenteellisia uudistuksia kuin myös työllisyyttä tukevia toimenpiteitä. Yhtä aikaa on huolehdittava siitä, ettei talouden liikkumavaraa rajoiteta liikaa eikä elpymistä vaikeuteta liian aikaisilla sopeutustoimilla. On siis painettava sekä kaasua että jarrua yhtä aikaa, ja se onkin varsin tarkka tehtävä. Mutta emmeköhän me yhdessä siitäkin urakasta selviä.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

18.07 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämän pitäisi olla kai jonkinlainen koronapakketti, mutta suuri osa näistä toimista ei kuitenkaan koronaan liity. ”Kävely ei työllistä, vaan kilometritehdas odottaa”, voisi sanoa tästä paketista. Velkaa, velkaa ja vielä kerran lisää velkaa eikä keinoja sen takaisin maksamiseen — sitä edustavat hallituksen tulo- ja menoarviot sekä lisätalousarviot. Mutta onneksi vasemmistoliiton suuret ajattelijat ovat keksineet, että velkaa ei tarvitse maksaa takaisin. Nyt vielä kun keksitte, miten ne velat muuttuvat saataviksi, niin silloin valtiontalous on erityisen hyvässä kunnossa.

Hallitus sanoo, että nyt ei ole aika menoleikkauksille eikä työllisyystoimille. No, ei se aika ollut myöskään ennen korona. Hallitus ei silloinkaan esittänyt menoleikkauksia eikä työllisyystoimia, vaikka molempia olisi välttämättä tarvittu. No, ei se aika ollut myöskään edellisellä nousukaudella, koska silloin oppositiossa olleet nykyiset hallituspuolueet vastustivat kaikenlaisia menoleikkauksia ja työllisyystoimia ja peruuttivat niitä ensimmäisinä toiminaan tähän hallitukseen päästyään. Kun nousukaudellakaan ei ole niiden toimien aika, niin millä kaudella niiden toimien aika nyt sitten kerrassaan tulee?

Hallitus pitää kiinni velkarahalla ideologisista opinkappaleistaan eikä välitä ostovoi-
masta, kilpailukyvyistä tai viennistä, vaan asettaa ilmastotoimet näiden asioiden edelle. Keskusta on ostettu tähän mukaan muutamien kymmenien miljoonien siltarumpuhankkeilla. Halvalla lähtivät sadat miljoonat mukaan ympäristörahasoihin.

Kannatankin esitettyjä perussuomalaisten lausumaehdotuksia ja vastalauseita sekä erityisesti epäluottamuslausetta, koska tämä peli täytyy viheltää poikki ja pelleilyn on loputtava.

18.09 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Alkuun on hyvä muistuttaa, että meillä ja koko Suomella on takana kevät, joka on vaatinut Suomen rauhanajan järeimpien työkalujen käyttöä. Valmiuslaki otettiin käyttöön. Asetimme raskain sydämin monenlaisia rajoitustoimia, jotka puuttuivat jopa perusoikeuksiin asti. Kouluissa toimintamalleja muutettiin nopeasti, ja perheet löysivät uusia tapoja olla yhteydessä toisiinsa. Näiden toimien ja suomalaisten kuuliaisuuden ja tottelevaisuuden ja kekseliäisyyden ansiosta taudin osalta ollaan nyt onneksi hyvällä tolalla. Mutta kyllä tämä kevät jälkiäkin valitettavasti on jättänyt, ja niitä tässä nyt korjataan.

Hallituksen neljäs lisätalousarvio on mittaluokaltaan valtava, ja se tulee aitoon tarpeeseen. Korona on kolhinut koko Suomea rankasti. Tuoreet työllisyystilastot kertovat karua kieltä siitä, että tuhansilla suomalaisilla koronan vaikutukset näkyvät vahvasti omassa ja perheen toimeentulossa. Massiivisilta konkurssiaalloilta ollaan kuitenkin välttytty, mutta vielä ei olla senkään suhteen turvallisilla vesillä. Paljon on kiinni siitä, miten muu maailma pandemiasta selviytyy ja miten Suomi jatkaa eteenpäin akuutin kriisin jälkeen, ja siitä, miten tuemme sitä, että nyt lomautetuiksi joutuneet eivät tule irtisanotuiksi ja joudu työttömiksi vaan pääsevät mahdollisimman pian palaamaan töihin, ja siitähän tässä lisäbudjetinakin on kyse.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisäbudjetti auttaa Suomea palautumaan taas kasvun tielle ja tukee koko Suomen elinvoimaa. Panostukset alkavat ihmisten hyvinvoinnin kannalta välttämättömien peruspalvelujen turvaamisesta ja yltävät aina yritysten kustannustukeen ja kattaviin väylähankkeisiin asti, niin kuin tänään aikaisemmin moneen kertaan jo on kuultu. Lisätalousarvio sisältää viisasta tulevaisuuspolitiikkaa niin panostamalla nuorten palveluihin kuin lisäämällä korkeakoulupaikkoja. Ikäihmisten palvelut ja omaishoidon tu-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

keminen saavat niin ikään tärkeän 60 miljoonan euron määrärahan. Nämä ovat valintoja, jotka auttavat Suomea nousemaan jaloilleen sosiaalisesti ja alueellisesti kestävällä tavalla.

Puhemies! Nyt tehtävien päätösten kaikkein tärkein tehtävä on vahvistaa kotitalouksien ja yritysten luottamusta tulevaan. Samalla on käynnistettävä jälleenrakennusvaihe, jossa tehdään aitoja uudistustoimenpiteitä ylisukupolvisesti kestävällä tavalla. Kestävä julkinen talous turvaa investointimahdollisuudet ja palveluiden kehittämisen myös tulevaisuudessa. Oikeudenmukainen polku kestäväan julkiseen talouteen ei rakennu siten, että perustamme sen rajujen leikkausten tai veronkorotusten varaan. Siksi tarvitsemme ennen kaikkea uudistuksia. Työllistymisen ja työllistämisen kynnystä on edelleen madallettava, ja tuottavuutta on parannettava niin julkisella kuin yksityisellä puolella. Digitalisaatioon, innovaatioihin ja vientiin on panostettava. Monet yritykset ovat koronan myötä ideoineet ja ottaneet käyttöön entistä fiksumpia tapoja tehdä työtä ja tulosta. Tätä tarvitaan nyt lisää, ja siihen on myös kannustettava. Uudistusten tie on kasvun ja työllisyyden tie.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrymme 3 minuutin puheenvuoroihin.

18.13 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Den rekordstora tilläggsbudgeten på 5,5 miljarder euro är nog den tilläggsbudget som stödjer den enskilda människan allra mest, och finländarnas välmående, och vi ska ju komma ihåg — precis som har kommit upp här tidigare — att det här har berört väldigt många. Bland annat barnfamiljerna har haft det väldigt tungt. Det har visat sig att just barnfamiljerna som redan tidigare, innan coronan, har haft det tufft har fått det ännu värre, och därför glädjer det mig väldigt mycket att man via den här tilläggsbudgeten satsar en hel del på barn och unga och barnfamiljer, 320 miljoner euro. Det gäller utbildning, socialskydd, hobbyn och så vidare — och det ger framtidstro.

Tämä lisätalousarvio on kaikkein lähimpänä ihmistä, suomalaista. Kunnille, jotka tarjoavat peruspalveluja kuntalaisille, tämä lisäkriisipaketti on todella tärkeä, 1,4 miljardia. Itse koronan vaikutukset ovat noin 2,6 miljardia euroa kunnille, ja kunnat osallistuvat näihin talkoisiin nyt sitten noin yhdellä kolmasosalla, jos valtio antaa noin kaksi kolmasosaa. Mutta me tiedämme, että jo ennen tätä kunnilla oli todella isoja, suuria taloudellisia haasteita, ja meidän tulee seurata myös tätä.

Tässä viitattiin aikaisemmin esimerkiksi siltarumpupolitiikkaan ja siihen, että ei ole panostettu vientiin. Haluan muistuttaa, että esimerkiksi länsirannikolla meillä on Kasitie todella tärkeä, vientirannikolla meidän valtavyylä, ja meillä on esimerkiksi joitakin hankkeita siellä, kuten Eurajoen ohitustie, jonka eteen muun muassa edustaja Kalli on tehnyt todella hyvää työtä, mutta on myös muita hankkeita, jotka edesauttavat vientirannikkoa, että saadaan tuotteita maailmalle ja että saadaan talous pyörimään. Tulee tässä muistaa, että meillä ei ole raidetta pohjois—etelä-suunnassa Turusta Uuteenkaarlepyyhyn, eliikkä sen takia tämä Kasitie on kyllä todella todella tärkeä.

Me myös panostamme perusväylänpitoon, ja se antaa myös lisärahoitusta ja tulevaisuudenuskoa.

Tulevaisuudenuskoa luovat myös lisäopiskelupaikat, ja näkisin, että olisi tärkeää, että ne kohdennetaan nyt sitten myös yhteiskunnalle tärkeisiin toimintoihin.

Me tiedämme, että meidän tulee maksaa tämä lasku joskus, ja sen takia työllisyyteen ja sopeuttamistoimiin pitää panostaa nyt sitten niin sanotusti seuraavassa aallossa syksyllä.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Mutta luulen ja uskon, että me yhdessä pystymme tähän. Niin me aikaisemminkin olemme tehneet. — Kiitos.

18.16 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioon sisältyy 60 miljoonan panostus toimeentulotuen asiakkaille, niin sanottu epidemiakorvaus. Tarkoitus on kompensoida pienituloisimmille edes jotain niistä korona-keväänä kasvaneista kustannuksista, joiden kanssa he ovat joutuneet elämään. Kiitos hallitukselle ja ministerille reilu viikko sitten annetusta hallituksen esityksestä, jota ei vielä ole otettu eduskunnassa käsitteilyyn. Esitys olisi kyllä ehditty viedä läpi ennen kesätaukoa, ja sitä vasemmistoliitto ajoi. Näin ei kuitenkaan eduskunnan päässä haluttu tehdä. Herroilla on herrojen kiireet, ja kaikei ne päättyvät, kun miljardien yritystuet on nyt saatu jaettua. Ihmiset saavat odottaa rahoja ainakin syyskuulle. 75 euron veroton tuki henkeä kohden on totta kai merkittävä ja tulee vaikkapa monessa koulunsa aloittavan lapsen perheessä kipeään tarpeeseen.

Tässä hallituksen esityksessä on kuitenkin yksi isompi valuvika, joka eduskunnan on ehdottomasti korjattava. Suuri joukko iäkkäitä monisairaita ja vammaisia uhkaa jäädä korvauksen ulkopuolelle. Tämä koskee myös suurta osaa omaishoitajakotitalouksista. Nämä ryhmät ovat olleet kevään aikana toimeentulotuen asiakkaita, saaneet tukea muun muassa lääkkeisiin ja sairauskuluihin. Tarve tukeen on kuitenkin syksyyn mennessä voinut loppua, kun omavastuut ovat täyttyneet. Tämä sairaiden ja iäkkäiden koronariskiryhmä on kärsinyt kaikkein eniten viruksesta ja eristämispolitiikasta. He eivät saisi tällä esityksellä mitään.

Toinen väliinputoajaryhmä tässä esityksessä ovat ne toimeentulotukiasiakkaat, jotka saavat veronpalautusta elokuusta alkaen — varsin moni voi veronpalautusta saada. Veronpalautus vyörytetään toimeentulotukilaskelmiin usean kuukauden ajaksi, ja oikeutta toimeentulotukeen ja tähän epidemiakorvaukseen ei siten muodostu.

Arvoisa puhemies! Esitystä on korjattava eduskunnassa niin, että myös nämä mainitsemani ryhmät voivat epidemiakorvauksen muodossa tai toisessa saada. — Kiitoksia.

18.20 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvio sisältää, niin kuin monet ovat todenneet, paljon hyviä määrärahoja ja esityksiä, ja kokonaistilanne on niin vaikea, että on tarpeen panostaa monella tavalla niihin ongelmakohtiin, mitä yhteiskunnassa on nimenomaan tässä tilanteessa. Tämä on kuitenkin historiallisen suuri lisäbudjetti, ja se merkitsee silloin sitä, että kun tuloja ei löydy, niin velalla on kaikki katettava.

Tämä viimeaikainen keskustelu valtion velkaantumisesta on vakava asia. Siitä on käytetty vähän liiankin kevyitä ilmaisuja julkisuudessa edustajienkin toimesta. Kyllä velanotossa aina pitää olla huolellinen ja tarkka, ja ennen kaikkea niiden varojen käytössä, jotka yhteiseksi velaksi otetaan. Siksi esimerkiksi tämä EU:n rahasto on tuomittava hanke. Sinne Etelä-Eurooppaan meidän ei tule lähettää velkarahojamme.

Suuri kysymys ja asia tässä lisäbudjetissa on kuntatalous. Kuntaliiton laskelmien mukaan tänä vuonna korona aiheuttaa 1,8 miljardin ja ensi vuonna 1,7 miljardin aukon kuntatalouteen tulojen menetyksinä ja menojen kasvuna. Hallitus on tähän lisäbudjettiin sisällyttänyt 1,4 miljardia kunnille. Se ei tule riittämään. Esimerkiksi meillä Jyväskylässä laskelman mukaan menetykset, aukko kaupungin taloudessa, ovat tänä vuonna vajaat 50 miljoonaa euroa ja niihin saadaan hallitukselta 23 miljoonaa euroa eli puolet.

Nyt onkin vedottava hallitukseen vahvasti, että sen lisäksi, että kaikki muut toimenpiteet kuntatalouden helpottamiseksi — säädöspohjan ja niin edelleen tarkistamiseksi, vel-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

voitteiden vähentämiseksi — ovat välttämättömiä, tarvitaan tänä vuonna vähintään toinen paketti, jolla voidaan turvata se, että ensi syksynä kunnissa ei jouduta tekemään valtavia tuloveron korotuksia. Verotuksen korottaminen kunnissa iskee ihan samalla tavalla työllisyyteen, elinkeinotoimintaan, ihmisten ostovoimaan, ja sitä kautta se kiertyy taloudelle tappioksi samalla tavalla kuin kaiken verotuksen osalta. Eli vetoan vahvasti siihen, että kuntatalouden tilanne on hallituksen listalla myös jatkossa.

18.23 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on antanut paljon kritiikkiä tälle lisätalousarviolle. Sitä on sanottu muun muassa päämäärättömäksi. Keskustalla on kuitenkin aivan selvä päämäärä, kuten koko hallituksella. Tavoitteena on lisätä suomalaisten hyvinvointia, vahvistaa toimeentuloa sekä turvata julkisen talouden ja ennen kaikkea myös ympäristön kestävyys. Tie, jolla tämä voidaan saavuttaa, on yhteiskunnan uudistaminen. Keskusta on valmis tekemään rohkeitakin uudistuksia, joilla kivuliaiden leikkausten ja taloutta näivettävien veronkorotusten tarve olisi mahdollisimman vähäinen. Uudistuksilla pidetään Suomi elinvoimaisena nyt ja tulevaisuudessa.

Myös koko hallitus lähtee siitä, että tehdään ensisijaisesti rakenteellisia uudistuksia, ja näitä rakenteellisia uudistuksia ovat monet asiat, erityisesti työllisyystoimet, menojen kasvun hillitseminen, ja tärkein uudistus tulee totta kai olemaan sote-uudistus. Se tulee lisäämään myös julkisten palveluiden tuottavuutta. Olennaisia tulevaisuudessa tulevat olemaan myös palkkamallit sekä muut suomalaisen työn kilpailukykyä lisäävät toimet. Hallitus toteaa, että uusien työpaikkojen luominen on entistäkin tärkeämpää. Osana kestävyystiekarttaa hallitus sitoutuu asettamaan syksyn budjettiriihessä uuden työllisyystavoitteen, joka on suurempi kuin alkuperäinen 60 000.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus aikoo kiistatta nostaa kunnianhimon tasoa. Tämä onkin välttämätöntä, koska työllisyystoimissa on merkittävä potentiaali kestävyysvajeen pysyvään pienentämiseen.

18.25 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän edustaja Kankaanniemeä, että käytti puheenvuoron, niin että ennätin vielä tänne saliin pitämään oman puheenvuoroni. Tuli pyytämättä ja yllättäen tämä nopeus.

Arvoisa puhemies! Täällä on käyty ansiokasta keskustelua koko päivän ajan. Opposition suunnasta on tullut kritiikkiä sen suhteen, että ei mennä tulevaisuuteen eikä tällä lisätalousarviolle luoda pohjaa tulevaisuuteen. Mutta, arvoisa oppositio, 4 800 korkeakoulu- paikkaa, aloituspaikkaa, lisäpaikkaa. Se on merkittävä satsaus siihen, että tässä maassa on osaamista entistä enemmän tulevaisuudessa. Nimittäin kun nyt lähdetään täältä pohjalta ylös, niin me tarvitsemme niitä osaajia, ja kiitänkin hallitusta siitä, että sivistyksen ja edistyksen lippu on liehunut tässä neljännessäkin lisätalousarviossa voimakkaasti.

Arvoisa puhemies! Se, minkä takia halusin tulla tänne saliin pitämään puheenvuoron: Edustaja Kivelä ansiokkaasti toi tuossa esille tämän ilmastorahaston ja sen pääomittamisen 300 miljoonalla eurolla. Toitte esille sitä ja toivoitte, että nämä miljoonat ohjattaisiin ekologisesti kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin, ja minä halusin tulla tänne tuomaan niitä hyviä tavoitteita. Nimittäin sangen suunnattomasti olen miettinyt sitä, kun viimeksi esimerkiksi kyselytunnilla tuotiin esille sellutehdasinvestointeja ja tuotiin vain yksi investointikohde, joka on tulossa tulevaisuudessa, eli tämä Kemin biotuotetehdas. Täytyy muistaa, että myös maakunnissa — Kainuussa Paltamon KaiCell Fibers, Itä-Lapissa Kemijärven Boreal Bioref — on potentiaalisia kohteita, millä me saamme tätä kestävästä ilmastotyö-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

tä eteenpäin. Nimittäin minä toivoisin, että kuitupuu, mikä kasvaa tuolla maakunnissa, jatkojalostettaisiin mahdollisimman lähellä, ja kaikkien näiden tulevien tehdashankkeiden tulisi olla samalla viivalla, ja näin ollen pidettäisiin huolta siitä, että niin sanotusti tämä hiihdelijälänsä olisi mahdollisimman lyhyt.

Arvoisa puhemies! Tämän halusin tuoda esille ihan sen takia, koska nämä ovat niitä vientivetureita, millä me saamme tähän kansantalouteen lisää tuloja vientiteollisuuden kautta, ja sitä kautta, edustaja Kankaanniemi, tällä tullaan pitämään huolta siitä, että valtion kassaankin tulee rahaa ja sitä kautta kuntataloudetkin tulevat hyötymään niin verotuloina kuin myös muina lisähyötyinä.

18.28 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kettuselle. Oli tietysti ilo, että sain olla avuksi tässä, että puheenvuoro tuli pöytäkirjoihin, ja tärkeitä ajatuksia esititte.

Opiskelupaikat, jotka mainitsitte, ovat todella hyvä satsaus tulevaisuuteen, siitä kiitokset. Mutta ne työllisyystoimenpiteet vielä huutavat ja odottavat vuoroaan. Missä ne viipyvät? Hallitus on vuoden istunut, ja positiivisia toimenpiteitä ei ole ollut. Enemmän ne ovat olleet sinne huonompaan suuntaan. Tämän tilanteen, mikä nyt on, eli koronan aiheuttaman kriisinhän pitäisi inspiroida hallitusta voimakkaasti lisäämään panostuksia nimenomaan työllistämiseen koko maassa, mutta ei tapahdu, ei tule, ei näy. Miksi näin? Sitä peräänkuulutan.

Sitten toinen kysymys on se, että esimerkiksi sinne EU:n elvytysrahastoon hallitus näyttää olevan valmis viemään rahaa miljardimääriin. Sitä odotetaan tuolla maakunnissa, suomalaisissa maakunnissa, yrityksissä, missä luodaan näitä, ovat ne sitten vihreitä tai punaisia työpaikkoja, mutta tuottavia työpaikkoja kuitenkin, ja nimenomaan yksityissektorilla. Jotta niitä syntyy, pitää tehdä myös työelämän uudistuksia, ja kyllä keskustalle täytyy sanoa pieni varoituksen sana: siinä hallituksessa, missä te nyt istutte, ei työelämän uudistuksia saada aikaiseksi. Siellä on jarrumiehiä vaikka kuinka paljon, ja -naisia ennen kaikkea, fiksuja ihmisiä, mutta ideologia sitoo. Vapautukaa siitä ja tehkää niitä uudistuksia, mitä pitää nyt tehdä.

Samaa mieltä olen siitä, että vientiteollisuuden edellytysten parantaminen — esimerkiksi juuri tämän meidän arvokkaimman luonnonvaramme, puun, hyödyntäminen ja sitä kautta vientitulojen saaminen — on aivan avainkysymys. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] Siinä tuen edustaja Kettusen ajatuksia erittäin lämpimästi. Mutta missä ne teot? Enemmän täälläkin on suojelualueitten lisäämiseen rahaa ja ajatuksia kuin siihen, että tätä meidän metsäteollisuutta edistettäisiin. Suojelu ajaa liikaakin yli.

Tietysti — kun edustaja Hoskonen tuli paikalle — turpeestakin voisi mainita, että sitä ollaan nyt ajamassa voimalla alas tietämättä, mitä tilalle, ja ei ole kyllä kovin viisasta ja vastuullista politiikkaa sekään. Esimerkiksi EU:n korvaukset Keski-Suomen ja Pohjanmaan turveteollisuuden tuotannolle näyttävät jäävän saamatta kokonaan, kun rajaukset on tehty näin. Vetoan, että hallitus hoitaa tämänkin epäkohdan kuntoon.

18.31 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Nyt kun täällä avautui tällainen mahdollisuus vielä kommentoida — lista meni tosiaan aika nopeasti — niin otan vielä toisen puheenvuoron.

Minusta on hienoa, että edustaja Kettunen nosti esille tämän ilmastorahaston, joka tähän Vaken alaisuuteen tulee, tai hän siis kommentoi sitä, kun itse nostin sen esille. Peräänkuu-

lutin siinä, että kun katsomme niitä 300:aa miljoonaa euroa, niin tässä vaiheessa on tavaltaan hankala todeta, onko tämä merkittävä, iso ja hyvä panostus ilmastotoimiin, koska on tosiaan vielä tämä epävarmuus siitä, miten nämä rahat sitten kohdentuvat, minkälaisiin hankkeisiin. Toki itse ainakin haluan ja toivon, että me voimme täällä ylpeästi sanoa, että tämä on nyt tässä lisätalousarviossa erittäin merkittävä panostus.

Mutta tässä on tosiaan huolena se, että meidän pitää varmistaa, että ne ilmastotoimet ovat myös aidosti kestäviä. Eli huolena on esimerkiksi nämä biotaloushankkeet. Tämä ei ole minun keksimäni kritiikki, vaan tämä on laajasti suomalaisessa keskustelussa jaettu kritiikki, jota ovat esittäneet erilaiset asiantuntijatahot ja esimerkiksi ympäristöjärjestöt. Eli kannetaan huolta siitä, että jos hallitus tukee erilaisia ympäristön kannalta haitallisia hankkeita ja varsinkin, jos se tuki tehdään sitten ilmastotoimien nimissä, niin eihän se ole millään tavalla hyväksyttävää.

Esimerkiksi kansliapäällikkö Hetemäen työryhmäkin nosti minusta asiallisesti esille sen, että ”merkittävälläkin työllisyydellä tukevalla hankkeella ei saisi olla huomattavia kielteisiä vaikutuksia ilmastoon, luonnonvarojen käyttöön tai luonnon monimuotoisuuteen”. Itse jaan tämän ajatuksen tässä maailmantilassa, ja esimerkiksi tämän suuntaisesti on myöskin lausunut ympäristövaliokunta, jossa on jopa keskustalainen puheenjohtaja ja jossa meillä on hallituskokoonpanolla tätä ajatusta viety eteenpäin. On erittäin tärkeää, että me löydämme yhteisymmärryksen siitä, että me teemme oikeasti vaikuttavia ilmastotoimia, ja uskon, että se on kuitenkin loppujen lopuksi meidän kaikkien yhteinen etu. Vaikka täällä nyt esittäisimmekin erilaisia näkemyksiä, niin loppupeleissä tämä on meidän yhteinen tavoitteemme, ja tähän hallitus on tietenkin sitoutunut, kuten me tiedämme hyvin, hallitusohjelman kautta.

18.34 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kivelä, huoli pois — edustaja Kivelä, huoli pois. Nimittäin ensinnäkin näillä biotuotetehtailla on työllistävä vaikutus siinä vaiheessa, kun näitä rakennetaan. Tietenkään tänä päivänä tällainen tehdas ei välttämättä työllistä tuhansia ihmisiä, pelkkä tehdas — suorina työpaikkoina tulee useita satoja työpaikkoja — mutta sitten välillisesti puhutaan tuhansista työpaikoista. Ja se, minä takia minä haluan tuoda tämän aika voimakkaastikin esille, johtuu siitä, että nämä biotuotteet ovat osa sitä ratkaisua kysymykseen, miten mennään fossiilitaloudesta kohti biotaloutta. Me olemme nähneet Norjan kaltaisesta maasta, minkälaisen vaurauden nämä fossiiliset tuotteet ovat tuoneet, ja me olemme menossa siihen, että nämä biotuotteet tulevat nostamaan meille tähän maahan vaurautta. Nimittäin nämä sellutehtaat eivät tulevaisuudessa tee pelkästään sitä niin sanottua bulkkisellua, vaan mennään korkeamman jatkojalostuksen tuotteisiin, mennään liukoselluun, mitä esimerkiksi tänä päivänä Enocell Uimaharjussa Pohjois-Karjalassa tuottaa. Tulevaisuudessa minä tulen — ja me tulemme — näkemään sen, että mennään sellaisiin tuotteisiin kuin nanosellu ja mikrosellu, jotka tulevat syrjäyttämään jopa teräksen jossain vaiheessa, jos suomalaiselle innovaatio-, tutkimus- ja kehitystoiminnalle annetaan rahoitusta ja uusia avauksia.

Edustaja Kankaanniemi, maakunnat kiittävät hallitusta tänä päivänä siitä, että monenlaisiin kohteisiin löytyy rahoitusta etenkin infrahankkeitten osalta. [Toimi Kankaanniemi: Velkaa!] Näillä totta kai on työllistävää vaikutusta tiettyinä aikoina, ja juuri tässä ajassa tulee näihin infrakohteisiin satsata, koska sitä teollisuutta vielä — kiitoksia maan hallituksen — on maakunnissa, ja tämä hallitus haluaa luoda pohjaa sille, että se teollisuus kehittyy ja voi hyvin. Ja haluan vielä tuoda sen ilmastonäkökulman tähän, että aina, jos raaka-aineita

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

on jossain, ne raaka-aineet jatkojalostetaan lähellä niitä raaka-ainevarantoja. Ei ole mitään järkeä kuskata satoja kilometrejä aineita, koska meidän haluamme hiilijalanjälkeä hillitä.

18.36 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kettunen puhui viisaasti, ja samassa hengessä ajattelin vielä jatkaa, ehkä osin intoutuneena edustaja Kankaanniemen puheenvuorosta. Totesitte aiemmin jotakuinkin niin, että työllisyystoimia ei ole nähty tai tehty ollenkaan. Koen tarpeelliseksi vielä toistaa, että hyvin monet tässä lisätalousarviossa tehtävät ja jo aiemmin tehdyt toimet — panostukset koulutukseen, tutkimukseen, liikennehankkeisiin, infraan laajemmin ajateltuna — kyllä palvelevat myös työllisyyttä, kasvua ja työllisyyttä. Ja toki tietysti myös se, uskallan sanoa, massiivinen yritysten tukeminen, jota nyt koronakriisin aikana ollaan tehty — eihän sitä olla tehty syyttä suotta, vaan siksi, että pystyttäisiin pitämään kiinni työpaikoista mahdollisimman hyvin. Eli kyllä ne toimet ovat myös olleet työllisyyttä ja kasvua tukevia.

Mutta sitten tästä vientiteollisuudesta haluan vielä lisätä sen, että Suomi elää ulkomaankaupasta ja näin tulee varmasti olemaan myös tulevaisuudessa, ja uskoakseni se kyllä vaatii myös yhteistä eurooppalaista koordinoitua elvytysratkaisua. Siksi on tärkeää, että Suomen hallitus nyt osaltaan sitäkin aktiivisesti neuvottelee. Itselläni oli mahdollisuus tutustua sellaiseen komission tekemään arvioon siitä, miten eri EU-maille käy, jos tämä taantuma pitkittyisi, syvenisi ja joutuisimme tällaiseen vaikeampaan lamaan, ja kyllä se valitettavasti siltä näyttää, että Suomi olisi tällaisena ulkomaankaupasta vahvasti elävänä maana niiden maiden joukossa, jotka eniten kärsisivät siitä, jos tällainen lama pitkittyisi ja syvenisi. Eli siksi on tärkeää, että Eurooppa, Euroopan unioni ja sen jäsenmaat pystyvät löytämään kestävä, yhteisen, koordinoitun tavan elvyttää ja palata kasvun ja työllisyyden tielle.

Ilmastorahastosta ja, voisiko sanoa, kestävästä uusista ratkaisuista täällä on jo puhuttu niin ikään viisaasti. Ehkä en mene siihen enää sen syvemmälle tässä vaiheessa, mutta totean vain sen, että Suomessahan on tehty tähän liittyen jo hyvää työtä aiemmin, ja tällä kestävä kasvun tiellä tulee niin ikään jatkaa.

18.39 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti edustaja Kankaanniemi innoitti montakin meistä puhumaan yllättävällä puheenvuorollaan.

Tuossa debatissa otin jo kantaa näihin työllisyysvaikutuksiin, ja kuten todettu, tässä lisätalousarviossa on paljon asioita, joilla on nimenomaan vipuvarsivaikutus työllisyyteen eli on tarkoitus luoda niitä pysyviä työpaikkoja, mitkä tulevat sinne yrityksiin ja sitä kautta työllistävät sitten pitkällä aikajänteellä koko Suomessa.

Täällä oli muun muassa tähän infraan liittyviä hankkeita useita, ja itse pidän jotenkin ousena, että sitä infraa on nyt vähätelty ja sanottu, että se on siltarumpupolitiikkaa — tai nimenomaan puhutaan, että se on politiikkaa. Kuinka infra voi olla politiikkaa, jos mietitään, että 5 000 kilometriä päällystetään Suomen teitä, kaksi kertaa Suomi päästä päähän päällystetään? Tai miten on politiikkaa se, että rakennetaan infraa just sinne metsäteollisuushankkeisiin, että saadaan kannolta se puu sinne teollisuuden pariin — parhaimmillaan muutettua jopa kankaaksi, niin kuin täällä puhuttiin, että ei kaikkea puuta todellakaan panna minnekään uuniin tai hakkeeksi. Infraa tarvitaan nimenomaan siihen, että me saamme kulkemaan sen maidon ja malmin ja puun siellä tiellä. Sen politisoiminen minusta on erittäin halveksittavaa.

Siellä oli Makeran rahoitusta — kaikki, ketkä metsästä ymmärtävät, tietävät, kuinka tärkeä Makera on. Siellä oli Suomen Malmijalostukselle pääomitusta. Puhutaan paljon, että sähköautot ovat tulevaisuus, mutta kun ne tahtovat käyttää akkuja ja akkujen mineraalit ovat siellä maan alla. Siihen tarvitaan kaivosteollisuutta.

Kaiken kaikkiaan täällä on semmoinen tunne tullut viime päivinä, että täällä halutaan ohittaa kaikki se hyvä ja kaivellaan sitten joitakin puutteita tai lähdetään spekulimaan sillä, että ollaan tehty vääriä päätöksiä.

Sitten jos puhutaan tästä biotaloudesta: Täällä sanottiin, että se ei olisi välttämättä niin kestävä asia, mutta itse olen kyllä tästä täysin eri mieltä. Toki voi vaikuttaa sekin, että olen itse koulutukseltani metsätalousinsinööri ja saanut leipäni sieltä metsistä, mutta tulen myös metsämaakunnasta Pohjois-Karjalasta, joka on tunnettu koulutuksesta, osaamisestaan ja kaiken kaikkiaan metsäklusterista. Pohjois-Karjala valittiin nyten tällä viikolla Suomen viidenneksi Hinku-maakunnaksi, mikä tarkoittaa sitä, että me olemme tehneet 2000-luvun töitä sen eteen, että me olemme saaneet kunnat tekemään yhteistyötä ja olemme saaneet sitä meidän hiilijalanjälkeä alaspäin Pohjois-Karjalassa. Se osoittaa minun mielestäni erittäin hyvin sen, että nämä eivät ole missään nimessä toisiaan pois sulkevia asioita. Siinä, että on metsäteollisuutta ja halutaan tehdä tulevaisuuden metsien eteen töitä, ei ole pois sulkeva asia se, että halutaan myös hiilineutraalisuutta. Meillä on erittäin kovat tavoitteet siinä omassa maakunnassamme, ja olemme toteuttaneet niitä hyvin.

Tästä voin kertoa esimerkkinä omasta kotikaupungistani Outokummusta sen, että meillä oli aikaisemmin siellä tällainen Miilu-voimala, mikä käytti polttoöljyä, ja kun tehtiin se päätös, että Miilu siirtyi polttoöljyltä pois puuhakkeelle, niin Outokummun alueella 60 prosenttia päästöt vähenivät sillä yhdellä päätöksellä. Päätökset tapahtuvat kunnissa, ne tapahtuvat maakunnissa, ja näillä kunnallisilla päätöksillä voi olla tosi iso kokonaismerkitys [Puhemies koputtaa] tälle hiilineutraalisuustavoitteelle.

18.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarviokeskustelu on ollut mielenkiintoista, ja toivoisin kuitenkin, että tosiasiat tunnustetaan. Otetaan energia-asiat ensinnä, kun täällä on määrärahoja teiden parantamiseen, ratojen parantamiseen.

Aivan kuten edustaja Huttunen puheenvuorossaan hyvin totesi, niin kaikki nämä määrarahat, mitä sinne on sijoitettu, palvelevat aivan varmasti Suomen kansantaloutta. Puheet siitä, että suomalainen metsien hakkuu tuhoaisi monimuotoisuutta taikka olisi metsien tuho: Katsokaapa Saksaa, hyvät ystävät. Miksi esimerkiksi hallituspuolueen sisältä jatkuvasi polemisoimaan sitä? Suomen metsien tilanne on parempi kuin koskaan Suomen historian aikana. Saksassa, joka on ehkä jonkun edustajan ihannevaltio, on vanhat metsät jätetty hoitamatta ja niitä ei ikinä hoidettu. Mitä niille viime kesänä kävi? 80 miljoonaa mottia metsiä kuoli pystyyn. Sekö on monimuotoisuutta? Tai sitten taimikot, jotka ovat valtavan ylitihedät, hoitamattomina olleet vuosikymmeniä. Nekin kuolivat pystyyn sienitauteihin. Tämähkö on sitä monimuotoisuutta?

Jos me haluamme ilmastomuutosta hoitaa oikeasti ja lopettaa sen höpöttämisen, niin meidän on pidettävä metsät kunnossa, koska tutkimusten mukaan — ihan kiistattomien tutkimusten mukaan, ei minkään plasebotutkimusten mukaan, mitä Sitra tekee, esimerkiksi turpeesta nyt julkaisi täyttää huuhaata valtion rahoilla — jos me oikeasti tutkimusta uskomme, hyvin hoidettu terve metsä kestää myös ilmastomuutoksen. Saksan mallin mukaan vanha metsä, hoitamaton metsä ei kestä ilmastomuutosta. Tätäkö me haluamme? Suomen metsien hakkuumäärä viime vuonna oli reilusti 70 miljoonaa mottia, tänä vuonna jää

johonkin 65:een. Meillä hakkuusäätö tänä vuonna on melkein saman verran kuin mitä meillä hakataan, elikkä suurin piirtein menee puoliksi ja puoliksi. Eli meillä ei vaaraa ole.

Jos me haluamme korvata fossiilista energiaa uusiutuvalla, meidän on pidettävä metsistä huoli, poltettava turvetta siinä seassa. Ajatelkaapa tällä hetkellä, mikä on todellinen uhka Suomen kansantaloudelle: tämä politiikka, millä ajetaan turvetta alas kaikin käytettävissä olevin keinoin. Koettakaapas katsoa tullitilastoja. Jos ei edustaja Kivelä esimerkiksi minua usko, niin kaivakaapa tullitilastot esille. Millä korvautuu suomalainen turve? Suomalaisella kuitupuulla, jota poltettiin viime talvena miljoonia kuutioita. Nyt on menossa puukauppa hurjaa vauhtia. Voimalaitokset ostavat kuitupuuta, joka viedään suoraan ei sellutehtaalle eikä sahalle, vaan se menee polttoon. Elikkä täällä tapahtuu se, mitä hallitusohjelmassa nimenomaan kielletään, että arvopuuta ei polteta. Miksi tähän ei puututa?

Ja toinen asia. Kaikki se turve, mikä jätetään kotimaassa käyttämättä, korvautuu Venäjältä tulevalle hakkeella. Kysyn teiltä, arvoisat kansanedustajakollegat: kuinka moni teistä haluaa, että Suomen energiapolitiikka ottaa sen valtavan riskin, mikä liittyy ulkoa tulevaan energiaan? 80 prosenttia energiasta tulee jo nyt ulkomailta. Jos meillä loppuu venäläisen hakkeen tulo, kun siellä joku ongelma sattuu, niin miten meille sitten käy? Miettikää, hyvät ystävät, mitä te puhutte. Ei se ilmastonmuutos voi olla vain höpinää, vaan pitää siellä olla faktaakin pohjalla.

18.45 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustaja Hoskoselle ansiokkaasta puheenvuorosta. Mieluummin se puu käytetään ja jatkojalostetaan mahdollisimman voimakkaasti kuin että se poltetaan.

Mutta näihin työllisyystavoitteisiin. Opposition suunnalta edustaja Kankaanniemi kysyi, mitä on saatu aikaiseksi. Näen merkittävänä sen, että maakunnallinen työllisyyskokeilu lähtee käyntiin. Maakunnallinen työllisyyskokeilu. Edustaja Kankaanniemi, opposition suunnaltahan on tuotu sitä esille, että tämä vain lisää julkisen talouden taakkaa. Näen sen vähän toisella tavalla. Nimittäin tulen Kainuusta ja Kuhmosta, ja meillä on ollut pitkään, vuodesta 2013, työllisyyskokeiluhankkeita kunnassa. Ja tällä on työllistetty. Aina puhutaan, että tämä on tempputyöllistämistä ja työllistetään vain pieniin yhdistyksiin / julkiselle sektorille, mutta meillä kuitenkin noin 40 prosenttia näistä kuntakokeilun työllisistä on työllistynyt yksityisiin yrityksiin, ja minun mielestäni se on aika merkittävä asia. Ja tätäkin pitää kehittää.

Mutta sitten, kun mennään vielä tuonne maakuntiin — niin kuin tässä edustaja Huttunen toi esille biotalouden, metsätalouden — siellä on geotaloutta, tosiaan malminjalostusta, siellä on maataloutta, joka pitää huolta siitä, että tämä maa pysyy raiteillaan ja menee eteenpäin. Kyllä nämä kriisiajat osoittavat sen, että Suomessakin tulee edistää ja pitää huolta siitä, että kotimainen ruuantuotanto on jaloillaan myös kriisin aikana.

18.47 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Myönnän sen, että kaikki määrärahat työllistävät — osa virkamiehiä jonkin verran, ja kyllä varmaan Ähtärin pandojenkin määräraha jotakin työllistää, ja näin ollen voidaan vedota siihen, että koko lisäbudjetti työllistää. Mutta työllistääkö se pysyviä yksityisen sektorin tuottavia työpaikkoja? Julkista sektoria tarvitaan, koska yksityinen ei pelaa, jos ei ole hyvät palvelut ja järjestelmät pelaa. Mutta meidän kilpailukyky on siitä kiinni nyt, ja tulevaisuudessa vielä enemmän, miten meidän yksityinen sektori pärjää kilpailussa, kovassa kilpailussa, ja siitä olen huolissani. Joku työllisyyskokeilu ei kyllä yksin riitä siihen. Tarvitaan työelämän reiluja uudistuk-

sia. Ne tulee tehdä kolmi- tai mielellään nelikantaisesti niin, että yrittäjätkin ovat siinä mukana, ja hallitusvetoisesti niin, että ne viedään myös loppuun asti. Mutta kun siihen ei valitettavasti näytä tulevan mitään tuloksia, niin siihen olen tässä puuttunut hyvin voimakkaasti. Eli odotan, että erityisesti keskusta pitää kiinni siitä, että työelämää kehitetään.

Toinen tekijä taloudelle, joka ei ole määrärahoista kiinni, on toki verotus. Eli verotuksen painopisteen siirtäminen niin, että työn ja yrittämisen verotus kevenee ja saadaan sitä kautta elinvoimaa yrityksiin ja verotuloja kertaautumaan.

Täällä on puhuttu ilmastorahastosta. Ainakin minulle on hyvin epäselvää, mihin sitä todella tullaan käyttämään. Se on tavattoman tärkeä kysymys, että sillä ei tehdä mitään huuhaata, vaan todella vakavaa työtä suomalaisen elinkeinoelämän hyväksi. Siinä on samanlainen vaara kuin tuossa EU:n elvytysrahastoasiassa, josta te ette uskalla puhua mitään, [Hannu Hoskonen: Minä puhun kyllä!] koska häpeätte sitä, mutta ymmärrän sen. Ne ovat sellaisia rahareikiä, joista on helppo jakaa tuolla jossakin pimennossa isoja summia sinne, mihin poliittisesti ja ideologisesti halutaan — ja halua näyttää olevan.

Sitten mitä tulee infraan, niin totta kai myönnän, että infra on äärettömän tärkeä, esimerkiksi liikennehankkeet. Tulen sieltä Äänekosken läheltä ja tiedän, että kun siellä tehtiin tämä valtava investointi, että koko sen lähialueen tiestö pantiin kuntoon, niin se oli ehdoton edellytys sille, että tehdas saa sen puumäärän, mitä se tarvitsee. Onneksi siellä ei ole suojeltu niitä kaikkia metsiä, vaan sitä puuta saadaan. Tässä olen hyvin samoilla linjoilla kuin edustajat Hoskonen ja Kettunen. Fossiilisista polttoaineista on totta kai pyrittävä pois, mutta ei millään tukimekanismeilla eikä veronmaksajien varoilla, vaan se tehdään kannattavaksi muutoin, ja siinä onkin työmaata.

18.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Kankaanniemi minua suorastaan kehotti ottamaan kantaa tähän Euroopan unionin elvytysrahastoon, niin otanpas nyt. Olen sanonut sen monta kertaa, mutta sanon vieläkin kerran: en ole järjestömämpää esitystä vielä kuullut kuin se on. Eihän siinä ole päätä eikä häntää. Ensinnäkin se rikkoo Euroopan unionin perussopimuksia, jotka Suomi on hyväksynyt Lissabonin sopimuksen nimellä. Se rikkoo nimenomaan sen liittymissopimuksen. Se rikkoo Euroopan unionin omat säännöt. Ja sitten se vielä kaiken lisäksi on taloudellisesti täysin järjetön, jos me joudumme maksamaan näillä näkymin sinne 12 miljardia suurin piirtein ja saisimme sieltä 5 miljardia. Toivon hartaasti, arvoisa rouva puhemies, että tällainen talousajattelu ei Suomessa leviä. Eihän siinä ole päätä eikä häntää maksaa 12 miljardia ja saada sieltä takaisin viisi. Kun tänä päivänä Suomen luottoluokitus on kuitenkin niin hyvä, että saamme jopa miinuskorolla suoraa lainaa maailman rahamarkkinoilta, niin minkä tautta me sitoutuisimme semmoiseen rahoitusjärjestelmään, joka on aivan järjetön, ja otamme valtavan riskin sitten siitä, mitä sen jälkeen Euroopan unionille tai eurolle tapahtuu? Jos eurolle käy huonosti ja jos me olemme sitoutuneet siihen järjestelmään sillä keinoin, siitä voi tulla valtavia taloudellisia seurauksia, joidenka suuruutta emme tänä päivänä pysty edes kuvittelemaan. [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!] Eli ei missään nimessä tällaisiin pidä lähteä mukaan. Se on sitä paitsi Suomen perustuslain vastainen, kun se loukkaa meidän budjettisuvereniteettia, ja siihen ei pidä mennä. Toivon, että tässä talossa se järki löytyy.

Sitten näiden biologisten tosiasioiden äärelle: Kun luonnontieteistä puhutaan, niin metsien hyvinvointi on puhtaasti meidän hiilinielu. Meillä suurempia muita hiilinieluja ei ole. Jos metsät voivat hyvin, se hiilinielu toteutuu. Jos ne voivat huonosti, ei toteudu. Elikkä hoidetaan niitä metsiä, uudistetaan niitä metsiä, harvennetaan niitä metsiä ja pidetään ne

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

kunnossa. Sillä tämä maa elää. Sillä tämän maan elintaso on rakennettu viimeisten sadan vuoden aikana, ja se rakennetaan vielä... [Toimi Kankaanniemi: Oikein!] Nyt kannattaa kaikkien, jotka vastustavat metsien käyttöä muistaa, että tällä hetkellä Suomen kansantaloudessa ainoa vientiala, joka toimii todella hyvin, on metsäteollisuus. Katsokaapa viime vuoden taloustulokset, mitä suuret yhtiöt UPM, Stora Enso ja Metsä Group tekivät. Huolimatta valtavasta lamasta tuli hyviä tuloksia ensimmäisellä kvartaalilla, ja kohta saamme tietoon toisen kvartaalin tulokset. Ne voivat edelleen hyvin.

Otetaan esimerkki, arvoisa rouva puhemies, lopuksi vielä edustaja Kettusen kotipaikkakunnalta Kuhmosta: Katsokaapa, miten todella nerokas järjestelmä on. Siellä Kuhmon saha sahaa muun muassa valtion metsistä tulevaa pienimittaista puuta, tukkia ja järeämpää kuitupuuta. Siitä tehdään sahatavaraa ja kuivataan siinä sahalla, minkä jälkeen se menee Kuhmoon Elementti Sammon tehtaalle siihen sadan metrin päähän, jossa siitä tehdään puutaloelementtejä ja tehdään puutaloja, ja sitten, mitä sinne jää jätteitä jäljelle, poltetaan lämmöksi ja sähköksi. Kuhmon kaupungille sähköä ja lämpöä jää tuottamaan se tehtaan kuivatusenergia. Tällaisia kun teemme paljon, Suomi voi hyvin. Jos lähemme huimailemaan, meille käypi huonosti.

18.54 Mai Kivelä vas: Arvoisa rouva puhemies! Se iso kuva, joka meidän täytyy ottaa tässä koko ajan huomioon, halusimme tai emme, on se, että ilmastonmuutoksen lisäksi meillä on tämä kuudes sukupuuttoaalto eli luonnon monimuotoisuuden hupeneminen, josta itse ainakin olen todella huolissani, ja uskon, että moni teistäkin on oikeasti huolissaan, koska uskon, että te ette ole voineet välttyä näiltä uutisilta siitä, miten vakava uhka tässä on kyseessä. Olen myös kuullut esimerkiksi ilmastopaneelin puheenjohtajan näkemyksen siitä, että tämä voi olla jopa hankalampi uhka ratkaista, koska ilmastokriisin suhteen meillä on kuitenkin tietyllä tavalla helpompi laskea niitä askelmerkkejä, mutta luonnon monimuotoisuuden hupenemisen suhteen me saatamme päästä sellaiseen tilanteeseen, jossa paluuta yksinkertaisesti ei enää ole ja se kansainvälinen hallinnointi on hankalampaa. Eli tämä on se iso kuva.

Mitä sitten tulee biotalouteen, niin on aivan selvää, että rehellisesti pitää myöntää, että kaikki biotalous ei ole kestävää toimintaa, oli se sitten Suomessa tai muualla. Toki me kaikki haluamme, että se on kestävää, ja esimerkiksi hiilinielujen osalta on ihan selvää, että mitä suuremmat hakkuut meillä on, sitä pienemmät hiilinielut meillä on. Sitten päälle on vielä tämä metsäbiodiversiteetin hupeneminen, joten nämä eivät ole sellaisia asioita, joita voimme vain sivuuttaa sen takia, että ne ovat hankalia tai ne ovat epämiellyttäviä, mutta me olemme näistä keskustelleet viikkokaupalla Säätytalolla, kun olemme hallitusohjelmaa rustanneet, ja me kaikki tiedämme, että ne päätavoitteet tällä hallituksella ovat kuitenkin ilmastokriisin ja luonnon monimuotoisuuden hupenemisen estäminen, eli siihen me olemme sitoutuneita.

Sitten tähän turpeeseen. On ihan selvää, että hallitus ei saavuta ilmastotavoitettaan, mikäli tämä turveasia jätetään käsittelemättä, senhän me kaikki myöskin tiedämme. Eli kun meillä on tämä hiilineutraalisuustavoite 2035, niin me sitten käytännössä luovumme tästä tavoitteesta, jos jätämme turpeen tämän tarkastelun ulkopuolelle. Itse en ainakaan pidä Sitraa huuhaana. Arvostan heitä asiantuntijoina, ja he ovat esittäneet vaihtoehtoja turpeelle. Totta kai tämäkään ei ole mikään helppo asia, mutta nämä ovat asioita, joita meidän tässä kuitenkin pitää tehdä, ja kannatan näitä ratkaisuja, joissa me muutamme meidän alueitamme sellaisiksi, [Puhemies koputtaa] jotka edistävät ilmastokriisin torjuntaa.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

18.57 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu mielenkiintoisesti kulkee politiikkalohkolta toiselle, ja hyvä niin.

Haluan vielä palata eurooppalaiseen elpymisvälineeseen ja sen välttämättömyyteen. Kyllä itse haluan sitä puolustaa ja näen sen täysin välttämättömäksi, en siksi, että se olisi itsetarkoitus, [Hannu Hoskonen: Hyvä!] vaan siksi, että Suomen viennistä 60 prosenttia ohjautuu muihin EU-maihin ja se tarkoittaa, että tuhansien ja tuhansien suomalaisten työpaikka on riippuvainen siitä, miten elvytystoimet muissa EU-maissa onnistuvat ja miten Eurooppa kokonaisuudessaan pystyy palaamaan kasvun tielle. Se ei ole siis itsetarkoitus, mutta se on väline siihen, että Suomessa hyvinvointi jatkossakin voi kehittyä. Nyt tietenkin Suomen hallituksen tehtävä on oman kantansa mukaisesti neuvotella ja löytää ratkaisu, joka on parempi kuin se komission alkuperäinen ehdotus mutta kuitenkin riittävän uskottava ja oikein kohdistuva, jotta välineen alkuperäinen tavoite toteutuu.

Mutta sitten haluan vielä erikseen mainita sen, että olen kyllä iloinen siitä, miten edustaja Kankaanniemi on suorastaan peräänkuuluttanut ja edellyttänyt myös näitä työelämän kehittämistoimia, koska itselleni on tähän asti jäänyt hieman epäselväksi perussuomalaisten näkemys näihin uudistuksiin liittyen, ollaanko valmiita tekemään rakenteellisia uudistuksia, myös työelämän kehittämiseen liittyen. Siksi olen iloinen, että perussuomalaisissakin tätä tahtoa löytyy, ja kannustan myös siellä oman puolueen ja ryhmän sisällä viemään tätä viestiä voimakkaasti eteenpäin. Tämä on eittämättä hallituksen työllistämisen ja hallitusohjelmastakin löytyvä asia. Meidän pitää löytää tapoja siihen, että työllistämisen ja työllistymisen kynnykset madaltuvat ja entistä useammat ihmiset saisivat töitä.

18.59 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Täällä keskusteltiin vähän aikaisemmin EU:n elpymisrahastosta, ja ajattelin itsekkin sanoa muutaman sanan siitä.

Puhemies! EU:n elpymisväline ja korotettu rahoituskehys ovat suuruudeltaan yhteensä noin 1 900 miljardia euroa. Elpymisvälineen osuus tästä on 750 miljardia jakaantuen 500 miljardin avustuksiin ja takauksiin sekä 250 miljardin lainaosuuteen. Suomen kokonaisvastuu elpymisvälineestä olisi noin 13 miljardia euroa lisättynä koroilla ja kuluilla. Netto-menetykset Suomelle olisi järjestelyssä avustusten osalta 4–5 miljardia euroa. Yhdessä aiempien koronakriisiin liittyvien vastuiden sekä finanssi- ja eurokriisien yhteydessä muodostuneiden vastuiden kanssa riskit uhkaavat muodostua Suomen julkisen talouden kannalta liian suuriksi.

Elpymisvälineen rahoittaminen komission ottamilla lainoilla ja niiden takaisinmaksu vuosina 2028–2058 korotetuilla EU-jäsenmaksuilla ja mahdollisilla uusilla varoilla, kuten tuo ilmaisu kuuluu, johtavat niin sanottuun fiskaaliunioniin eli unionin sisäisiin tulonsiirtoihin ja verotusoikeuteen. Tämä vähintäänkin heikentää, kuten täällä edellä muun muassa edustaja Hoskonen on todennut, Suomen budjettisuvereniteettia ja vahvistaa liittovaltiokehitystä, mikä ei ole Suomen kaltaisen pienen EU-jäsenmaan edun mukainen kehityssuunta, ja tämä budjettisuvereniteettiasiaan, sen heikentäminen ja vieminen Suomelta, on myöskin selkeästi perustuslain vastaista.

Rahoituksen kohdentuminen EU-maille on myöskin edelleen tässä paketissa epäselvä. Suurten EU-jäsenmaiden, kuten Saksan ja Ranskan, sananvalta myös rahoituksen kohdentamisessa on tosiasiaa suurin. Rahoituksen kohdentuminen näiden maiden intressien mukaisesti niin sanotuille koheesiomaille Itä- ja Etelä-Eurooppaan ei takaa väitettyjä hyötyjä Suomen teollisuudelle ja viennille. En ymmärrä, kuinka näin voisi edes tapahtua.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Toivonkin, että hallituksella on rohkeutta EU-tasolla tämä elpymisväline torpata, ja viimeistään sitten, kun asia tuodaan tähän istuntosaliin eduskunnan päätettäväksi, eduskunta voi asialle laittaa pisteen. Tämä on todella, todella huolestuttava kehityssuunta. — Kiitoksia, puhemies.

19.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yrttiaholle lämmin kiitos siitä hyvästä analyysistä, mitä hän tuossa äskeisessä puheenvuorossaan todisti, eli että tämä elpymisvälineen laittomuus. Se on ihan selvästi perustuslainvastainen, ja sen, joka ei puhuttani usko, kannattaa tutustua perustuslakivaliokunnan lausuntoon 16/2020, jonka valiokunta antoi tässä pari viikkoa sitten. Lukekaa sieltä ne ponnet. Ne ovat niin selviä, eivät ne vaikeita ole, kun minäkin ne ymmärrän. Todella helppoja. Siellä sanotaan, että Suomen ei tule sopia eikä edistää sellaista järjestelyä, jossa sitoudumme joko lainoihin tai avustuksiin. Aivan selvää suomen kieltä. Minä en ymmärrä, minkä tautta tällaisen ymmärtäminen on niin vaikeaa, kun se on kuitenkin perusoikeudellinen — Suomessa kannattaa muistaa, että perustuslakivaliokunta on tässä maassa ainoa instanssi, joka tulkitsee Suomen perustuslakia. Sitä ei tee Euroopan unioni, eikä sitä tee Suomen hallitus, vaan sen tekee Suomen eduskunnan valitsema perustuslakivaliokunta. Tämä on fakta, ja joka muuta väittää, saa puheensa todistaa oikeaksi.

Mitä tulee vielä turveasiaan, niin sen verran, että tämä nykyinen laskelmahan, jota Sitraakin tukee, perustuu aivan lapselliseen ajatukseen: kun turpeen käyttö loppuu, niin mitään ei tule tilalle. Millä me lämmitämme sitten noin miljoonan ihmisen kodit, koulut, sairaalat, Eduskuntatalon ja monta muuta? Me olemme rakentaneet vuosikymmenten aikana Suomeen koko kaukolämpöjärjestelmän, joka reaaliarvoltaan, jos se uudelleenrakentamisarvolla tehtäisiin, on kymmenissä miljardeissa. Miten edustaja Kivelä aikoo sitten lämmittää kaukolämpöputkissa liikkuvan höyryn? Sitä ei voi täyttää tuulivoimalla, kuten Sitra esittää, että tuulivoimaa lisää. Millä ihmeellä tuulivoimasta tehdään kaukolämpöä? Tehän olette ilmeisesti tekemässä historiaa, jonkun mullistavan keksinnön, joka fysiikan lakien mukaan muuttaa tuulivoiman kaukolämmöksi. Se on mahdotonta. Tämä osoittaa jo Sitran tutkimuksen pelkäksi huuhaaksi, samoin heidän väitteensä siitä, että turvetta käytetään vuonna 2035 ja Suomessa on satatuhatta hehtaaria turvesoita. Mikään tieto ei pidä paikkaansa. Miten te voitte puolustaa sellaista tutkimusta, jonka lähtökohdat ovat pelkkää huuhaata? Kysyn vain, miten Sitran pääjohtaja Jyrki Katainen voi tehdä tällaista, että lähtee tuollaisen tutkimuksen rahoituksen hyväksymään? Käsittämätöntä.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, metsäasiaa sen verran, että jos katsotaan Suomen tämän hetken talouden suurta selkärankaa, se todella on Suomen metsät, koska siihen rakentuu metsäteollisuus ja siihen rakentuu hyvin pitkälti metalliteollisuus. Edustaja Yrttiaho on varmaan siinä asiassa minua paljon parempi asiantuntija, mitä tulee metalliteollisuuteen, mutta kaikki rakentaminen pitkälti on rakennettu sen varaan, että metsäteollisuus toimii. Siellä ovat paperikoneet, siellä ovat metsäkoneet, siellä ovat puunkäsittelylaitteet. Esimerkiksi Kuhmoon rakennettavan uuden sahan, jonka Kuhmo Oy tekee, uuden sahalinjan ja uuden höylälinjan, kaikki laitteet ovat kotimaista työtä, suomalaista metalliteollisuutta, [Jyrki Yrttiaho: Pitää paikkansa!] miljoonien investointi pieneen kuntaan Suomessa — anteeksi, kaupunkiin. [Jyrki Yrttiaho: Kaupunkiin!] — Kaupunkiin, korjaan, anteeksi. — Minkä tautta me emme tätä mahdollisuutta käytä? Jos me emme halua tätä käyttää, niin sitten pitää varautua valtaviin budjettileikkauksiin, ja uskon, että kukaan hallituspuolueen edustaja ei sitä ikinä edes kuvittele.

19.05 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Neljäs lisätalousarvio, 5,5 miljardia — julkinen talous on saatava tasapainoon tulevien vuosien aikana, mielellään vuosikymmenen aikana. Yksi sellainen asia, millä me saamme kansantalouteen lisärahaa, niin kuin tässä on jo aikaisemmin puheenvuoroissa tuotu esille, on se vientiteollisuus.

Niin kuin edustaja Hoskonen tuossa toi ansiokkaasti esille sahateollisuutta, niin kyllä ilmastoviisas sahateollisuus tarjoaa ratkaisuja tähän vähähiilisen yhteiskunnan rakentamiseen. Tosiaan tulen Kuhmosta. Kuhmo Oy saha ottaa raaka-aineensa, sahatavaran, 75 kilometrin säteeltä, ainoastaan 75 kilometrin säteeltä, ja siinä hiilijalanjälki on kuulkaa minimoitu. Ja jos katsotaan vielä lukuja, mitä sahateollisuus on antanut, koko sahateollisuuden tuotanto, Suomesta vientiin, niin liikevaihto on 4 miljardia, viennin arvo lähes 2 miljardia. Tämöisiä teollisuudenaloja pitää edistää. Jos ajatellaan työllisyysvaikutuksia, niitä on 5 900 henkilötyövuotta. Nämä ovat niitä asioita, jotka nostattavat tätä kansantaloutta ja tätä valtiota ylöspäin. Ja tämä on pelkästään sahateollisuuden ala.

Mutta sitten kun mennään tuonne kemiallisen teollisuuden puolelle, mistä tässäkin salissa on tänään tuotu esille tämä Kemian biotuotetehdas, niin haluan muistuttaa siitä, että edelleenkin Kainuussa on tehdasinvestointi menossa, ympäristövaikutusten arviointi pitkällä, Kemijärvellä Boreal Biorefineryn pitkällä. Nämä ovat niitä vientivetureita, jotka tulevat nostattamaan sitä työllisyyttä. Nimittäin kun tehtaita laitetaan pystyyn, niin kuin edustaja Hoskonen toi tuossa esille, ne työllistävät huomattavasti suomalaista metalliteollisuutta ja rakentamista. Ja kun nämä teollisuuslaitokset ovat lähellä raaka-ainevarantoja, niin silloin myös ilmasto kiittää. Olisi aika kohtuutonta, jos kainuulainen kuitupuu kuskattaisiin vaikka Kemiin asti tai Äänekoskelle, sinne edustaja Kankaanniemen suuntaan. Se on liian pitkä matka raakapuulle. [Toimi Kankaanniemi: Totta!] Siinä vaiheessa ilmasto ei kiitä, ja joudutaan kuitenkin niitä ratojakin pitämään kunnossa.

Jotenka, arvoisa puhemies, tässä tuon esille sitä, että nytten, kun ilmastorahastoa on laitettu pystyyn Vaken toimesta, kyllä minä toivoisin sitä tietynlaista kansankapitalismia, kansankapitalismia, missä yrittäjät ja valtio yhdessä voisivat teollisuushankkeita eteenpäin, mikä toisi niitä vaikuttavia työllisyystoimia ja -vaikutuksia, mitä edustaja Kankaanniemi täällä peräänkuuluttaa. Ja minä uskon ja toivon, että hallitus vie näitä eteenpäin.

19.08 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi on ollut kestävyys-harjoitus uusille sukupolville, jotka eivät ole kokeneet sotaa ja sodanjälkeistä maan jälleenrakentamista. Kriisi on osoittanut meille koulutuksen, huoltovarmuuden, omavaraisuuden ja kotimaisen ruuan merkitystä ja maaseudun arvostusta.

Kuten edustaja Kettunen edellä hyvin kuvasi, pidemmällä aikavälillä taloutemme on saatava tasapainoon, kun nyt vielä ratkomme kriisiä, elvytämme ja teemme rakenteellisia uudistuksia. Emme voi elää pysyvästi tulevien sukupolvien kustannuksella ja siirtää verotusta lastemme ja heidän lastensa taakaksi. On katsottava kauemmaksi, yli sukupolvien. Kun ratkomme kriisiä, taloutta tulee samalla oikaista. Siihen tarvitsemme työllisyystoimia.

Yhtenä tärkeänä työllisyystoimena pidän jatkuvan oppimisen uudistusta, joka ratkoo myös osaltaan sitä tilannetta, mikä meillä oli jo ennen koronaa, eli kaikkiin työpaikkoihin ei ollut osaajia, hakijoita. Nyt kun kaikilla ei ole työtä, on tärkeää käyttää tämä aika opiskeluun, ja tähän auttaa myös se, että saamme näitä uusia aloituspaikkoja korkeakouluun. Uusi työ syntyy aloille, joilla tarvitaan korkeakoulututkintoa, ja siksi on tärkeää, että saamme aloituspaikkoja ja ne suuntautuvat muun muassa uuden teknologian

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

alueelle, jolloin saamme uusiin innovaatioihin ja uusiin avauksiin niitä ammattitaitoisia tekijöitä.

Tähän jatkuvaan oppimiseen liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt liikkeelle hankkeita, joissa autetaan ihmisiä oman osaamisen kehittämisessä ja parannetaan tämän osaavan työvoiman saatavuutta ja tuetaan samalla työllistymistä. Kentällä on pulaa esimerkiksi erityisopettajista, joita aletaan kouluttaa uudelleen Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa. Kentällä tarvitaan varhaiskasvatuksen opettajia, jota koulutusta Oulun yliopisto alkaa johtamaan. Oulussa kehitetään myös alueellista osaamiskosysteemiä ja Kajaanissa taas yhden luukun periaatteella jatkuvaa oppimista. Tällaisia avauksia ja hankkeita tarvitaan, että saamme kaikki töihin.

19.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Tämä EU:n elvytyspaketti ei sinänsä tietysti tähän lisäbudjettiin liity, mutta totean kuitenkin, että lämmin kiitos edustaja Yrttiaholle ja Hoskoselle, jotka toivat selkeän kantansa siihen, miten ongelmallinen ja suoraan sanoen Suomen kannalta järjetön asia on kysymyksessä. Se on EU:n perussopimuksen ja Suomen perustuslain vastainen järjestelmä, ja siitä ei mihinkään pääse, mutta saapa nähdä, miten hallitus tässä asiassa menettelee. Siinä menee enemmän rahaa Suomelta kuin tämä lisäbudjetti on kooltaan, eli on kysymys isosta asiasta. Tähän voi vielä todeta, että valitettavasti edustaja Kalli sitten oli jo päinvastaisella linjalla tässä EU:n elvytyspaketti-asiassa, ja ehkä hän sai valistusta äsken asian suhteen.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulee näihin muihin esillä olleisiin asioihin, niin tästä turpeesta on tietysti paljon käyty keskustelua, ja myönnän, että turve on ongelmallinen monella tavalla. Siitä on päästöjä, ja toisaalta siitä on ollut ainakin esimerkiksi meillä Saarijärven seudulla vesistöongelmia aika paljon menneinä aikoina. Nyt ne on saatu pitkälti hoidettua niin, että ei pahinta tilannetta enää taida olla. Mutta turpeen korvaaminen kotimaisella, tuonnista riippumattomalla tavalla on kyllä ongelmallista ja tulee väistämättä kalliiksi. Muun muassa tämä esille nostettu Venäjä-riippuvuus on ihan suoranainen uhka. Siksi mielestäni hallituksen tulisi tätä aikataulua vähintään tarkistaa ja antaa periksi Suomen ja kansan ja näiden kaupunkienkin edun mukaisesti, jotka ovat nykyisin vielä kiinni tässä turpeessa. Ei ole mitään järkeä ruveta talouspuuta polttamaan näissä lämpölaitoksissa.

Arvoisa puhemies! Sitten tämä työelämän kysymys. Edustaja Kalli kiitteli, että edustaisin sinänsä oikeaa linjaa, mutta se, että olisin harvinaisuus perussuomalaisten ryhmässä tässä suhteessa, ei pidä lainkaan paikkaansa. Perussuomalaiset ovat suomalaisen yrittäjän lämpimin tukijapuolue. Arvostamme sitä yrittäjyyttä ja haluamme sen edellytyksiä parantaa. Ja jos yrittäjä siinä samalla menestyy henkilökohtaisesti, niin se on meidän yhteinen etumme. Hän maksaa siitä veronsa ja hyödyttää yhteiskuntaa. Tässä mielessä me tarvitsemme yrittäjiä, me tarvitsemme työllistäjiä, me tarvitsemme verotuloja, me tarvitsemme rahoitusta niihin tarpeisiin, joita yhteiskunnalla on, ja nyt niitä tarpeita on kasvavassa määrin. Tämä haaste meillä on todella iso edessä: miten [Puhemies koputtaa] palvelut järjestetään ja rahoitetaan jatkossa?

19.15 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Panostukset, joita täällä lisätalousarviossa on, ovat monelta osin hyviä, muun muassa lapsiin, nuoriin, perheisiin, aloituspaikkoihin, väyliin, alueellisiin investointeihin. Kuten edustaja tässä edellä toi esiin, niitä on muun muassa Oulun varhaiskasvatukseen ja muutenkin aloituspaikkoihin niille aloille, joilla pulaa osaajista ja tulevaisuuden tekijöistä on. Mutta aloituspaikkojen osalta on

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

myöskin valitettavaa se, että se kokonaiskorvaus oli noin 6 000 euroa per aloituspaikka ja osa koulutuksesta on kalliimpaa, ja varmasti monet korkeakoulut tulevat siihen paikkaan, että miettivät, voivatko tehdä panostuksia juuri niihin koulutuspolkuihin, joissa osaajista on pulaa.

Mutta jotta nämä kevään ennätysuuden lisätalousarvion kaikki toimet tulisivat myöskin sellaisiksi, että ne vaikuttaisivat, ja tulisi oikeasti niitä työpaikkoja, joita tarvitaan, niin tarvitaan niitä työllisyysuudistuksia. Kokoomus haluaa säilyttää, niin kuin uskon, että koko sali haluaa säilyttää, ne hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja edellytykset, jotka tukevat sitä kehitystä, jolla myöskin Suomi on. Meidän ihmiset ajattelevat, että me olemme täällä maailman onnellisin kansa. Vain kestävä ja vastuullinen talouspolitiikka turvaa tämän. Kuten Outi Ojala on aikanaan sanonut, vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. [Tuomas Kettunen: Pitää paikkansa!]

Myös hallitusohjelman tavoitteen tästä 75 prosentin työllisyysasteesta jakaa koko sali, mutta olemme siinä tilanteessa, että kun pienet ikäluokat tulevat työmarkkinoille, niin enää ei itse asiassa riitä se työllisyysasteen nousu, vaan tarvitaan uusia työpaikkoja ja uusia töllisiä enemmän kuin aikaisemmin. Hallitusohjelmassa lukee, että yksikään työllisyystoimi ei jää tarkastelematta, elikkä hallitus on valmis tarkastelemaan ihan kaikkea. Samasta asiasta kiitin viime vuonna, kun käsitelimme hallitusohjelmaa, ja olen kiittänyt sen jälkeenkin useamman kerran. Me tiedämme, että suurin osa työpaikoista tällä vuosituhanella on syntynyt mikro- ja pk-yrityksiin, ja siellä yrityksissä odotetaan uudelleenrakentamista Suomen osalta: odotetaan perhevapaa-uudistusta, sote-uudistusta, paikallista sopimista, panostuksia vientiteollisuuteen sekä lukuisia pienempiä täsmä-uudistuksia. Kyllä tämän koronasuon jälkeen, niin kuin olen muutaman kerran sanonut, poikkeuksellisen kevään jälkeen, tarvitaan sitä näkymää siitä tulevaisuudenuskosta ja toivosta ja siitä uudelleenrakentamisesta, ja on valitettavaa, [Puhemies koputtaa] että me emme tiedä niistä panostuksista, kun teemme näitä tarvittavia lisätalousarviolisäyksiä.

19.18 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää tästä hyvästä keskustelusta. Tässä näitä työelämäuudistuksia on nostatettu esille. Ne ovat tärkeitä, ja niitä pitää viedä eteenpäin, mutta on myös opposition suunnalta perätty sitä, mitä ne työllisyysvaikutukset sitten hallituksen toimesta ovat. Tämä kyseinen lisätalousarviokin tuo näitä työllisyysvaikutuksia: Suomen Malmijalostus Oy:n taseen vahvistamisen momentille esitetään 150 miljoonaa euroa sekä 300 miljoonan euron valtuutta käytettäväksi akkuklusterin kehittämiseen. Tämä on taas niitä uusia tulevaisuuden innovaatioita, ja mikä parasta, nämä akkukemikaalit tullaan myös louhimaan Suomessa ja sattumoisin omasta maakunnastani Kainuusta. Tämä on myös sitä globaalia ilmastoystävällisyyttä ja -ystävyyttä kaikessa siinä laajuudessaan.

Mutta tämä työllistävä vaikutus: on arvioitu, että jopa 4 500 henkilötyövuotta tälle sektorille, 4 500 henkilötyövuotta rakentamisen ja olemisen aikana, 4 500, ja tämä on vain yksi osa-alue tällä geopolitiikan osa-alueella. [Timo Heinosen välihuuto] — Biotalous osa-alue: edustaja Heinonen tulee vähän myöhässä, me olemme jo käyneet keskustelua biotaloudesta. — Mutta nyt ollaan geotaloudessa jo, ja auta armias, kun menemme sitten vielä maatalouden osa-alue sektorille, joka on myös keskustalle hyvin tärkeä asia. Mutta niin kuin nämä pienyrityksien asiat ovat perussuomalaisille tärkeitä, niin kuin edustaja Kaanniemi toi esille, niin ne ovat myös keskustapuolueelle.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

19.20 Mai Kivelä vas: Arvoisa rouva puhemies! Minusta on ihan reilua myöntää, että tämä suuri muutos, jonka edessä olemme, ei ole helppo. Itse esimerkiksi en ole valmis sanomaan, että yksikään työpaikka ei tässä muutoksessa katoaisi tai olisi uhattuna sen takia, että me joudumme tekemään voimakkaita ilmastotoimia. Minusta se ei ole rehellistä. Eli tämä on vaikeaa. Meillä ei ole kaikkia lopullisia ratkaisuja, ja esimerkiksi omassa kotikaupungissani meillä on miljoonan euron kilpailu siitä, kuka tuo niitä ratkaisuja, miten pääkaupunki voi lämmitä ilman kivihiiltä ja mahdollisimman vähällä biomassalla. Olen ollut tosi iloinen, että meillä on hyvin laaja konsensus siitä, että ymmärretään, että ratkaisu kaukolämmössä ei ole siirtyä puunpoltoon, koska se ei yksinkertaisesti ole kestävää.

Sitten samaan aikaan pitää muistaa, että se vaihtoehto — se, että me emme toimi — on vielä pahempi, ja sen takia asemoitumisen kannattaa olla siinä, että okei, hyväksytään tosiasiat. Me tiedämme, että tämä muutos on edessä, ja silloin me luomme uudet työpaikat sinne, mikä sitten samalla tukee sitä siirtymää. Me koulutamme ihmisiä, uudelleenkoulutamme, ja me muutamme meidän yhteiskuntaamme sellaiseksi, että me pääsemme näistä isoista haasteista yli.

Samaan aikaan on hyvä muistaa, että me emme ole tässä yksin. Koko EU on näiden isojen kysymysten äärellä. Meillä ovat valtavat rahavirrat nyt liikkeellä tämän muutoksen toteuttamiseksi, ja me voisimme laittaa vielä enemmänkin panoksia siihen, että rahavirtoja ohjattaisiin sitten siihen, että tämä muutos toteutuisi mahdollisimman kestävästi.

Se, mikä minun mielestäni tässä on avainasia, mikä nyt ei vielä ole tullut tietääkseni tässä keskustelussa esille, on se, että tämän siirtymän pitää olla reilu. Tämä on nyt täällä salissa varmasti kaikille tuttu konsepti, tämä reilu siirtymä, mutta minun mielestäni sitä pitää pitää tässä koko ajan mukana. Esimerkiksi itse näen, että kun puhutaan metsäsektorista tai maataloudesta, niin kyllä minusta olisi hyvä, että se asenne on just se, että ehkä me tulevaisuudessa voimme nähdä — vaikka metsänomistajia kutsutaankin nimellä ”hiilinielujen kasvattajat” ja heitä palkitaan siitä, että he pidentävät hakkuukiertoa tai he ovat mukana hiiliviljelyn pilotoinnissa — tämäntyylistä ajatusmuutosta, jossa varmasti hallitus sitten voi kuitenkin löytää yhteistä säveltä.

19.23 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kivelä tuossa äsken sanoi, se on selvää, että tällä vuosikymmenellä tarvitaan sitä reilua uudistusta ja ajatellen nimenomaan sitä vihreää, on se sitten verouudistus tai muu uudistus. Tarvitaan myöskin sitä, että se on nimenomaan kannustavaa. Ja minkä takia sen erityisesti tarvitsee olla reilua? Sen takia, että loppujen lopuksi valtiot tekevät vain raamit, mutta ihmiset ja yritykset tekevät niiden sisällä päätökset, ja jos kaikki eivät koe, että ovat mukana ja pystyvät vaikuttamaan siihen, niin silloin myöskään sitä vaikuttavuutta ei tule.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa on tosiaan yrityksiin ja myöskin vientipuoleen satsauksia. Tämähän sisältää myöskin tämän yritysten kustannustuen, jonka suuruus on arvioituna noin 300 miljoonaa euroa, ja siinä mielessä on tärkeää, että pystytään satsaamaan ja ajattelemaan niin, että luodaan sitä tulevaisuudentoivoa. Yhtä tärkeää kuin meidän palvelusektorin uudelleenelpyminen tästä hyvin poikkeuksellisesta keväästä on myöskin se, että vienti elpyy. Suomi ja suomalaiset elävät viennistä, ja se on yhtä tärkeää meille sitten myöskin, että saadaan Euroopan markkina vetämään, koska jos ajatellaan, että vaikka me nyt näillä monilla toimilla olemme tämän kevään aikana laittaneet talouden rattaat pyörimään meidän palvelusektorin puolella ja korvanneet niitä menetyksiä, joissa liikevaihdot ovat tippuneet 80:tä, 90:tä, jopa 100:aa prosenttia, niin silti kuitenkin sitten se hyvinvointi

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

syntyy siitä, että me saamme myöskin vientirattaat pyörimään, ja on tärkeää, että sitä kautta saadaan työpaikkoja säilytettyä ja myöskin sitten pidettyä. — Kiitos.

Menin vähän lopussa hämilleni, koska joku musta lensi tästä edestä. [Naurua — Mai Kivelä: Täällä on kärpänen!] Se onneksi näyttää olevan vain elävä luontokappale, ei mikään sen vakavampi. — Kiitos.

19.25 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu on tänään ollut pitkä. Itse odotin, että tässä oltaisiin päästy myös niiden työllisyystoimien pariin. Keskustan Markus Lohi, kokenut parlamentaarikko ja pitkän linjan vaikuttaja, kuvasi Sanna Marinin vasemmistohallituksen toimintaa, jossa keskusta on valtiovarainministeripuolueena: ”Olo on hieman samanlainen kuin olisin käynyt luottokortilla ostoksilla. Kaikkea hyvää ja tarpeellista tuli hankittua. Lasku tulee kuitenkin varmuudella perässä.” Me nimenomaan kohdistimme meidän isoimman kritiikkimme tässä tilanteessa siihen, että tämä hallitus ei pystynyt päättämään yhdestäkään työllisyysastetta parantavasta toimenpiteestä. Kyllä, on hankkeita — tehdään tie tai joku muu rakennushanke — ja totta kai se tuo työtä hetkeksi, mutta yhtään työllisyysreformia hallitus ei ole pystynyt päättämään. Ei pystynyt vaalien jälkeen pääministeri Rinteen aikana, mutta ei meno ole ollut sen parempaa pääministeri Marinin aikaan. Me myös odotimme, että valtiovarainministeriksi ryhtynyt Matti Vanhanen olisi tuonut sitä valtionvarainministeriyyttä tähän hallitukseen, mutta valitettavasti tänään tämä debatti on osittain myös tuonut huolta siitä, riittävätkö Vanhasenkaan muskelit viher-vasemmiston kyvyissä loppupelissä tätä laivaa kääntämään.

Me olemme jättäneet vastalauseessamme kuusi lausumaehdotusta, joissa muun muassa edellytämme hallitusta sitoutumaan tavoitteisiin, ettei julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen ylitä missään olosuhteissa 80:tä prosenttia ja että julkisen talouden kestävyysvaje suljetaan vuosikymmenen loppuun mennessä. Tänään valitettavasti valtiovarainministeri Vanhanen ei tähän pystynyt sitoutumaan. Me esitämme myös sitä, että hallitus sitoutuisi sisällyttämään julkisen talouden kestävyys-tiekarttaan tavoitteen työllisyysasteen nostamisesta 80 prosenttiin vuosikymmenen loppuun mennessä. Valitettavasti näyttää siltä, että tähän vasemmistohallitus ei pysty sitoutumaan. Me olemme myös edellyttämässä sitä, että hallitus sitoutuisi julkisen talouden rahoitusaseman parantamiseen vähintään 5 miljardilla vaalikauden loppuun mennessä. Uskon valitettavasti, että vihervasemmisto tulee tämänkin estämään. Me myös edellytämme, että hallituksen pitäisi syksyllä tuoda toimenpiteet, joilla maahan saataisiin 100 000 työllistä lisää. Ei tähänkään tänään ole saatu hallitusta sitoutumaan. Ja kahdessa viimeisessä me esitämme, että hallitus valmistelee elvyttävän finanssipolitiikan valtiovarainministeriön valmistelusta ja erittelee toimenpiteet selkeästi, jotta niiden jälkikäteinen arviointi [Puhemies koputtaa] on mahdollista. Ja viimeisenä lausumana, arvoisa puhemies, me edellytämme, että asfaltointimäärät nostetaan 6 000 kilometriin. Se on sellainen tulevaisuusinvestointi, joka kannattaisi tässä vaiheessa tehdä.

Arvoisa puhemies! Kun tämä on todennäköisesti tämän kesän viimeinen puheenvuoroni, niin haluan toivottaa puhemiehelle ja kaikille muille hyvää kesää ja voimia rankan kevään päätteeksi.

19.29 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lisäbudjetti on malliesimerkki siitä, miten toimenpiteet toteutetaan oikea-aikaisesti ja tehokkaasti. Selvää on, että yritysten saattaminen kriisiin yli on talouspolitiikan ensisijainen tehtävä. Konkursseissa tuhoutuisi

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

organisaatiopääomaa, työntekijöiden kiinnittyminen työmarkkinoille heikkenisi ja kriisistä selviytyvien yritysten kyky investoida vähenisi.

Suomi lähti tähän koronakriisin koettelemukseen hyvästä tilanteesta, ja meillä on nyt varaa ottaa lisää julkista velkaa, eikä näköpiirissä ole välitöntä rahoitusongelmaa. Korkotaso näyttäisi pysyvän matalana niin pitkälle kuin silmään siintää. Suomen luottokelpoisuus on niin hyvä, että meille maksetaan velan ottamisesta. Lisävelalla ei näin ollen ole negatiivisia vaikutuksia valtion budjettitalouteen. Mutta selvää on, että asioihin pitää suhtautua vastuullisesti. Korkotason pysymiseen loputtomasti nykyisellä tasolla ei voida luottaa, [Toimi Kankaanniemi: Niinpä!] ja tämän vuoksi täytyy nyt tässä vaiheessa ja varmaan vielä ensi syksynäkin toteuttaa finanssipoliittista elvytystä. Todennäköisesti, kun nyt tämä kustannustuki voi enimmillään olla yritystä kohden 500 000 euroa, jatkossa tämän summan on oltava korkeampi, kun luultavasti suuremmat yritykset voivat joutua syksyn mittaan vaikeuksiin. Mutta nämä asiat on tilannekohtaisesti sitten päätettävä.

Selvää on, että ei ole mitään mahdollisuuksia ryhtyä tässä vaiheessa menoleikkauksiin tai veronkorotuksiin. Talouskasvu on päästettävä vauhtiin, ja jossain vaiheessa se tapahtuu, mutta talouskasvua ja työllisyyttä ei pidä omin toimin lyödä päähän. Käytettäväksi jää siis vain kolmas sopeutumisen tie: yhteiskunnan uudistaminen rakennepoliittisin päätöksin. Sosiaali- ja terveystoimen uudistus, joka taitavasti toteutettuna mahdollistaa säästöt palveluista tinkimättä, on jo menossa eteenpäin ja on jo vaalikauden tässä vaiheessa lausuntokierroksella muun muassa kunnissa. Hallitus on myös asettanut parlamentaarisen sosiaaliturvan uudistamiskomitean, jota johtaa THL:n ylijohtaja Pasi Moisio.

Työmarkkinoita on voitava uudistaa. Työmarkkinoiden rakenteellisia uudistuksia ei voi lykätä. Tarvitaan muun muassa paikallisten sopimismahdollisuuksien lisäämistä, työllistämistä edistävää työlainsäädäntöä, työhön kannustavaa sosiaaliturvaa ja [Puhemies koputtaa] uusia päätöksiä perhevapaista. Uskon, että hallitus paneutuu näihin kysymyksiin heti alkusyksystä, ja tilanne on sellainen, että on pakko [Puhemies koputtaa] päästä sopimukseen ja eteenpäin.

19.32 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Halusin käyttää vielä yhden puheenvuoron, kun toin tuossa esille tuon 4 500 henkilötyövuotta ja haluan täydentää ja tarkemmin kertoa, mistä tämä 4 500 henkilötyövuotta tulee.

Elikkä nyt kun Suomen Malmijalostus Oy:n taseen vahvistamiseen esitetään se 150 miljoonaa, niin tämä synnyttää sen aallon, että tätä mineraalien jalostusarvoa kasvatettaisiin ja edesautettaisiin, että korkeaa teknologiaa ja akkuteollisuutta muodostuisi Suomeen. Sitten kun tätä teollisuutta lähdetään rakentamaan, niin on arvioitu, että pari hanketta kun toteutuu, kaksi suunniteltua tehdasta, näitten rakentamisen vuotuinen työvoimavaikutus olisi se noin 4 500 henkilötyövuotta. Tämä on yksi — yksi — näistä työllisyysvaikutuksista, joita hallitus haluaa edesauttaa. Elikkä tämä on siellä geopolitiikan puolella. Ja sitten biotalouden puolella ovat eri tehdashankkeet, joista Kemin biotuotetehdas on tuotu yhtenä esiin.

Edustaja Talvitie toi täällä ansiokkaasti myös tämän yritysten kustannustuen, johonka on esitetty 300:aa miljoonaa. Tämä on tärkeää. Nimittäin tarkoitus tällä rahalla on estää konkurssseja ja työpaikkojen menetyksiä, ja tämä tuki sitten edesauttaa myös yritysten toimumista koronakriisistä ja ehkä ehkäisee sitten lomautusten muuttumisen irtisanomisiksi.

19.34 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on ollut erittäin poikkeuksellinen kevät, ja siihen myöskin tämä lisätalousarvio liittyy.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Tässä on puhuttu suurista summista ja suurista huolista myöskin talouden tasapainottamisen suhteen, ja on hyvä huomata, että tähän isoon pakettiin liittyy myöskin pienempiä summia, jotka voivat olla hyvinkin vaikuttavia. Yksi tällainen todella tärkeä asia on tämä 10 miljoonan euron paketti Suomen harrastusmallin kehittämiseen. Suunnitelmissa on, että ensi vuodesta lähtien tähän varataan joka vuosi 14,5 miljoonaa euroa. Lisäksi myöskin koulujen kerhotoiminnasta halutaan pitää kiinni ja siihen varataan tänäkin vuonna 2,8 miljoonaa euroa. Eli lapsille ja nuorille halutaan toteuttaa hyvä harrastus koulupäivän yhteydessä järjestöjen toteuttamana, eli saadaan järjestöt ja koulut kiinteään yhteistyöhön. Tämä ajatus on keskustan lempilapsi, ja nyt se syntyy tässä koronan keskellä. Tämä Suomen malli juontaa juurensa Islannin malliin, jossa lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistiin harrastuksia tukemalla ja kotiintuloaikoja valvomalla. Tässä Suomen oloihin sopeutuvassa mallissa tuetaan peruskouluikäisten lasten ja nuorten maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä. Tämä on hieno kädenojennus monelle perheelle ja tuo tasavertaisuutta ja -arvoisuutta kaikkiin koteihin.

Toinen vielä pienempi summa, mikä ilahduttaa minua, on tämä 300 000 euron lisäraha nuorten työllistämiseen, joka tulee 4H-järjestölle, järjestölle, joka toimii arvojensa hyvyys, hyvinvointi, harkinta ja harjaannus pohjalta. Tämänkin suhteellisen pienen summan kautta moni lapsi ja nuori saa työtä, oppii työntekoon ja myöskin tämä järjestö, joka tukee tervehenkisiä harrastuksia, saa siihen varoja. Toivon, että 4H-järjestö on myös mukana, kun näitä harrastuksia toteutetaan koulupäivien yhteydessä.

Oikein valoisaa kesää teille kaikille!

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Matti Vanhanen
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
opetusministeri Li Andersson
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan kello 14 keskeytynyttä täysis-
tuntoa.

Päiväjärjestyksen 4. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän nyt paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministerille, ilmoittautumaan paikalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

4.1. Suullinen kysymys koronaepidemiasta ja yksityisautoilun kustannuksista (Sheikki Laakso ps)

Suullinen kysymys SKT 89/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso.

Keskustelu

16.01 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, kun koronakaan ei tunnu vaikuttavan hallituksen suuruudenhulluun ilmastotavoitteitten pitämiseen ja hallitus jakaa rahaa EU:n leväperäisesti toimineiden maiden pelastamiseen, oletteko päättäneet jo maksu-mieheksi laittaa tähän kaikkeen suomalaiset yksityisautoilijat?

16.01 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oletan, että liikenne- ja viestintävaliokunnan arvostetun jäsenen kysymys on osoitettu liikenneministerille, ja tähän on helppo vastata, että ei.

Meillä on erilaisia liikennehankkeita merkittävässä määrin nyt neljännessä lisätalousarviossa, jota tämä talo käsittelee. Liikennehankkeet ovat tärkeätä elvytystä sekä lyhyellä aikavälillä, jolloin ne tarjoavat työpaikkoja, että myös pitkällä aikavälillä, kun ne mahdollistavat myöskin yritysten työvoiman liikkuvuuden tässä maassa ja yritystoiminnan ja elinkeinotoiminnan edellytykset. Siihen ennen kaikkea vastaa tuo suuri teollisten investointien paketti, jolla olemme mahdollistamassa suurta sellutehdasinvestointia Kemiin. Yhtenä osana tätä pakettia päällystämme teitä Suomessa tänä kesänä yli 4 300 kilometriä, joka on 2,5 kertaa enemmän kuin viime kesänä, joten jos kesälomamatkallanne joudutte asfalttiauton [Puhemies koputtaa] takia vähän hidastamaan, [Puhemies: Aika!] niin toivon, että ymmärrätte, että siinä Suomen talouden pyörät lähtevät pyörimään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt väitätte, etette laita näitä maksuja autoilijoille, niin vakuutatteko, että lisää polttoaineen veroja ja käyttömaksuja sekä tietulleja ja ruuhkamaksuja ei tule, ja oletteko valmiit perumaan polttoaineverotuksen korotuksen, joka oli jo pistetty täytäntöön?

16.03 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätöksiä on tehty. Polttoaineveropäätökset ovat hallitusohjelmassa, ja näitä on tehty käytännössä jokaisella vaalikaudella. Aikanaan katsoin läpi tämän vuosisadan korotukset: käytännössä joka vaalikaudella on tehty jokseenkin samansuuruiset päätökset, ja ne on tehty fiskaalisilla perusteilla [Pia Viitasen välihuuto] niin että turvataan polttoaineveron tuoton saanti. Polttoaineverohan on senttipohjainen, ja se tarkoittaa sitä, että ellei vaalikausittain tehtäisi sitä suunnilleen inflaatiota vastaavaa korotusta, niin veron arvo heikentyisi. Eli ei tehtyjä päätöksiä peruta.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

16.04 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Etenkin pääkaupunkiseudulla väestökehitys on laadullisesti epäedullista. Niin sanottu muuttovoitto koostuu suurelta osin ulkomaalaisista, jotka taas ovat suurelta osin työttömiä, työelämän ulkopuolella, alityöllistettyjä tai alipalkattuja.

Yksi tämän niin sanotun muuttovoiton seuraus on se, että asumisen hinta nousee sietämättömäksi. Työssäkäyvän mutta pienituloisen suomalaisen on yhä vaikeampaa löytää kohtuuhintaista asuntoa, mikä tietysti lisää liikkumisen tarvetta ja työmatkaliikennettä. Työmatkat siis pitenevät erilaisten politiikkojen seurauksena, ja sen jälkeen työmatkat halutaan panna sakkoverolle esimerkiksi ruuhkamaksujen muodossa. Onko tämä hallituksen mielestä reilua, ja lisääkö se työn vastaanottamisen mielekkyyttä? Minkälaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta ihmisten myös suurissa kaupungeissa olisi mahdollista asua siellä, missä työpaikkojakin on?

16.05 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tärkeä kysymys varsinkin suurten kaupunkien asumisen kalleudesta. Tähän ollaan pyritty vastaamaan siten, että suurimpien kaupunkiseutujen kanssa on tehty maankäytön, asumisen ja liikenteen välisiä sopimuksia, joilla halutaan taata kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus neljällä suurimmalla kaupunkiseudulla, ja niistä ministeri Mikkonen voi tarvittaessa kertoa lisää.

Tänä päivänä valtioneuvosto on päättänyt perustaa kaksi suunnitteluyhtiötä, jotka takaavat nopeita raideyhteyksiä sekä Turun suuntaan että Tampereelle ja siitä eteenpäin. Tämä on historiallinen päivä. Sen tarkoitus ei suinkaan ole se, että nämä luotijunat olisivat jotain itseisarvoja, vaan se, että työssäkäyntialue laajenee, niin että niillä henkilöillä, jotka esimerkiksi pääkaupunkiseudulla käyvät työssä, sanotaan vaikka palopelastaja—opettaja—pariskunnalla, olisi varaa esimerkiksi Salosta hankkia itselleen kohtuuhintainen asunto [Puhemies koputtaa] ja silti käydä puolen tunnin päässä pääkaupunkiseudulla töissä.

16.06 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtuuhintaisten asumisen varmistaminen on todella tärkeää, ja sen takia me olemme juuri tehneet näitä MAL-sopimuksia. Niin kuin ministeri Harakka totesi, neuvottelutulokset on saatu nyt valmiiksi neljän suurimman kaupunkiseudun kanssa, ja sillä halutaan varmistaa, että yhdessä kaupunkiseutujen kanssa huolehditaan siitä, että tonttitarjontaa riittää, on riittävästi ARA-tuotantoa, joka takaa kohtuuhintaisten asumisen, ja myös siitä, että asunnot sijoittuvat sillä tavalla hyvin, että pystyy myös joukkoliikennettä hyödyntämään. Nyt näiden neljän kaupunkiseudun lisäksi tällä hallituskaudella laajennetaan tätä MAL-sopimusta myös kolmelle muulle seudulle, Kuopioon, Jyväskylään ja Lahteen, ja näiden seutujen kanssa on nyt jo alettu käymään neuvotteluita, ja toivottavasti me niissä myös etenemme niin, että voimme varmistaa hyvän yhteistyön kaupunkiseutujen kanssa sekä siellä seudulla keskenään että valtion ja seutujen kanssa.

16.07 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kyllä palata takaisin noihin ruuhkamaksuasioihin. Hallitusohjelmassa lukee, että hallitus selvittää mahdollisuudet säätää ruuhkamaksut mahdollistavaa lainsäädäntöä. Pääkaupunkiseudulla tämä tulisi tarkoittamaan sitä, että HSL olisi se, joka siitä päättäisi, koska hallitushan siitä ei päättä emmekä me täällä eduskunnassa, me vain mahdollistamme.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Uudellamaalla on 26 kuntaa, joista HSL:ään kuuluu vain yhdeksän kuntaa, ja HSL:ssä Helsingillä on 49,7 prosentin äänivalta, eli helsinkiläiset tulevat päättämään siitä, kuinka Karkkilasta tai Hyvinkäältä tai Lohjalta tai Raaseporista kuljetaan Helsingissä töissä ja toisinpäin. Haluaisinkin tiedustella hallitukselta: Missä vaiheessa tämä tilanne menee? Mitenkä te näette: tukeeko tämä todellakin Uudenmaan alueella työllistymistä ja töissä liikkumisen motivaatiota, jos siitä peritään joidenkin arvioiden mukaan jopa tuhannen euron paikkeilla olevaa vuosittaista maksua?

16.08 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjällä on tarkempi tieto mahdollisen lainsäädännön sisällöstä kuin hallituksella. Tämä on hallitusohjelmassa, se on mahdollistavaa lainsäädäntöä, mutta se, mikä sen sisältö on, ketkä kaupungissa tai kaupunkiseudulla voisivat tehdä asiaan liittyviä päätöksiä — ei siitä ole päätöksiä. Koskeeko se vain kuntien katuverkostoa vai myös valtion rahoittamia teitä — tästä ei ole päätöksiä. Nostitte esiin yhden mahdollisen kehityskulun, mihin suuntaan tällainen maksu saattaa viedä, mutta ei tästä hallituksen esitystä ole olemassa vielä.

16.09 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä, mikä on äärimmäisen kunnianhimoisen tavoite. Liikkuminen on kuitenkin välttämättömyys myös täällä pääkaupunkiseudulla, eikä autoilukaan sinällään ole ongelma mutta autoilun synnyttämät päästöt ovat. Sen vuoksi liikenteen verotuksen ja maksujen tulisi kohdistua päästöihin, ei itse liikkumiseen.

Pääkaupunkiseudulle MAL-sopimuksenkin yhteydessä kaavaillulla ruuhkamaksulla on kuitenkin valitettavasti juuri toisensuuntainen vaikutus. Se vaikeuttaa erityisesti niiden työssäkäyvien liikkumista, joiden on pakko liikkua siihen aikaan, jolloin ruuhkamaksut olisivat voimassa, ja se tekee siitä äärettömän kallista. Hallitus määrittelee sen, onko tämä ruuhkamaksu ylipäättään mahdollista ottaa käyttöön. Sehän on jo osana tätä MAL-sopimusta. Voitteko kertoa, mikä on ruuhkamaksujen valmistelun eli tämän lainsäädännön valmistelun tilanne tällä hetkellä?

16.10 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valmistelu ei ole käynnissä sellaisella tavalla, että sisältöä voitaisiin arvioida. Sen verran tuore ministeri olen, että ymmärtääkseni vielä ei valmistelutyöryhmäkään ole olemassa — nyt muut valtioneuvoston jäsenet saavat korjata, jos näin on. Te olette varoituksinenne hyvin etupainotteisia, ja aika näyttää, mihin suuntaan valmistelun kautta sisältö sujuu.

Pääkaupunkiseudun liikenteen kannalta haluaisin nostaa kyllä esille myös tämän etätyön. Korona-aikahan on osoittanut sen, miten ruuhkat ovat hävinneet, ja digitalisaation ja etätyön edistämällä voimme saavuttaa myös erittäin paljon ihmisten hyvinvoinnin, viihtyvyyden, liikenteen sujuvuuden kannalta, ja pitää myös tämä ikään kuin näkökulmana pitää esillä niissä valmisteluissa, joissa vaikutetaan tähän liikenteen määrään.

16.11 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Multala nosti esiin ruuhkamaksut pääkaupunkiseudun MAL-sopimuksessa kirjattuna seutujen kuntien yhteisenä tahtona siitä, että valtio mahdollistaisi tällaisen lainsäädännön. Nythän on se tilanne, että jos paikallisesti tällaista haluttaisiin käyt-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

tää, niin se ei ole lainkaan mahdollista. Sen takia tietysti on hyvä, että me voimme tehdä sellaista mahdollistavaa lainsäädäntöä, ja se on totta kai sitten alueen omien kuntien käsisä, ottavatko he sitä käyttöön.

Mutta sen me tiedämme, niin kuin tässä tuli esiin, että liikenteen päästöjen vähentäminen on ilmastotavoitteissa yksi keskeinen asia, missä meillä on paljon tehtävää. Liikenne ministeriössä on valmisteilla fossiilittoman liikenteen tiekartta, ja on selvää, että siinä tarvitaan erilaisia keinoja eri puolille Suomea. Joukkoliikenne toimii hyvin niillä alueilla, missä on paljon ihmisiä, mutta niillä alueilla, missä ihmisiä on vähän, tietysti se henkilöautojen päästöjen vähentäminen on oleellista, ja siihen voidaan vaikuttaa esimerkiksi liikennebiokaasulla tai sähköautoja käyttämällä. Mutta sen haluan sanoa, [Puhemies koputtaa] että liikenteen päästöjen osalta nimenomaan kaupunkiseuduilla liikenteen päästöt vähenivät viime vuonna sen takia, että täällä on ollut hyvä raidejoukkoliikenne.

16.13 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Liikenteeltä kerätään yli 8 miljardia veroja. Enää emme kaipaa tähän maahan tiemaksuja ja ruuhkamaksuja.

Kokoomus on esittänyt, että asfaltointimäärä nostettaisiin nyt 90-luvun laman tapaan yli 6 000 kilometriin vuodessa, mutta liikenteen päästöjen näkökulmasta oleellista on myös raideliikenne. VR pudotti omat vuoronsa noin 50 prosenttiin ja on palauttanut nyt valtaosan vuoroista 85 prosenttiin. Poikittaisliikenne on tärkeää, ja tällä hetkellä Riihimäen ja Lahden välillä ollaan edelleen siellä 50 prosentin tilanteessa eli korona-aikaisessa tilanteessa, vaikka kutakuinkin kaikki muut vuorot Suomessa on palautettu 85-prosenttisesti. Kysyisin nyt ministeri Harakalta: kun tämä on ostopalveluliikennettä, tämä ei ole VR:n päätös, vaan tämä on hallituksen päätös — se, kun hallitus maksaa nämä matkat Riihimäeltä Lahteen, [Puhemies koputtaa] ja ne ovat oleellisen tärkeitä työmatkojen kannalta — niin oletteko valmiit nopeasti tekemään ratkaisun, että jo heinäkuun alussa [Puhemies koputtaa] nämä vuorot palautetaan?

16.14 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Kärkölen kunnanvaltuustossa esille noussut kysymys on minulle tuttu, ja nyt VR on palauttamassa liikennettä koronakriisiä edeltävälle tasolle. Se päivämäärä, jolloin tätä liikennettä lisätään, on 10. elokuuta. Olisin toivonut, että se olisi voinut olla viikkoa aikaisemmin, sen tähden, että hallituksen laajan etätyön suositukset päättyvät 1.8., ja kun meillä on jo nyt käynnissä Turvallisesti matkaan -kampanja, jolla pyrimme vakuuttamaan suomalaiset siitä, että työmatkailu ja ylipäättään joukkoliikenne on jälleen turvallista, kunhan huolehditaan turvaväleistä ja kunhan huolehditaan hygieniasta, niin siksi tarjonnan lisääminen on äärimmäisen tärkeä turvallisuustoimi. Olen ollut yhteydessä VR:ään mainitsemastanne asiasta.

16.15 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat nousseet esille nämä MAL-sopimukset, ja nehan tukevat nimenomaan suurten kaupunkien liikennettä, joukkoliikennettä ja kehittämistä, mutta kun itse olen tuolta harvaan asutulta seudulta, niin tiedän, että kun on pitkät etäisyydet, pitkät matkat ja työmatkat, niin siellä ainut liikenneväline on henkilöauto. Miten hallitus on arvioinut: jos jotakin korotuksia johonkin tilanteeseen tehdään, niin voisiko harvaan asutulla seudulla olla edullisempaa sillä omalla

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

autolla liikkua työmatkoja? Tällä tavalla on mahdollista myös sitten työllisyyttä parantaa, koska se oma auto on ainut liikkumisväline tällä hetkellä.

16.15 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Henkilöauto kuuluu suomalaiseen liikenteeseen. Aivan niin kuin kysyjä totesi, suurimmassa osassa Suomea merkittävä osa, monilla alueilla ehkä jopa valtaosa, työmatkaliikenteestä ja asiointiliikenteestä perustuu henkilöautoiluun. Henkilöautoilun päästöjen vähentämiseksi Suomi on tehnyt johdonmukaisesti pitkään toimia. Biopolttoaineen sekoitevelvollisuus Suomen ansiosta, uskallan sanoa, ylipäätään Euroopassa saatiin liikkeelle, ja me olemme siihen panostaneet erittäin paljon. Henkilöautoliikenteen energiamuodot, sähköistyminen ja muu, ovat vahvassa vauhdissa. Eli asteittain myös henkilöautoliikenteen puolella ominaispäästöt vähenevät merkittävästi, ja realiteetti ja tosiasia vaan on se, että suomalaisten asiointi ja suomalaisten työ ja talous eivät toimi ilman henkilöautoja, ja ei hallituksella ole tässä kysymykseen verrattuna mitään poikkeavaa sanaa.

16.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri kertoi, että ei ole tietoa oikeastaan, mikä tämä ruuhkamaksukirjaus siellä hallitusohjelmassa on — jos näin oikein ymmärsin — ja totesitte, että koronan vuoksi nyt näyttää olevankin niin, että ruuhkat ovat hävinneet, etätyön vuoksi. Nythän me tulemme oikeastaan siihen tilanteeseen, että koko tämä ruuhkamaksuhan on täysin turha, ja hallitus voisikin todeta, että tähän ruuhkamaksuajatukseseen — teistä ei kukaan tunnu edes tietävän, mikä se mahdollisesti edes olisi — voitaisiin vetää raksit yli. Aika moni ihminen ottaa yhteyttä siitä, että he eivät halua ruuhkamaksuja eivätkä lisää liikkumiseen kuluja. Taloustutkimus tutki tammikuussa tätä asiaa ja totesi, että autoileva omakotitaloasuja on muutenkin Marinin hallituksen ilmastotavoitteiden maksaja. Jospa nyt luovuttaisiin tästä ruuhkamaksutavoitteesta, teistä kukaan ei tunnu aidosti tuntevan tai tietävän sitä — se on jonkinlainen heitto. Voitteko, pääministeri, sanoa, että poistetaan se sieltä turhana?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri ei ole paikalla mutta varapääministeri, pääministerin sijainen, on.

16.18 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Joo, ei palata enää vuosisadan alkupuolen nimikkeisiin. [Naurua]

Tiedän kyllä, mikä hallitusohjelmassa ruuhkamaksun sisältö on. Se on mahdollistavaa lainsäädäntöä: luodaan mahdollisuus, että kunnat voivat harkita sitä. Mutta ei sen sisältöä ole vielä olemassa. Sen valmistelu ei ole käynnissä. Tässä kysymyksessä teillä ovat ennako-olettamukset hyvin vahvoja siitä, mikä sen sisältö tulisi olemaan. Tähän palataan sitten kun se hallitusohjelman mukaisella tavalla on valmisteltu.

16.18 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän pitää muistaa, että kun puhumme liikenteen käyttövoimista, siitä, millä autot kulkevat, niin se on osa energiapolitiikan kokonaisuutta, ja nämä monet uudet vaihtoehtoiset käyttövoimat ovat todellisuudessa aika edullisia, esimerkiksi tämä ministeri Mikkosen jo esille nostama liikennebiokaasu. Hallitus on kirjannut hallitusohjelmaan vahvasti tämän liikennebiokaasun tuotannon edistämisen, ja itse ajattelen näin, että haja-asutusalueilla pitkällä aikavälillä autokanta voisi isolta osin kulkea tällä biokaasulla, ja sitten taas ajattelen näin,

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

että asutuskeskuksissa sähkökäyttöiset ajoneuvot varmasti tulevaisuudessa ovat se keskeinen käyttövoima. Kysynkin hallitukselta: kuinka tämä biokaasun tuotannon edistäminen etenee, ja kuinka me voisimme edistää tällaisten alueellisten biokaasun tuotantokeskittymien syntymistä ja kehittämistä? Biokaasua pitää saada eteenpäin, ja keskusta on vahvasti sen puolella. Perussuomalaiset ovat, kuten olemme huomanneet, venäläisen hiilen ja öljyn salarakas edelleen, niin kuin tämäkin päivä osoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensin ministeri Harakka, sitten ministeri Lintilä.

16.20 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia kysyjälle erittäin tärkeästä kysymyksestä. Biokaasu on erittäin varteenotettava vaihtoehto nimenomaan siellä, missä vaihtoehtoisia käyttövoimia noin muuten, esimerkiksi raskaassa liikenteessä, ei muutoin ole järkevästi käytettävissä. Siksipä lisätalousarvion yhteyteen on kirjattu tällainen raskaan liikenteen biokaasuohjelman tuki, joka ei kuulosta suurelta summalta, 1 miljoonaa euroa, mutta se jo tässä raskaan liikenteen kokonaisuudessa tarkoittaa, että jos se käytettäisiin nyt kerralla kokonaan, niin se kaksinkertaistaisi sen määrän raskasta liikennettä, joka nyt biokaasulla käy.

Ja laajentaisin kysymystänne vielä sen verran, että Saksa on tässä suuressa elvytyspaketissaan päättänyt sijoittaa peräti 7 miljardia euroa vetytalouteen, ja meillä Suomessa on erinomaista osaamista Lappeenrannan—Lahden teknillisessä korkeakoulussa, LUTissa, siitä, miten sähkön avulla tuotettaisiin synteettisiä polttoaineita, ja nämä [Puhemies koputtaa] mahdollistaisivat nykyisten polttomoottoriautojen pitemmän käyttöiän.

16.21 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkonen on ihan oikeassa kysymyksessään. Biokaasutyöryhmä luovutti minulle työnsä tuossa jokunen kuukausi sitten, ja ehkä voisi kuvata, että siellä on vähän tällainen klassinen muna—kana-tilanne, eli koska ei ole tankkausasemia, ei tule kaasuautoja, ja kun ei ole autoja, ei tule tankkausasemia. Sen takia hallitus on lähtenyt tukemaan tämän jake-luverkoston kasvattamista. Näen itse kyllä sen, että kyllä nämä tulevat olemaan ihan merkittävä osa, mutta kyllä tämä liikenteen jatkuminen tulee rakentumaan useista eri paloista. Kuten ministeri Harakka totesi, Saksa tuo hyvin vahvasti vetyä, mutta todennäköistä on, että sen varsinainen aika on 20—30 vuotta sen jälkeen. Kyllä tämä välipätkä tulee olemaan hyvin vahvasti pattereilla oleva, eli Suomessa oleva akkustrategia tulee olemaan äärettömän tärkeä myös liikenteen kannalta, eli siellä tullaan näkemään biopuolta, [Puhemies koputtaa] siellä tullaan näkemään sähköpuolta, siellä tullaan näkemään vetypuolta.

16.22 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Harakka omassa vastauspuheenvuorossaan totesi, että tänään on perustettu pari hankeyhtiötä rata-hankkeitten edistämiseksi. Niitten historia tietysti on vähän pidempi, viime vaalikaudessa, jolloin valtiovarainministeri Orpo antoi siihen muistaakseni nelisenkymmentä miljoonaa edistääkseen näitä hankkeita, erityisesti tätä kasvukolmiota Turku—Tampere—Helsinki saadakseen siitä yhtenäisen työssäkäyntialueen. Erinomaista, että tällä sektorilla edetään.

Tässä ovat kunnat mukana 50 prosentilla — eikö niin? — mutta ei kai oletus voi olla se, että kunnat itse rakentamisvaiheessa, suunnittelun jälkeen, voisivat olla mukana investoina tämän asian toteuttamiseen? Olennaista on kuitenkin saada ministeriltä nyt selvä vas-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

taus siihen, että kun tämä hyvä kehityssuunta on se, minkä täällä toteamme yhteisesti, ja kun siinä edetään, niin edetäänkö siinä siinä järjestyksessä, missä suunnitelmat ovat pisimmällä, eli päästään [Puhemies koputtaa] työssä käytännön sovellutukseen heti, kun se on suinkin mahdollista suunnittelullisen valmiuden myötä.

16.23 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva aivan oikein jakoi tässä kunniaa tästä pitkästä prosessista monille eri tahoille. Haluaisin myös muistuttaa nykyisen pääministerimme, silloisen liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marinin ansioista siinä, että nämä neuvottelut pantiin menestyksekkäästi käyntiin.

Rakentamisvaiheen rahoitusvaihtoehtoja on monia. Siinä voivat esimerkiksi kunnat olla kiinteistökehityksen osalta mukana omalla panoksellaan, mutta myöskin uskon, että se turvallisen infrastruktuurisijoituksena kiinnostaa kyllä monia ihan kaupallisiakin toimijoita myöskin ihan investointina. Tässä on koko paletti auki, ja se järjestys, millä hankeyhtiöt toteutuvat, tietysti riippuu juuri siitä, että ne itsenäiset, toisistaan riippumattomat yhtiöt toimivat ja tuovat tulosta.

Eilen myöskin aloitettiin neuvottelut itäsuunnan suunnittelu-yhtiöiden tunnustelemiseksi, [Ilkka Kanerva: En minä sitä kysynyt! — Puhemies koputtaa] ja siinä myöskin kiinnostaa se kysymys, miten siellä kaupungit ja kunnat sitoutuvat tähän hankkeeseen tasapuolisin ehdoin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä tähän kysymykseen alkupe-
räisen kysymyksen esittäjälle, edustaja Laaksolle kysymyksen.

16.25 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, jos mahdollistetaan ruuhkamaksujen periminen, niin millä tavoin hallitus varmistaa, etteivät isot kaupungit käytä tätä vetovoimatekijänä? No, tietysti siihen on vaikea vastata, kun ette tienneet koko ruuhkamaksuhommista oikein mitään. Heitetään siihen kuitenkin kysymys: kun polttoaineen verotus kuitenkin tulee nousemaan, vaikka te täällä väittäisitte mitä, niin millä tavalla suomalainen ammattiautoilija pidetään vielä näitten polttoainekorotuksien jälkeen hengissä?

16.25 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Kiitos kysyjälle erittäin tärkeästä kysymyksestä, koska nimenomaan kuljetusala on sellainen, joka tässä koronakriisissä on kärsinyt erittäin voimakkaasti. Me kaikki tiedämme henkilökuljetusten osalta, kuinka taksiyritykset, varsinkin pienet yksittäiset yrittäjät, ovat joutuneet aivan sietämättömiin vaikeuksiin, mutta myöskin isommat toimijat ja ihan perinteiset linja-autoyhtiötkin ovat olleet vakavissa vaikeuksissa. Siksi on hyvä, että ne ovat voineet nyt tulla hakemaan tätä kustannustukea, josta äskettäin teimme päätöksiä, plus lisäksi arvonlisäveron palautusta.

Mutta onneksi meillä tavarakuljetus on toiminut osittain Huoltovarmuuskeskuksen huolehtimien laivayhteyksien ansiosta yllättävän normaalisti verrattuna siihen, mikä olisi ollut se pahin skenaario. Kyllä me kannamme jatkuvasti huolta siitä, että tällä elinkeinolla säilyy menestymisen edellytykset jatkossakin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.2. Suullinen kysymys työllisyyden parantamisesta (Janne Heikkinen kok)

Suullinen kysymys SKT 90/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mennään seuraavaan aihealueeseen. Edustaja Janne Heikkinen.

Keskustelu

16.26 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan työttömien työnhakijoiden määrä on liki kaksinkertaistunut vuodessa, yli 430 000:een. Työttömyysaste on noussut jo yli 10 prosentin. Tämä on järkyttävää. Työttömät, lomautetut ja heidän omaisensa yksinkertaisesti ansaitsevat parempaa.

Me kaikki tiedämme, että ministeriöissä on laadittuna läjäpäin valmiita esityksiä työllisyyden parantamiseksi. Niiden käyttöönotto vaatii kuitenkin poliittista tahtoa. Kysyn ministeri Vanhaselta: Voitteko sitoutua siihen, että esitätte budjettiriihessä keinot vähintään 100 000 uuden työllisen saamiseksi vaalikauden loppuun mennessä? Ja voitteko te jatkaa ministerinä ja keskusta tässä hallituksessa, mikäli näitä uusia työllisyysuudistuksia ei näy?

16.27 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eiliset työllisyysluvut olivat murheellista luettavaa, ja ne ovat samassa suunnassa kuin suuressa osassa maailmaa. Erityisesti lomautettujen määrä on kasvanut voimakkaasti. Mainitsitte, että työttömyys on 10 prosenttia, mutta kun lasketaan lomautetut mukaan, niin ollaan yli 17 prosentissa. Tämä nopea kasvu muutaman kuukauden aikana on ollut nopeampi romahdus kuin finanssikriisin jälkeen ja perustuu ennen muuta siihen, että kotitaloudet ja yritykset tuntevat epävarmuutta, kysyntä on heikkoa, ja pahoin pelkään, että seuraavassa vaiheessa sitten viennin vaikeuksien takia, koska kysyntä myös investointihyödykkeiden kysynnässä heikentyy, me saamme vielä iskuja erittäin paljon tästä maailmantalouden tilanteesta. Eli en näe, että minulla olisi keinoja syyskuun budjettiriiheen tehdä hokuspokkustemppeja 100 000 uudesta työpaikasta. Tällaista en ole lupaamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.28 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen mielestä Suomi ei nouse tästä suosta kyllä velkaantumalla tai pysyviä menoja lisäämällä vaan työllä, yrittämisellä ja ahkeruudella. Ainoa niin sanottu työllisyysuudistus, josta hallitus on keskenään päässyt sopuun, on kuntakokeilu. Sille hallitus ei ole kuitenkaan onnistunut osoittamaan uskottavia työllisyysvaikutuksia.

Kokoomus vaatii hallitukselta uskottavia päätöksiä työllisyyden vahvistamiseksi. Meiltä löytyy esitykset 60 000 uuteen työpaikkaan, ja saatte ne kyllä, hallitus, aivan hyvin myös käyttöönnne. Kysyisinkin työministeri Haataiselta: Miksi hallitus ei ole kyennyt päättämään yhdestäkään mitattavasta työllisyysuudistuksesta? Ja voisitteko harkita edes yhden kokoomuksen työllisyysuudistuksen ottamista käyttöön?

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

16.29 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyystilanne on todellakin heikentynyt, ja tämä tilanne tällä hetkellä näyttäytyy siten, että meillä lomautettujen määrä on se, joka on noussut hyvin voimakkaasti, ja se on kohdannut ihmisiä suurella voimalla. Erityisesti nuoret ovat olleet kärsijöinä, ja kun tilastoja katsoo, niin nuoret naiset näyttäytyvät siellä yliedustettuina. Mutta tämä koronakriisi on kohdannut myös yrittäjiä ja yrityksiä. Hallituksen toimet tässä tilanteessa ovat keskittyneet siihen, että näillä kriisitoimilla on pyritty luomaan sellaista tilannetta — saamaan siltä yli tästä talouden kriisistä niin — että nämä lomautukset eivät muuttuisi joukkoyrityksiksi. Tässä on tähän saakka onnistuttu. Kysymys on siitä, juuri niin kuin valtiovarainministeri Vanhanen totesi, että talouden näkymä, se mikä on edessä vielä syksyllä, on vielä hämärän peitossa. [Puhemies koputtaa] Emme vielä tiedä tarkkaan, mitä tulossa on. Mutta hallitus valmistelee, kuten on ohjelmassaan [Puhemies koputtaa] todennut, budjettiriiheen työllistämistoimia [Puhemies Aika!] aikaisemman suunnitelman mukaisesti. Mutta talous ja työllisyys kulkevat käsi kädessä.

16.31 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin työttömyys kasvaa nyt todella huolestuttavaa vauhtia ja siten myöskin velkaantuminen. Velkaantuminen olisi paremmin siedettävissä, jos meillä olisi uskoa siihen, että Suomen talous tulevaisuudessa kasvaa, mutta mikään ei ennusta, että se kasvaisi, ja valtiovarainministeri hyvin kuvasi niitä synkkiä pilviä, jotka esimerkiksi ovat meidän vientiteollisuuden saralla. Hallitus ei ole pystynyt tekemään ensimmäistäkään todellista työllisyystoimea, ja meillä ei ole uskoa siihen, että niitä tulisi myöskään syksyllä. Se, mitä tähän mennessä hallituksen piiristä on esitetty — viimeisenä esimerkiksi pääministerin väläytys satojen miljoonien veronkorotuksista yrityksille, siis työllistävälle yrityksille — olisi täyttä myrkkyä. Tämän perusteella nyt näyttää siltä, että hallitus on valitsemassa sillä, että työllisyystoimia ja kasvutoimia ei ole, kituliaan kasvun tien, jättää tekemättömät työllisyystoimet seuraaville hallituksille ja jättää valtavan velkavuoren. Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Vanhanen, ottaako koko hallitus vakavasti tämän tilanteen, missä me olemme? [Puhemies koputtaa] Se on erittäin huolestuttava näkymä, joka meillä on edessä. Saammeko me niitä työllisyystoimia syksyllä?

16.32 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tälle hallitukselle ei pidä esittää kysymystä, otetaanko tilanne vakavasti. Kyllä tämä päättynyt kevät, reilu kolme kuukautta poikkeustilaa, koronan hoito, tänä vuonna lähes 20 miljardin alijäämän ottaminen tämän tilanteen hoitamiseksi, kertoo siitä, että varmasti näiden pöytien takana tiedetään, että tämä tilanne on vakava, ja myös ehkä kyetään arvioimaan tilanteen vakavuus silloin kun lähes kaikkialla meidän markkina-alueella kansantuotteet ovat 5, 6, 7 tai 8 prosentin alentumisissa. Siitä tulee seuraamaan viennille isoja vaikeuksia ja myös meidän taloudelle vaikeuksia. Eli vakavuusaste tiedetään. Syyskuun budjettiriihessä hallitus tulee tekemään konkreettisia työllisyyspäätöksiä, niiden sisältö ja mittakaava ovat valmistelussa. Niiden päätösten lisäksi, aivan kuten lisäbudjettipäätöksen yhteydessä todettiin, hallitus tulee myös korottamaan aiemmin asetettua työllisyyden 60 000:n [Puhemies koputtaa] tavoitetta ylemmäksi. Niille keinot haetaan sitten myöhemmin. [Timo Heinonen: Ei pelkkä tavoite riitä!]

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

16.33 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päivän keskusteluiden mielenkiintoisin puheenvuoro oli edustaja Vanhasen sitaatti ”ei ole keinoja budjettiriiheen 100 000 työpaikan uudistuksista tulossa”. Tämä oli vain valitettava uutinen, valitettava uutinen, valitettava pehmennys siihen linjaan, jolla Vanhanen minusta hyvin ryhdikkäästi aloitti tämän rupeamansa tässä projektissa ja tehtävässä. Toivon, että nyt kuitenkin ryhdikkäästi valmisteltaisiin tavoiteasetannan mukaisesti se, että 100 000:een tuodaan keinot. Sehän vaatii niitä konkreettisia päätöksiä, ja ne eivät toteudu hetkessä. Sen takia täytyy ne päätökset tehdä nyt, jotta kahden vuoden päästä ne rakenteelliset uudistukset ovat vaikuttamassa siihen, että jokaisen kannattaa tarttua työtarjouksiin. Kun vasemmisto sanoo, että se on keppiä, niin tässähän on se, että vastatkaa sille ansiosidonnaisella olevalle, joka huomaa, että ei voikaan aloittaa yrittäjyyttä, koska tuet menisivät. [Puhemies koputtaa] Miksi te ette tee sotu-uudistusta? [Puhemies koputtaa]

Kysyn valtiovarainministeri Vanhaselta: sitoudutko siihen, että SDP:n vero-ohjelma, 800 miljoonan euron yritysveron korotukset, pysyy poissa budjettiriihen pöydältä, [Puhemies: Aika!] jos kerran siellä ei niitä työpaikkojakaan ole?

16.34 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastasin edustaja Heikkisen kysymykseen, jossa hän kysyi sitoutumista siihen, että syksyn budjettiriihessä tehdään 100 000 työpaikan päätökset. Vastasin, että en pysty eikä hallitus pysty tällä aikarajalla tähän. [Kai Mykkänen: Harmi!] Näissä mittakaavoissa pitää olla realistinen, siinä, mikä on valtiovallan ja julkisen sektorin mahdollisuuksien rajoissa, ja tällaisen ikään kuin lupauksen tai odotuksen asettaminen ei ole uskottavaa. Tässäkin mielessä on parempi, että poliittisessa päätöksenteossa otetaan tosiasiat huomioon. Tällaiseen mittakaavaan tällä aikataululla ei voida sitoutua. Niitä keinoja näin nopeasti ei voida löytää.

16.35 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee erityisesti yksityissektorin uusia työpaikkoja. Valitettavasti Suomen kilpailukykyä heikentää korkea veroaste, ja verotukseen puolestaan kohdistuu kiristyspaineita aina silloin, kun valtion budjettiin lisätään uusia menoja. Velkaantuminen tai verojen korottaminen ilman menokuria ei voi olla pysyvä ratkaisu. Muussa tapauksessa sekä julkinen taloutemme että koko kansantaloutemme ajautuu lopulta syöksykierteeseen. Se on tietenkin estettävä.

Arvoisa puhemies! Yritysten kilpailukyyn ja kansalaisten ostovoiman parantamiseksi hallituksen on kyettävä asettamaan menokohteet tärkeysjärjestykseen. Erityisen kriittinen sen on oltava Suomen ulkopuolelle suuntautuvien menoerien osalta. Niihin lukeutuvat maahanmuutto- ja kehitysapumenojen lisäksi esimerkiksi EU:n mahdollisen uuden elpymisrahaston käyttöönotosta Suomelle aiheutuvat [Puhemies koputtaa] vastuut.

Arvoisa puhemies! Kysyn: onko uusi valtiovarainministeri valmis hallitusohjelman ja erityisesti sen menopuolen uudelleenarviointiin?

16.36 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon samaa kuin edustaja Mykkäsen äskeiseen kysymykseen — liittyy ylipäättään verotukseen ja koskee myös yritysverotusta: siitä, ryhdytäänkö finanssipolitiikkaa kiristämään elvytysvaiheen jälkeen, olen julkisuudessa sanonut, että jos siihen ryhdyttäisiin, ehkä otollisin ajankohta on aikaisintaan vuonna 2022. Ensin pitää tämä elpyminen markkina-alueilla ja kotimaassa saada sellaiseksi, että ikään kuin elvytyksen kanssa ristiriidassa ole-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

vaan toimenpiteeseen ryhdytään. Mutta verotuksen ja menojen kohdalla se tähtäin, jos niihin puututaan, on noin vuonna 2022. Hallituksella ei ole tähän liittyvää valmistelua tällä hetkellä käynnissä. Varmastikin tässä isommassa jälleenrakennussuunnitelman tekemisessä, siinä miten koronan jälkeisestä ajasta edetään eteenpäin, totta kai tullaan joutumaan käsittelemään myös finanssipolitiikan kysymyksiä, mutta siihen kysymykseen tällä hetkellä ei ole vastausta olemassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.3. Suullinen kysymys matkailuelinkeinon pelastamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 91/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän samaan aihekokonaisuuteen on esittänyt kysymyksen Liike Nyt, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.38 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies! Haluan ottaa esimerkin alalta, missä työttömyys on kasvamassa vauhdilla. Hallituksen viimeinen päätös, uusi malli poistaa matkustusrajoitukset korostetun varovaisesti, on aiheuttamassa Suomen kansantaloudelle ison taloudellisen menetyksen. Vuonna 2018 matkailun merkitys Suomen kansantaloudelle oli 15 miljardia ja ulkomailta tulevien tuotto 5 miljardia. Jopa 80 prosenttia matkailualan työntekijöistä on nyt lomautettu. Matkailuyritysten kassat ovat tyhjiä peruutettujen matkojen rahojen palautuksien vuoksi, eikä toimintaa saada käyntiin epävarmuuden jatkuessa. Konkurssit uhkaavat monia alan yrityksiä, ja työttömyys kasvaa. Ainoa oikea tapa olisi ollut poistaa matkustusrajoitukset 1.7. alkaen.

Mitä hallitus aikoo tehdä matkailuelinkeinon pelastamiseksi ja työttömyysuhan poistamiseksi, ja milloin meinaatte tehdä jotain? Tämä uusi kustannustuki ei siihen riitä.

16.39 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Harkimo on täsmälleen oikeassa siinä, että matkailuala on kärsinyt varmasti tämän koronakriisin aikana yhtenä enimmästä aloista. Mutta sitten toisaalta se reaalitytanne: Eipä meillä ole paljon ollut aiemmin mahdollisuuksia rajoja avata. Kaikissa niissä päätöksissä, mitä hallitus on tehnyt, on nojaututtu niihin tietoihin, niihin ennakoiteihin, joita olemme saaneet asiantuntijoilta, jotka ovat olleet THL, STM ja niin edelleen. Niillä edellytyksillä on ratkaisut tehty. Hallitus tulee arvioimaan — taitaa olla parin viikon päästä seuraavan kerran, olikohan 8. päivä — rajojen avaamista, ja toivon vahvasti, että me pystymme avaamaan rajoja, koska se on suomalaiselle matkailulle äärettömän tärkeää. Siihen asti toistan vetoamukseni: kotimaanmatkailu on äärettömän tärkeää myös matkailuyrittäjille Suomessa [Puhemies koputtaa] tällä hetkellä.

16.40 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden nostaminen takaisin jaloilleen ja työllisyyden parantaminen ovat totisesti tämän hallituksen tulevia tärkeimpiä tehtäviä. Työllisyyttä tulee parantaa niin, että samalla ratkaisemme muitakin on-

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

gelmia. Ilmasto- ja biodiversiteettikriisi ei voi odottaa. On myös tutkittu, että panostukset vihreään talouteen luovat kolme kertaa enemmän pysyviä työpaikkoja kuin panostukset fossiilitalouteen. Kysynkin hallitukselta: miten varmistamme, että talous ja työllisyystoimilla ratkaisemme samalla myös ilmastoa ja luonnon monimuotoisuutta uhkaavia kriisejä?

16.41 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan luonnollista, että elvytystoimia kohdistetaan tavalla, joka vastaa myös markkinoiden kasvuun, siihen potentiaaliin, jossa kysyntää parhaiten on. Luontoa säästävät toimet, digitaalisuutta edistävät toimet ovat valtavirta maailmassa, ja meidän pitää olla tässä kasvussa mukana. Ei tällä hetkellä juuri tehdä varsinkaan yksityisellä sektorilla investointeja, jotka eivät ottaisi tätä kehitystä huomioon, ja luonnollisesti myös valtion pitää omilla toimillaan olla edistämässä tätä. Suomalaisten oman hyvinvoinnin, työllisyyden ja talouden kasvun kannalta on hyvä, jos pystymme edistämään myös ympäristön kannalta myönteisiä asioita. Erityisesti ilmastomuutokseen vastaaminen on maailmassa megatrendi, joka kerää miljardeja, miljardeja investointeja, ja meidän pitää olla siinä mukana.

16.42 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Mykänen jo aiemmin kysyi työllisyyslupauksista. Toki varmasti paljon riippuu siitä, mihin vertailukohta asetetaan. Jos päätöksiä tehdään 100 000 työpaikasta, niitä saattaa itse asiassa syntyä huomattavasti enemmänkin, jos verrataan tilannetta tähänhetkiseen. Jos taas verrataan vuodentakaiseen, tietenkin se on huomattavasti vaikeampaa.

Huolissani olen kuitenkin siitä, kun kuitenkin raotitte verhoa, arvoisa valtiovarainministeri Vanhanen, mahdollisille yritysverotuksen korotuksille tai veronkorotuksille vuonna 2022. Uskotteko siihen, että Suomi nousee yritysverotusta kiristämällä tai työllisyyden verotusta kiristämällä? Samoin huolestuttaa se, että kun aiemmin piditte realistisena tavoitteena sitä, että Suomen velkasuhde ei saisi nousta yli 80 prosentin, niin tämä kuitenkin vaatii sen noin 100 000 työllistä lisää. Oletteko siis viemässä Suomea suuntaan, jossa velkasuhteemme ylittäisi [Puhemies koputtaa] tämän 80 prosenttia?

16.43 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta me olemme sokeita, ellemme näe sitä, etteikö tällä hetkellä ennustettu tarve noin 5 miljardin euron sopeutuksesta, jolla saisimme vuoteen 2030 mennessä velkasuhteen kasvun taittumaan, vaadi toimenpiteitä kaikilla sektoreilla. Työllisyyden parantaminen on varmasti päätekijä tässä. Tuottavuuden parantaminen myös julkisella sektorilla — ja tässä sote ei ole vähäisimpiä asioita — on tavattoman tärkeä asia, mutta olisimme sokeita, ellemme tässä samassa yhteydessä tunnusta sitä, että myös finanssipolitiikan mahdollista kiristämistä joudutaan arvioimaan. Näin tapahtui 90-luvun laman jälkeen, näin tapahtui finanssikriisin jälkeen. Tämä kriisi on talouden näkökulmasta samassa mittakaavassa. En ole ottanut kantaa siihen, että jos finanssipolitiikkaa kiristetään, niin mihin mahdollisiin veroihin siinä joudutaan koskemaan, saati siihen mittakaavaan, mutta ei pidä sulkea pois [Puhemies koputtaa] kaikkia keinovalikoiman mahdollisuuksia, koska pahoin pelkään, että kaikki nämä sektorit ovat edessä.

16.44 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos pitäisi nimetä tämän vuoden tärkein päätös, jonka hallitus on työllisyyden eteen tehnyt, niin se oli päätös tukea yrityksiä, työpaikkoja, viranomaisia tämän koronaviruksen keskellä. Jos lomautusten

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

sijaan yritykset olisivat ajautuneet irtisanomisiin tai jos nämä lomautukset muuttuvat laajemmin massamittaisiksi irtisanomisiksi, niin silloin julkisen talouden haaste on niin iso, että siinä saa kyllä leikata ihan luuhun asti, ja sitä ei varmasti kukaan halua.

Arvoisa puhemies! Hallitus etenee juuri niillä askelmerkeillä, jotka esimerkiksi Vesa Vihriälän työryhmän raportissa todetaan: ensiksi tuetaan akuuttia kriisiä, sitten elvytetään, ja sitten kolmannessa vaiheessa täytyy katsoa myös nämä sopeutukset, finanssipolitiikan linja. Ja varmasti siellä, niin kuin pääministeri on todennut, tarvitsee katsoa sekä tulo- että menopuolta, ja ainakin itse ajattelen, että mieluummin kuin esimerkiksi palkansaajan verotuksen kiristämistä tai eläkkeensaajan verotuksen kiristämistä — jota perussuomalaiset täällä tänään ehdottivat — pitäisi katsoa esimerkiksi ulkomaisten suursijoittajien veropohjaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tarvitaan rakenteellisia uudistuksia. Yksi niistä on oppivelvollisuus. Miten hallitus arvioi sen työllisyysvaikutuksia?

16.45 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppivelvollisuus on hyvä esimerkki sellaisista rakenteellisista uudistuksista, joita me tarvitsemme, joita meidän pitää panna toimeen nopeasti ja jotka tulevat vaikuttamaan sitten pitkällä aikavälillä hyvinkin merkittävästi niin Suomen työllisyyteen kuin meidän kansantalouteen, [Kokoomuksen ryhmästä: Kuinka paljon?] julkisen talouden tasapainoon. Tarkkojen työllisyyslukujen arvioiminen on haastavaa juuri siksi, että se vaikuttaa pitkällä aikavälillä ja myöskin ne konkreettiset vaikutukset nähdään ajan ja vuosien myötä. Mutta se, mitä me tiedämme tällä hetkellä, on se, että pelkän perusasteen varassa olevien suomalaisten työllisyys on tällä hetkellä noin 40 prosentin luokkaa eli alle puolet heistä on töissä. Tiedämme myöskin sen, että siitä huolimatta, että Suomessa pitkään on tehty toimenpiteitä, joilla on pyritty puuttumaan nuorten syrjäytymiseen, koko 2000-luvun ajan on edelleen noin 16 prosenttia ikäluokasta jäänyt vaille toisen asteen tutkintoa. [Puhemies koputtaa] Se tarkoittaa siis sitä, että koko ajan tulee lisää nuoria aikuisia työmarkkinoille ilman vaadittavaa koulutus- ja osaamistasoa.

16.47 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo ennen koronakriisiä tämä hallitus tuli tunnetuksi siitä, että se teki helpot päätökset menojen lisäämiseksi, mutta ne päätökset, joilla työllisyyttä olisi voitu parantaa, työllisyysastetta nostaa, lykättiin aina eteenpäin. Sitten iski koronaepidemia, jota, itse epidemiaa, hallitus on mielestäni hoitanut hyvin, mutta nyt valtiovarainministeri Vanhanen sanoi, että te ette voi sitoutua siihen, että syksyllä tehtäisiin päätöksiä sellaisista reformeista, jotka voisivat johtaa 100 000 uuteen työpaikkaan. Hallitus on kuitenkin aikaisemmin päättänyt, että syksyllä pitää olla valtiovarainministeriön tunnistamana 30 000 päätösperäistä uutta työpaikkaa, päätökset näistä. Nyt kysyn: onko edes tämä hallituksen tavoite enää voimassa?

16.48 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Zyskowicz otti tämän esille, koska tästä 30 000:n valmistelusta on päätös olemassa ja se on hallituksen aikaisemman päätöksen mukainen. Siitä, että yhtäkkiä se nostettaisiin 100 000:een, haluaisin olla selvä: ei sellaisia odotuksia, joihin — tiedän etukäteen — ei ole mahdollisuutta tällä aikataululla.

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

16.48 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustelimme jo aiemmin tänään velkaantumisesta. Totesin tuolloin, että hetkellisesti velkaantuminen ei ole ongelma, mutta pitkällä jäniteellä valtiolla on oltava tiekartta sellaiseen tilanteeseen, jossa tulot ovat vähintään yhtä suuret kuin menot. Mitään muuta ratkaisua julkisen talouden ongelmiin ei ole kuin tuottavan työn määrän lisääminen. Tämä tarkoittaa yhtäältä teollisuuden, etenkin vientiteollisuuden, kilpailukyvn ja toimintaedellytysten turvaamisesta — siis jollakin muulla keinolla kuin polkemalla palkkoja halpatyövoiman avulla — mutta myös palvelualojen yritykset ovat merkittävä työllistäjä. Niiden kyky työllistää ja menestyä riippuu ihmisten ostovoimasta eli siitä, mitä ihmisille jää käteen pakollisten menojen ja verojen jälkeen. Tukeeko hallituksen politiikka teollisuuden kilpailukykyä, ja vahvistaako se palkansaajan ostovoimaa? [Puhemies koputtaa] Jos kyllä, millä konkreettisilla tavoilla?

16.49 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokonaiskilpailukyky, jota me tarvitsemme tässä, muodostuu tietysti tavattoman monesta osasta, ja työmarkkinajärjestöillä on tietysti tässä perinteisimmässä, kustannuskilpailukyvyssä, kaikkein tärkein rooli. Mutta kilpailukyvn muita tekijöitä ovat yhtä lailla osaaminen, johon tuli äsken muun muassa tämä koulutukseen liittyvä kysymys, sekä innovaatio- ja tuotekehitystoiminta, johon hallitus satsaa. Eli vastaus kysymykseen on, että tähän kokonaiskilpailukykyyn hallitus vaikuttaa, ja se on aivan meidän menestymisen ytimessä. Sen lisäksi olemme rakentavasti vaikuttamassa myös siihen, että meidän tärkeimmällä markkina-alueellamme, Euroopassa, talouskasvu saataisiin aikaan, koska se ratkaisee lopulta sen mittakaavan, minkälaiset kustannukset meille tästä syntyvät.

Tiekarttaa velkaantumisen hallitsemiseen tarvitaan. Ensin meidän pitää saada luotettava tilannekuva siitä, [Puhemies koputtaa] mikä se todellinen haaste on. Tällä hetkellä se näkymä vuodesta 30 on 5 miljardin sopeutus, mutta tämä kuva saattaa kuukauden tai kolmen kuukauden päästä vielä muuttua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ennen kuin siirrytään seuraavaan aihealueeseen, edustaja Heikkinen, Janne.

16.51 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Marin esitteli Iltalehden juhannushaastattelussa SDP:n veropoliittisia tavoitteita, joihin kuuluvat muun muassa listaamattomien yritysten verotuksen kiristäminen ja liuta muita suomalaista yrittämistä ja omistamista kurittavia veroja. SDP:n ratkaisu koronakriisiin on siis jopa 800 miljoonan euron veronkorotukset ja ahkerien suomalaisten yrittäjien lannistaminen.

Keskustan kynnyskysymys hallitukseen menolle oli vielä vuosi sitten, että yrittäjien ja yritysten verotusta ei saa kiristää. Siksi kysyn teiltä, valtiovarainministeri Vanhanen: hyväksyykö keskusta syksyn riihessä SDP:n esittelemän yrittäjiä ja kotimaista omistajuutta rankaisevan vero-ohjelman vastoin sen omaa kynnyskysymystä?

16.52 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole puolueiden kyselytunti. Meillä on hallitusohjelma olemassa, ja sitä ei ole muutettu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.4. Suullinen kysymys perheiden tukemisesta poikkeusolojen jälkeen (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 92/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.52 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Kevät on ollut raskas monille perheille, erityisesti niille perheille, joissa on ollut haasteita jo ennen poikkeusoloja. Perheiden eriarvoisuus on korostunut. Pohjalla vaikuttavat köyhyys, terveysongelmat ja sosiaaliset ongelmat. Lapsiperheköyhyys oli iso ongelma jo ennen koronaa, saati koronan tuomien taloudellisten vaikeuksien jälkeen, ja lisäksi monet palvelut, kuten kuntoutus- ja mielenterveyspalvelut, ovat voineet olla tauolla koronan aikana. Kuitenkaan ongelmat ja näiden palveluiden tarve eivät ole mihinkään kadonneet, päinvastoin, ja tuen ja avun tarvetta on jäänyt poikkeusoloissa myös piiloon. Palvelujärjestelmiin, erityisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluihin, on panostettava. Kysyisinkin nyt asianomaiselta ministeriltä: mitkä ovat ne täsmäkeinot, joilla hallitus nyt auttaa näitä perheitä ja varmistaa, etteivät nämä perheet jää avun ulkopuolelle?

16.53 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen teidän kanssanne aivan samaa mieltä. Kyllä tässä koronakriisissä, erityisesti sen jälkihoidossa, on katsottava jo toteutunutta mutta erityisesti koronakriisin jälkeistä, siitä seurannutta tilannetta.

Me eilen julkaisimme lasten ja nuorten asioista kertovan selvityksen, joka on tehty lapsistrategian valmisteluvaiheen työnä, ja siitä selviää nimenomaan, niin kuin edustaja Tanus tässä äsken todisti, että koronakriisillä on ollut vaikutuksia perheiden arkeen nimenomaan lasten ja nuorten näkökulmasta mutta myöskin koko perheen hyvinvoinnin näkökulmasta. Sen takia olemme jo aikaisemmin neljännen lisätalousarvion yhteydessä päätyneet hallituksena siihen lopputulokseen, että lasten ja nuorten ja perheiden arkea on tuettava vahvasti. Noin 320 miljoonaa ohjataan tähän kokonaisuuteen, josta pääosin sekä opetusministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön tuella tehdään näitä toimia. Ja tällä viikolla toissa päivänä päätettiin [Puhemies: Aika!] jälkihoitotyöryhmän asettamisesta, jossa käydään näitä samoja toimia läpi, jotta saadaan sitten budjettiriiheen esityksiä lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.54 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Konkreettisia toimia on siis luvassa, toivomme näin. Mutta miten sitten koulupuolella? Koulut avattiin vielä ennen lomia muun muassa siitä syystä, että kaikki lapset ja nuoret tavoitetaan pitkän tauon jälkeen. Kaikkia ei kuitenkaan valitettavasti tavoitettu. Miten varmistetaan, että saadaan nämä kadonneet nuoret niin sanotusti tavoitettua?

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Meidän on syytä varautua siihen, että lastensuojelun palveluiden tarve lisääntyy. On vaurauduttava siihen, että ehkä jo syksyllä tulee piikki lastensuojeluilmoitusten osalta. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: Miten varmistetaan, että lastensuojelu ei ruuhkaudu nyt, kun apua erityisesti tarvitaan? Miten varmistetaan, että yhdellä työntekijällä ei ole liian suuria asiakasmääriä, jotta hän pystyy huolella perehtymään ja hoitamaan kunnolla asiakastyötä? Millä toimilla tuetaan koronan jälkeistä tavoittamistyötä? Entäs kouluissa, oppilaitoksissa: mitkä ovat oppilashuollon keinot vastata lisääntyneeseen oppilashuollon tarpeeseen?

16.56 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajalle äärimmäisen tärkeästä kysymyksestä. Tilanne on, aivan kuten edustaja toteaaakin, että me tiedämme, että on tullut kasvanutta tuen tarvetta kevään mittaan. On oppilaita, joita ei ole tavoitettu, ja tiedetään, että on perheitä, joissa ongelmat ovat kasautuneet ja kasvaneet kevään mittaan.

Yksi keskeinen konkreettinen tapa, miten hallitus nyt haluaa tukea kuntia, opetuksen järjestäjiä tässä, on juurikin tämä lasten ja nuorten tukipaketti, jolla ohjataan ihan konkreettisesti resursseja oppilaanohjaukseen, oppilaiden tukeen ja lisäopetukseen. Eli kyllä se keskeisin keino on se, että ne ammattilaiset ovat paikalla, että heillä on aikaa myöskin kohdata niitä nuoria ja antaa sitä tukea sitten syksyllä.

Äärimmäisen tärkeää on mielestäni myöskin se, että saadaan välitettyä viestiä perheille ja vanhemmille siitä, että esimerkiksi varhaiskasvatukseen palaaminen syksyllä on turvallista. Viranomaiset ovat antaneet ohjeistuksia siitä, millä tavalla huolehditaan turvallisuudesta myöskin päiväkodeissa. Erityisesti varhaiskasvatuksen puolella näkyi se, että kaikki lapset tosiaankaan eivät kevään mittaan vielä palanneet.

16.57 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perheet tarvitsevat tukea, ja nuoret tarvitsevat tukea, mutta niin tarvitsevat myös perheet, joissa on omaishoitajia. Arvoisa ministeri, oletteko valmis tällä hallituskaudella vihdoinkin muuttamaan omaishoidon tuen kokonaan verottomaksi? Toivoisin, että viimeinkin olisitte valmis siihen. Oletteko: kyllä vai ei?

16.57 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä ei ole hallitusohjelmassa. [Minna Reijonen: Voi siihen silti suostua! — Naurua] — Sen voi silti tuoda, mutta verotuksen kautta ylipäättään halutaan yllättävän paljon yhteiskunnassa asioita ratkaista. Ehkä kuitenkin omaishoitokin on asia, jossa on selkeämpää se, että ne voimavarat, joita yhteiskunnalla on sen tukemiseen antaa, rehellisesti annetaan budjetin kautta. Kuten sanoin itse kysymykseen, omaishoidon verotuksen muutosta ei ole hallitusohjelmassa. [Minna Reijonen: Senhän voi lisätä sinne!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.5. Suullinen kysymys kuntien karsimista palveluista poikkeusolojen aikana (Katja Hänninen vas)

Suullinen kysymys SKT 93/2020 vp

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten vielä kysymys, edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.58 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! THL:n tuoreen selvityksen mukaan monia kuntien keskeisiä palveluita ajettiin alas koronakevään aikana. Varsinkin neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon palveluita karsittiin erittäin rajusti, jopa tarpeettoman paljon. Huomionarvoista raportissa on, että varsinkin kunnat, joita koronaepidemia ei ole koskettanut, ovat karsineet näitä palveluita rankalla kädellä. Erityisesti leikki-ikäisten terveys-tarkastuksia supistettiin. Kouluterveydenhuollon käynnit taas vähenivät jopa 80 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Tiedämme, että korona on aiheuttanut paljon hoitovelkaa kunnissa, kun ihmiset ovat jättäneet myös tarpeelliset lääkärikäynnit väliin. Tämän lisäksi tiedämme, että itse korona ja siihen liittyvät rajoitustoimenpiteet ovat vaikuttaneet erityisen rankasti valmiiksi haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin.

Kysyisin ministeri Kiurulta: mihin toimiin hallitus ryhtyy, [Puhemies koputtaa] jotta selvitetään perusteellisesti, mitä kaikkia palveluita kunnat ovat koronan varjolla karsineet, ja miten huolehditaan siitä, että palvelut [Puhemies: Aika!] saadaan pian palautettua?

16.59 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin oivallinen kysymys. Kyllä me olemme joutuneet sosiaali- ja terveysministeriössä moneen kertaan ohjeistamaan kenttää siitä, että peli ei vetele. Näin se on. Eli sillä osin STM on ohjeistanut kuntia nimenomaan poikkeustilan huomioimisesta perustason toiminnassa niin, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tulee toimia, myöskin ennalta ehkäisevien neuvolapalvelujen on toteuduttava mahdollisuuksien mukaan. Ja kun palveluita on saattanut jäädä myöskin välistä siksi, että ihmiset eivät ole syystä tai toisesta hakeutuneet hoitoon tai palveluiden piiriin tai ovat vähintäänkin pelänneet hakeutua, niin siitä syystä johtuen meillä on kyllä terveysvelkaa ja hyvinvointivelkaa tässä nyt maksettavana. Edustaja saattaa jopa viitata siihen, että onko hoitotakuun arviointi perustason ja erityistason osalta aiheellista, ja kyllä ainakin itse lähdän siitä, että tämä on varmasti myöskin budjettiriihessä keskeinen asia. Sitä arvioidaan myöskin tässä jälkihoitotyöryhmässä, [Puhemies koputtaa] joka nyt on perustettu pari päivää sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia hyvästä keskustelusta. Jäi paljon tärkeitä kysymyksiä kesän jälkeen esitettäväksi syksyille.

Kyselytunti päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta

Hallituksen esitys HE 91/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 58/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Pöytäkirja PTK 103/2020 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 91/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 26.6.2020 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen